

MASARYKOVA UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV SLAVISTIKY

Ruský jazyk a literatura

Bc. Michaela Imramovská

**JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY V RUSKÝCH
A ČESKÝCH TEXTECH Z OBLASTI
ALTERNATIVNÍ MEDICÍNY**

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Gazda, CSc.

2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

..... Podpis autora práce

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce doc. PhDr. Jiřímu Gazdovi, CSc. za jeho vstřícný přístup, trpělivost a cenné rady při vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	7
1. Alternativní medicína	9
1.1. Co je to alternativní medicína	9
1.2. Alternativní, lidová a celostní medicína	10
1.2.1. Alternativní medicína	11
1.2.2. Lidová medicína	12
1.2.3. Celostní medicína	14
1.3. Stručná historie alternativní medicíny a její tradice v Rusku	15
1.4. Stručná historie alternativní medicíny a její tradice v České republice	17
2. Funkčně-stylová charakteristika textů	18
2.1. Styl odborný	19
2.1.1. Populárně-naučný styl	22
2.2. Styl prostěsdělovací	22
2.3. Styl publicistický	24
2.3.1. Jazyk elektronických masmédií a Internetu	26
2.4. Zpravodajské texty	27
2.4.1. Nominalizace	27
2.4.2. Ustálená spojení	28
2.4.3. Přejatá slova	29
2.4.4. Obrazná vyjádření a frazeologismy	30
2.4.5. Tázací a řečnické otázky	31
2.5. Odborné texty	32
2.5.1. Nominalizace	32
2.5.2. Intelektualizace	33
2.5.3. Pasivní a neosobní slovesné konstrukce	35
2.5.4. Autorský plurál	35
2.5.5. Jmenné tvary adjektiv	36
2.5.6. Složitá souvětí	37
2.6. Populárně-vědecké texty	37
2.6.1. Intelektualizace	37
2.6.2. Nominalizace	38

2.6.3. Složená slova	39
2.6.4. Aktivní slovesné formy	41
2.6.5. Obrazná vyjádření	41
2.6.6. Tázací a řečnické otázky	42
2.7. Neformální dialogické texty	43
2.7.1. Oslovení	43
2.7.2. Eliptické konstrukce.....	44
2.7.3. Částice a citoslovce.....	44
2.7.4. Grafické znaky	45
2.7.5. Hovorové výrazy.....	45
2.7.6. Obrazná vyjádření a frazeologismy	47
2.7.7. Apoziopse	47
2.7.8. Gramatická chybovost	48
2.7.9. Syntaktická kondenzace (krátké a neúplné věty).....	49
3. Komunikační strategie.....	50
3.1. Věta a výpověď.....	50
3.2. Výpovědi s asertivní funkcí.....	52
3.3. Výpovědi s direktivní funkcí	53
3.3.1. Prosba.....	53
3.3.2. Rada, doporučení	54
3.3.3. Návod, instrukce	58
3.3.4. Výzva, vybídnutí.....	58
3.4. Výpovědi s varovací funkcí.....	60
3.4.1. Upozornění.....	60
3.4.2. Výstraha, varování	62
3.5. Výpovědi s permissivní a koncesivní funkcí	62
3.5.1. Souhlas	63
3.5.2. Nesouhlas	63
3.6. Výpovědi s expresivní funkcí.....	63
3.6.1. Poděkování.....	64
3.6.2. Uklidnění, povzbuzení	64
3.7. Výpovědi s interogativní funkcí	65
3.7.1. Otázky doplňovací	65

3.7.2. Otázky zjišťovací	66
3.7.3. Otázky řečnické.....	66
3.8. Motivace	68
3.8.1. Pozitivní motivace	68
3.8.2. Negativní motivace	70
4. Reklama a emoce v alternativní medicíně.....	72
4.1. Reklama	72
4.2. Funkčně stylová charakteristika jazyka reklamy	73
4.3. Role emocí v reklamě	75
4.3.1. Informační apel	76
4.3.2. Morální apel	77
4.3.3. Emocionální apel	77
4.4. Charakteristiky českých a ruských reklamních textů v oblasti alternativní medicíny... 78	
Závěr.....	84
Резюме	87
Seznam použitých zdrojů	91
Literatura	91
Internetové zdroje	92
České.....	93
Ruské.....	94
Anglické.....	95
Příloha	96
Rusko-český slovníček	96

Úvod

Od druhé poloviny 20. století znovu roste zájem o využívání léčebných metod tzv. alternativní medicíny. Za faktory, které přispěly k opětovné popularitě alternativních metod, lze považovat například velmi rychlý a dynamický poválečný vývoj medicíny klasické, jejíž směřování se někomu mohlo zdát až příliš mechanické a farmaceutické. Dále mohou tyto rostoucí tendence souviset s rozšířením Internetu, který dnes představuje jeden z hlavních zdrojů informací. V námi analyzovaných areálech, tzn. v České republice a Ruské federaci, souvisí nárůst popularity alternativních metod také s jejich politickou situací. Po rozpadu Sovětského svazu v 90. letech obecně výrazně stoupá zájem o nové, tehdy neoficiálně šířené či zcela nedostupné, služby a produkty. Výjimkou není ani sféra alternativní medicíny, která v Sovětském svazu stála v opozici medicíně oficiální, klasické. Ta je dodnes oficiálním medicínským přístupem v obou zemích, demokraticky s ní však koexistují i metody alternativní medicíny.

Právě alternativní medicína je hlavním předmětem zkoumání této práce. Jejím cílem je stylistická analýza internetových, ruský a česky psaných textů týkajících se alternativní medicíny. Pokusíme se definovat charakteristické znaky těchto textů, a to jak z jazykového, tak obsahového hlediska. Práce je rozdělena do čtyř kapitol, rozdělených podle konkrétních analýz, přičemž každá z nich je teoreticko-praktická. Nejdříve vždy popisujeme teoretické základy dané problematiky, které následně dokumentujeme praktickými příklady z analyzovaných textů.

První kapitola této práce se věnuje definici alternativní medicíny, její tradici v Čechách a v Rusku a odlišnému pojetí samotného pojmu v českém a ruském prostředí. Vysvětlujeme zde rozdílné chápání a užívání pojmů alternativní, netradiční, holistická a lidová medicína v ruském a českém prostředí.

Ve druhé kapitole se věnujeme funkčně-stylové analýze internetových textů. Nejdříve uvádíme stručnou charakteristiku tří ze čtyř základních funkčních stylů, a to stylu publicistického, odborného a prostředělovacího. Podrobněji definujeme pro ně specifické lexikální a syntaktické prostředky. Nepracujeme se stylem uměleckým, jelikož nespadá do naší analýzy a jeho charakteristiku proto nepovažujeme za účelnou.

Analyzované texty jsme následně roztřídili podle žánrových typů do čtyř skupin, a to na texty: novinářské, odborné, populárně-vědecké a neformální dialogické. U každé z těchto skupin pak demonstrujeme jejich charakteristické lexikální a syntaktické prostředky na praktických ukázkách. Tyto prostředky stručně komentujeme na pozadí předešlé charakteristiky funkčních stylů.

Ve třetí kapitole pojednáváme o komunikačních strategiích daných textů. Sledujeme tedy jejich cíl a způsob, jakým je tohoto cíle dosahováno. Nejdříve definujeme pro tuto kapitolu stěžejní pojmy věta a výpověď. V praktické části kapitoly rozdělujeme výpovědi do podkapitol podle Tellisovy klasifikace, která se řídí funkcemi výpovědi. Každou skupinu výpovědi komentujeme a dokládáme názornými ukázkami z textů. Kromě analýzy výpovědi se v této kapitole zabýváme také pozitivní či negativní motivovaností analyzovaných textů, přičemž si všímáme postojů, jaké autoři textů zaujímají k alternativní medicíně.

Poslední čtvrtá kapitola se zabývá reklamou a emocionálními aspekty textů o alternativní medicíně. Po teoretickém úvodu zmiňujeme tři typy reklamních apelů podle Vysekalové: informační, morální a emocionální, demonstrujeme je na příkladech z textů a komentujeme roli emocí v reklamě alternativní medicíny. Dále podrobíme reklamní texty obsahové analýze a popíšeme odlišnosti, které jsme vyzorovali.

Na konci práce je uvedeno ruskojazyčné resumé, seznam použitých zdrojů a rusko-český slovník terminologie alternativní medicíny. Ten je sestavený ze slov a slovních spojení, které jsme soustavně a systematicky excerpovaly během analýzy.

Odbornou, rusky a česky psanou literaturu související s tématem považujeme za uspokojivou a snadno dostupnou. Postrádáme však odborné, rusky a česky psané internetové zdroje, které by byly zároveň dostatečně věrohodné a spolehlivé. Často se setkáváme s odbornými pracemi spíše skepticky až negativně zaměřenými vůči alternativním metodám. Postrádáme vědecké práce podporující (nikoliv propagující) a odborně vysvětlující metody alternativní léčby. Laických neoborných textů bylo v rusky i česky psaných zdrojích dostatek, téma alternativní medicíny je na Internetu v dnešní době velmi rozšířeno. Z uvedených důvodů považuji téma této diplomové práce za podnětné k dalšímu a podrobnějšímu zkoumání.

1. Alternativní medicína

1.1. Co je to alternativní medicína

Pojem alternativní medicína vysvětluje Český klub skeptiků Sysifos následovně: „Alternativní medicína je souborem nejrozličnějších diagnostických a terapeutických metod. Jejich spektrum je dnes nesmírně široké a stále se rozšiřuje. Zahrnují se mezi ně jak metody původně lidové, přírodní, tak i nově vymyšlené metody moderní. Jsou to metody domácího původu, i metody exotické, z Orientu i z oblastí afrických a amerických. Některé metody jsou jednoduché, primitivní, jiné jsou vysoce sofistikované a využívají nejmodernější techniku.“¹ Velmi zjednodušeně řečeno se jedná o soubor holistických metod, které nespádají pod medicínu „klasickou“. A co znamená holistický přístup? „Myšlenka, která je tímto termínem vyjádřena, že celek je více než souhrn jednotlivých částí, je však prastará. Ve vztahu k lidskému zdraví o něm psal Pythagoras, Hippokrates, indický Ajurvéd a mnoho dalších starých lékařských škol, které tvrdí, že opravdového zdraví je možné dosáhnout jen tehdy, když jsou v náležité rovnováze tělo, duše a emoce a vědomí.“² Alternativní metody jsou často nesrovnatelně starší v porovnání s metodami současné oficiální medicíny. Pod tímto pojmem se skrývá velké množství metod, přičemž mezi dnes nejrozšířenější patří ajurvéda, akupresura, akupunktura, aromaterapie, bylinkářství a fytoterapie, homeopatie, hypnóza, jóga, masáže, reflexologie, tradiční čínská medicína, tibetská medicína a spousta dalších druhů terapií a léčebných přístupů.

Rozdíl dvou základních přístupů v medicíně shrnuje Rooney: „Existují dva značně odlišné způsoby vnímání těla a jeho zdraví a nemoci. Jeden je holistický a často duchovně zaměřený a je charakteristický pro východní filosofie; druhým modelem je model atomistický, založený na tělesnu a tvoří základ západní medicíny.“³ Podobně tento rozdíl komentuje také Devies: „Dějiny těchto terapií jsou skutečně velmi dlouhé. Hlavní složkou léčby byly dříve bylinky, zatímco akupunktura je velmi dávná dovednost, praktikovaná v Číně po tisíce let. Konvenční medicína vyzdvihuje diagnostický přístup a zaměřuje se na specifické problémy a příznaky, zatímco alternativní lékařství je obecně více holistické; léčí celého člověka a pozoruje ho

---

¹ HEŘT, J.: *Alternativní medicína a léčitelství: Kritický pohled* [online]. Chomutov, 2010 [cit. 9.12.2017] Dostupné z: http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf

² DUINOVÁ, Ny. *Historie medicíny, od pravěku do roku 2020*. Praha: Slovart, 1997. Op. cit., s. 218.

³ ROONEY, A. *Příběh medicíny, Od prvních felčarů po zázraky moderního lékařství*. Praha: Dobrovský, 2017. Op. cit., s. 12.

v léčení sebe sama.“⁴ Škoda se o alternativní medicíně vyjadřuje následovně: „Alternativní medicína – to není příliš šťastný pojem. (...) Lepší je hovořit o medicíně celostní (holistické), anebo ještě lépe o alternativních metodách léčení. O léčení založeném na celkovém chápání člověka. Současná medicína je víc medicínou o chorobách než medicínou o člověku... Alternativa ve svých nejrůznějších podobách (homeopatie, přírodní léčení, reflexní terapie, kineziologie a další) je dnes nesmírně populární a za rok ji vyhledává celá třetina dospělé populace.“⁵

„Po mnoho let bylo lékařství v západním světě ovládáno farmaceutickými léčivy a v poslední době pak lékařskými technologiemi – to se ale nyní mění a jednotný přístup, založený jak na konvenčních, tak i alternativních metodách, se stává přijatelným.“⁶ Důvody, proč se dnes lidé obrací opět k tradiční a přírodním léčivům shrnuje Sharon takto: „Co je tedy hlavním důvodem toho, že se navracíme k výrobě léků z rostlin a dáváme jí přednost před používáním syntetických látek? Částečně proto, že některá uměle vyráběná léčiva mají silné vedlejší účinky. Dalším důvodem je ale i to, že výroba nových léků je nesmírně nákladná a trvá mnoho let, než je otestována jejich bezpečnost. Přírodní látky jsou naopak levnější a bezpečnější.“⁷ Fakt, že se mnoho lidí k alternativní medicíně obrací i z finančních důvodů souvisí také s areálem, se kterým tato práce pracuje, tedy Českou republikou a Ruskou federací. Farmaceutická léčiva mohou být pro jejich obyvatele drahé, zejména při představě ekonomické situace v zaostalejších částí Ruské federace nebo samotné dostupnosti léků v těchto oblastech. Dalším důvodem mohou být Sharonem již zmíněné vedlejší účinky a možné závažné kontraindikace chemických léků. Celkově však klasická farmaceutická léčba přestává pro mnoho lidí zapadat do dnešního stoupajícího trendu zdravého životního stylu.

1.2. Alternativní, lidová a celostní medicína

Během analýzy pro tuto práci jsme se setkávali se třemi různými pojmy, a to konkrétně *альтернативная (нетрадиционная), целостная (холистическая), народная (природная) медицина; alternativní (či netradiční), celostní (či holistická) a lidová (či přírodní) medicína*. Nyní se pokusíme vysvětlit odlišnosti v používání těchto pojmů v ruštině a v češtině.

---

⁴ DEVIES, G. *Kompletní historie medicíny*. Brno: Press, 2013. Op. cit., s. 48.

⁵ ŠKODA, E. *Cesty české alternativní léčby: metody a osobnosti*. Praha: Alternativa, 2002. Op.cit., s. 7.

⁶ DEVIES, G. *Kompletní historie medicíny*. Brno: Press, 2013. Op. cit., s. 48.

⁷ SHARON, M. *Komplexní výživa: správná cesta ke zdraví*. Praha: Pragma, 1994. Op. cit., s. 10.

1.2.1. Alternativní medicína

Začneme u samotného pojmu *alternativní medicína*, který je pro tuto práci stěžejním.

„Следует заметить, что термин «альтернативная» появился в медицинском лексиконе не так давно и является более успешным, лучше отражающим суть направления, чем ранее существовавшие термины «нетрадиционная» (в противовес классической медицине) и «традиционная» (подразумевая, что многие методы уходят своими корнями в древние знания и не учитывая, что классическая медицина родилась из работ Гиппократ, которым более двух тысяч лет).“⁸

Jak v češtině, tak v ruštině se jedná o běžně používaný výraz. V ruštině se však ještě častěji používá také jeho synonymní výraz *нетрадици́нная медици́на* (*нетрадиционная медицина*). Adjektivum *alternativní* se v ruštině často pojí i s výrazy jako: *alternativní zdroje*, *alternativní energetika*, *alternativní druhy sportu* aj. Rozdíl je v tom, že výraz *alternativní medicína* je více západní (angl. alternative medicine) a pro ruštinu poměrně nový. V ruštině ho tedy lze vidět zejména v médiích, která následují západní trendy (server glamour.ru, goodhouse.ru, womanadvice.ru) nebo jsou otevřenější k přejímání cizích slov (deník gazeta.ru), zatímco v češtině se jedná o běžný výraz neohledně na druh zdroje (deníky, blogy, diskuze aj.):

- *Брент Бауэр, директор отделения альтернативной медицины в американской клинике Майо, сообщает (...)*
<https://www.glamour.ru/health/health/479810>
- *За так называемой альтернативной медициной – сотни и тысячи лет истории и успешного применения. За традиционной классической медициной, которую также называют медикаментозной терапией (...)*
<https://www.goodhouse.ru/health/zdorovye/335864/>
- *Альтернативная медицина представляет собой набор методов, которые претендуют на способность предупреждать и даже лечить заболевания.*
<https://womanadvice.ru/alternativnaya-medicina>
- *Методы альтернативной медицины, от гомеопатии до акупунктуры, довольно популярны в мире — в частности, в США к ним прибегает каждый третий.*
https://www.gazeta.ru/science/2017/08/15_a_10832420.shtml
- *Альтернативní medicína je stále vyhledávanější a populárnější možností léčby různých nemocí.*
<https://www.jenzeny.cz/zdravi-a-krasa/co-je-alternativni-medicina>
- *Альтернативní medicínu v mnoha případech nemusí provádět lékař, ale léčitel, který nemá potřebné medicínské vzdělání.*
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Альтернативн>

---

⁸ *Альтернативная медицина* [online], [cit. 9.2.2018] Dostupné z: <http://www.osteodoc.ru/altmed/indexa.htm>

- *Alternativní medicína* nachází své uplatnění především při léčbě dlouhodobých onemocnění.
<http://zdravi-nemoc.cz/alternativni-medicina>
- *Založila jsem tuto diskusi, protože by mne zajímalo, jaké máte zkušenosti s alternativní medicínou.*
<https://www.maminka.cz/diskuze/alternativni-medicina-ano-ci-ne>
- <http://www.alternativnimedicina.cz/>

Jak jsme již avizovali, v ruském prostředí je častější výraz *netradiční medicína* (*нетрадиционная медицина*) jako synonymum pro medicínu alternativní. V ruštině se jedná o chronologicky starší a zažitější spojení, proto jsme se s ním setkávali často, a to ve všech analyzovaných textech. V češtině se jsme na tento výraz naráželi také, ale podstatně méně často:

- *Народная медицина является одним из старейших методов лечения. Она является частью нетрадиционной медицины.*
<https://narmedzona.ru/>
- *Для нетрадиционной медицины характерно отсутствие четких правил.*
<https://samopoznanie.ru/schools/netradicionnaya-medicina/>
- *С начала года три женщины скончались из-за советов специалистов по нетрадиционной медицине.*
<https://www.pravda.ru/accidents/18-04-2001/850643-0/>
- *Американские врачи решили собрать воедино все то лучшее, чем располагает нетрадиционная медицина.*
<http://www.vesti.ru/videos/show/vid/244140/>
- *Netradiční medicína a tradiční peníze*
<https://zdravi.euro.cz/clanek/>
- *Netradiční medicína se může stát součástí komplexní léčby*
<http://ockovaciprukaz.cz/netradicni-medicina>
- <http://www.netradicni-medicina.cz/>

1.2.2. Lidová medicína

„До начала XIX века термина народная медицина не существовало, так как она сливалась с общей медицинской практикой. Разделение медицины на врачебную и народную произошло при внедрении в практику лечения научно-обоснованных методов, основанных на знании строения, физиологии и жизнедеятельности организма.“⁹

---

⁹ *История развития народной медицины* [online], [cit. 12.2.2018] Dostupné z:
<http://promedicinu.ru/ethnoscience/istoriia-razvitiia-narodnoi-mieditsiny>

V Rusku má termín *lidová medicína* (народная медицина) velmi silnou, téměř až národní tradici. Píše se o ni dokonce v mnoha ruských i cizojazyčných zdrojích (angl. *Russian folk medicine*):

- ***Народная медицина*** представляет собой обобщенный итог накопленных знаний, верований и навыков, основанных на теории, убеждениях и опыте коренных народов и представителей различных культур, независимо от того (...)
http://www.who.int/topics/traditional_medicine/definitions/ru/
- ***Народная медицина*** это часть альтернативной медицины, включающая в себя накопленные знания о болезнях, методах и средствах их лечения, передаваемых из поколения в поколение.
<https://oldmed.ru/>
- О том, что ***народная медицина*** способна творить чудеса, известно на протяжении многих и многих веков.
<http://narod-lekar.ru/>
- ***Народная медицина*** способна творить чудеса.
http://health.wild-mistress.ru/people_medic_recipes/recipes_traditional_medicine/
- Средства ***народной медицины***: Существует немало «бабушкиных» рецептов по борьбе с облысением. Вот некоторые из них.
<https://www.pravda.ru/navigator/mozhno-li-vosstanovit-volosy-posle-oblysenija.html>
- <http://narodnaiamedicina.ru/>
- ***Russian Folk Remedies That You Can Try At Home***
<https://www.naturalalternativeremedy.com/russian-folk-remedies-that-you-can-try-at-home/>

V češtině se pojem *lidová medicína* používá podstatně méně často než v ruském prostředí. Pokud se objeví, tak převážně jako zjemněný význam pro něco prostého až „babského“. Důkazem tohoto tvrzení mohou být samotné webové stránky, na kterých se tento pojem používá – ty jsou většinou neodborné, volněčasově zaměřené.

- ***Lidová medicína na kašel***
<http://spirit.cz/index.php/predstavujeme/3999>
- ***Lidová medicína – Koření, které uzdravuje***
<http://www.doplnek.com/content/lidova-medicina>

Přestože se v češtině pojem *lidová medicína* příliš nepoužívá, pokud na něj narazíme, často je to ve spojení právě s ruskou lidovou medicínou. To svědčí o tradici ruské lidové medicíny a spojováním pojmu právě s tímto areálem:

- ***Recept ruské lidové medicíny: Na bolavé klouby zabírá už po prvním použití.***
<http://electropiknik.cz/zena/zdravi/recept-ruske-lidove-mediciny>

- *Recepty ruského lidového léčitelství*
<http://www.hobbystranky.cz/hobby/recepty-ruskeho-lidoveho-lecitelstvi>
- *Je to škoda, protože mnohé ruské lidové recepty dokáží léčit nejedno onemocnění lépe než naše moderní farmaceutické léky.*
<http://www.vylectese.cz/si-vyrob-it-kumys>

1.2.3. Celostní medicína

Dalším rozdílem byly pojmy *celostní* či *holistická medicína* (*целостная, холистическая медицина*). Zatímco v českých zdrojích se oba dva používají zcela běžně a jako synonyma, v ruských zdrojích se častěji používá spojení *холистическая медицина*, avšak i to poměrně vzácně. Adjektivum *целостный* se často vyskytuje ve spojení se *здравím, organismem, přístupem* apod., než přímo se slovem *medicína*:

- *Holistická neboli celostní medicína se tedy zaměřuje na vnímání lidského těla a jeho potíží celistvě, ne pouze podle jednotlivých oborů nebo přístupů.*
<http://tajemstvizravi.cz/znete-holistickou-medicinu/>
- *Holistická medicína je svým principem preventivní a léčebná medicína, která zdůrazňuje nutnost pohledu na celého člověka.*
<http://mujweb.cz/homeopatie/holistickamedicina.htm>
- *Celostní medicína – komplexní přístup k léčbě vychází převážně z pohledu tradiční čínské medicíny, vhodně kombinuje čínské byliny s akupunkturou a homeopatií.*
<http://www.mujdoktor.eu/>
- *Lékař Hnízdil: Celostní medicína je návratem k praxi rodinných lékařů*
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1106574>
- Nebo přímo webové stránky: <https://www.celostnimedicina.cz/> nebo <http://www.institut-celostnimedicina.cz/>
- *Холистическая медицина: Единство и Целостность человеческого организма*
<http://www.osteodoc.ru/holimed.htm>
- *Что такое холистическая медицина? Это наука о целостном здоровье и натуральных (естественных) методах его получения, включая разнообразные техники, травы и многое другое.*
<http://health-ambulance.ru/133-celostnoe-zdorove-metody-alternativnoy-mediciny.html>
- *Организм – это целостная структура, живая экосистема...*
<http://potokizdorovia.ru/koncepciya-ozdorovleniya>
- *Наш организм – это целостная система. Энергию для ее функционирования мы получаем из пищи.*
<https://www.pravda.ru/health/prophylaxis/diet/01-09-2005/51909-dieta-1/>

1.3. Stručná historie alternativní medicíny a její tradice v Rusku

Na staré Rusi měli léčitelé a mudrcové velmi vážené postavení ve společnosti. Právě oni totiž mohli ulevit od bolesti či vyléčit z nemoci. Od 11. století se staly centrem léčitelství kláštery. V těch se mnichové učili základům medicíny a léčitelství, věnovali se pěstování bylin, vymýšlení receptur a léčení nemocných. Díky své geografické poloze, mezi Východem a Západem, a svými historickými vztahy s asijskými národy, se na Rusi odedávna střetávaly tradice asijské a evropské medicíny. Ruští léčitelé si již od 13. století začali osvojovat medicínské metody asijsko-arabských národů, tedy metody dnešní alternativní medicíny. Lze se domnívat, že právě tento fakt je stěžejním důvodem, proč je dnes v Rusku alternativní medicína běžnější a častěji používaná v praxi než v České republice. Její praktiky jsou zde mnohem déle zažité, v určité míře jsou součástí tradiční medicíny již od jejího počátku, což dělá ruské lékařství unikátním.

„Русский народ до введения земства был предоставлен во врачебном отношении самому себе, поэтому в России народная медицина сохранила более, чем в других европейских государствах, свою первобытную оригинальность. Наше обширное отечество состоит из разнообразных народностей, из которых почти каждая внесла что-нибудь ценное в общую сокровищницу русской народной медицины.“¹⁰

Díky své teritoriální rozlehlosti byla Rus velmi bohatá také na nejrůznější druhy bylin, trav a stromů, které se používali jako léky pro všelijaké neduhy. Není tedy překvapení, že má v Rusku hlubokou a dodnes velmi silnou tradici **fytoterapie**, tedy bylinkářství či bylinná léčba. Rusko bylo zemí, která jako jedna z prvních sestavila lékopis, tedy oficiální seznam léčiv. Bylo to v roce 1778 a vydala ho Ruská akademie věd. Z celkových 770 textů se 316 týkalo bylinné léčby a pouze 147 chemických substancí.¹¹ Fytoterapie byla podporována také za socialistického režimu, zejména Stalinovy vlády, a to za účelem prevence zdraví a léčení zraněných vojáků.

Dalším rozšířeným alternativním přístupem v Rusku je homeopatická léčba. **Homeopatie** v Rusku dnes není oficiálně uznávaná, přesto ji využívá mnoho doktorů a léčitelů a i trh s homeopatiky je poměrně svobodný. Vědecké organizace ji, stejně jako u nás, považují

---

¹⁰ Народная медицина [online] [cit. 6.12.2017] Dostupné z: <http://www.domashniyvrachebnik.ru/>

¹¹ SHIKOV, A. a kol.: *Medicinal Plants of the Russian Pharmacopoeia; their history and applications* [online], Vyd. 15.04.2014 [cit. 6.12.2017] Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii>

za pseudovědu, jejíž pozitivní lékařské výsledky nejsou klinicky prokazatelné a účinek homeopatik označují za placebo. V Rusku je to zejména Комиссия по борьбе с лженаукой и фальсификацией научных исследований, fungující při prezidiu samotné Akademie věd:

„Обобщенные результаты (метаанализы) клинических исследований свидетельствуют об отсутствии клинической эффективности гомеопатических средств. К таким заключениям исследователи приходили неоднократно. Одно из наиболее убедительных и масштабных обобщений клинических исследований провел Совет по медицинским исследованиям Австралии в 2015 году... Сочетание внешнего наукообразия гомеопатии с ее противопоставлением общей системе научного знания позволяет говорить о ней как о лженаучной дисциплине.“

Komise ve své stati doporučuje také dalším orgánům, organizacím, specialistům a samotným občanům, aby se od homeopatie distancovali:

„Министерству здравоохранения РФ: Вывести гомеопатические препараты из медицинского употребления в государственных и муниципальных лечебных учреждениях. Организациям, реализующим образовательные программы в сфере здравоохранения: Свернуть программы повышения квалификации по гомеопатии и иные курсы, включающие гомеопатию. Представителям СМИ: Не преподносить гомеопатию в качестве действенной или предположительно полезной медицинской практики. Позиционировать гомеопатию как лженауку в области медицины, в одном ряду с магией, целительством и «экстрасенсорикой». Препятствовать пропаганде и рекламе гомеопатии.“¹²

Tradici má na Rusi také **urinoterapie** (lěčba lidskou močí), kterou se léčily zejména otevřené rány; dále **akupunktura**, **masáže** a baňkování či **saunování** a otužování. Velké oblibě se těšilo také pouštění krví, dnes tzv. **hirudoterapie**, která byla dříve považována za chirurgický zákrok. V Rusku se metoda pouštění žilou pomocí pijavek stále používá jako alternativní způsob léčby a je, v porovnání s českými texty, častým obsahem mnoha internetových článků.

V Rusku se hojně využívá také **hydroterapie** (lěčba vodou), avšak v jiné formě než u nás. Rusové se zajímají zejména o problematiku živé a mrtvé vody a celkovou kvalitu vody. Věří

---

¹² Комиссия по борьбе с лженаукой и фальсификацией научных исследований при Президиуме Российской академии наук: *Меморандум No 2 О ЛЖЕНАУЧНОСТИ ГОМЕОПАТИИ* [online]. Vyd. 06.02.2017 [cit. 27.12.2017] Dostupné z: http://klnran.ru/wp-content/uploads/2017/02/m02_homeopathy.pdf

v léčivé účinky tzv. „živé“ vody, tzn. té, která se dostane do styku s kameny a minerály a naopak v negativní sílu „mrtvé“ vody, která je v dosahu špatných vlivů jako je plast, technologie aj.

Ačkoli nepřímo, souvisí s alternativní medicínou ještě jeden, v Rusku velmi rozšířený, jev, který se patří zmínit. Jsou jím tzv. **senzibilové** (*экстрасенсы*), lidé s mimosmyslovými schopnostmi.

„Senzibilové, především mnozí léčitelé, jasnozřivě získávají informace o životě jiných lidí nebo o jejich chorobách, dokáží diagnostikovat nemoce pouhým „vnitřním zrakem“ nebo snímáním aury, jsou schopni telepatie a cítí, když je někdo zezadu pozoruje. Zpravidla jsou nadáni i schopnostmi psychokinetickými, dovedou tedy pohybovat předměty...“¹³

Poslední desetiletí (konkrétně po pádu Sovětského svazu) získává tento trend v Rusku obrovskou popularitu. „Эпидемия увлечения парапсихологией и экстрасенсорикой в России началась в перестройку, когда стало «можно все».“¹⁴ V Rusku roste počet lidí, kteří se za senzibily považují a mnozí Rusové jejich služeb využívají.

1.4. Stručná historie alternativní medicíny a její tradice v České republice

Vzhledem k politické situaci tehdejší Československé republiky, jako součásti Sovětského svazu, mají Česká republika a Ruská federace společný vývoj. Klasická akademická medicína se zde za dob socialismu stala jediným uznávaným modelem zdravotní péče. „I když se vědecká medicína stala monopolním představitelem zdravotní péče, laické formy péče, reprezentované především lidovým léčitelstvím, nikdy zcela nevymizely.“¹⁵

Dlouhou tradici má v Čechách **hydroterapie** a léčba minerálními prameny v lázeňských zařízeních. Ty, přes velkou vzdálenost, navštěvovali i Rusové, mezi nejznámější patří např. N.V. Gogol.

“**Bylinkářství** a **psychotronika** mají v některých oblastech České republiky dlouhou tradici a znalosti jsou předávány z generace na generaci. (...) Dalším důležitým směrem nekonvenční péče byla od 80. let **akupunktura**, jež se postupně velice dobře etablovala v české medicíně, stala se součástí postgraduálního vzdělávání lékařů. (...) Dále se jako komplexní systém

¹³ *Senzibil* – Wikipedie. [online] [cit. 27.11:2017]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Senzibil>

¹⁴ ОБРАЗЦОВ, П.: *Битвы экстрасенсов с наукой* [online]. Vyd. 29.10.2016 [cit. 27.11.2017] Dostupné z: <https://www.gazeta.ru/comments/2016>

¹⁵ KRÍŽOVÁ, E. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum., 2015. Op. cit., s. 40.

objevily **tradiční čínská medicína**, indická medicína **ajurvéda** a mnohé směry s exotickými názvy jako **rei-ki**, **aromaterapie** apod. (...) Ve skupině manuálních technik se významně rozšířil rejstřík **masážních** postupů, včetně **reflexologie**. Enormně se zvýšila nabídka tradičního lidového léčitelství.“¹⁶ V posledních letech se u nás popularizuje také indická ajurvéda a stává se velmi oblíbenou s ní související **jóga a meditace**.

Údajně nejrozšířenější metodou alternativní medicíny v evropském lékařství obecně je **homeopatie**. „По состоянию на 2010 г., гомеопатические средства по-прежнему являлись ведущим альтернативным методом лечения, которым пользуются европейские врачи.“¹⁷ Přes to, že na počátku 90. let byla u nás homeopatie oficiálně uznávanou a vyučovanou lékařskou metodou, po pár letech nastal ze strany České zdravotnické komory a Akademie věd prudký názorový obrat. Podobně jako v Rusku dnes není homeopatie ani v Čechách oficiálně podporovaná, její léčebné metody mnohé lékařské organizace považují za nevědecké. Například Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně se od homeopatie v roce 2005 oficiálně distancovala, stejně jako Český kluk skeptiků Sysifos. Homeopatie je u nás nicméně jako druh alternativní léčby tolerována a trh s homeopatiky je otevřený. Homeopatické léky se u nás vydávají bez lékařského předpisu, avšak na vlastní nebezpečí.

2. Funkčně-stylová charakteristika textů

Během lingvistické analýzy jsme čerpali texty z různých elektronických zdrojů. Byly to české a ruské online deníky a informační portály (především iDnes, MF DNES, Lidové noviny, Газета, Ведомости, Правда aj.), online periodika a časopisy (Jóga dnes, Yogajournal, Žena, Glamour, Woman aj.), volnočasové i odborné blogy (sysifos.cz, alternativnimedicina.cz, vitalia.cz, vylecimse.cz, bymed.ru, formatzdorovia.ru aj.), osobní webové stránky (margit.cz, hnizdozdravi.cz, dr-rudolf-zemek.cz, netradicnimedicina.cz, medaboutme.ru, osteodoc.ru aj.) a v neposlední řadě také různá diskuzní fóra a poradny tematicky související s alternativní medicínou.

Z žánrového hlediska zahrnovaly zdroje především následující druhy textů: články, zpravodajské a populárně-naučné, diskuze, korespondenci se čtenáři a v neposlední řadě také

---

¹⁶ KŘÍŽOVÁ, E. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum., 2015. Op. cit., s. 41.

¹⁷ *Гомеопатическая медицина. Альтернатива номер один для Европы* [online]. [cit. 27.11.2017] Dostupné z: <https://www.edas.ru/press-center/articles/about-homeopathy>

reklamní texty, které tvořily nezanedbatelnou součást určitého okruhu zdrojů. Tematicky se všechny jmenované druhy textů věnovaly alternativní medicíny.

Analyzované texty lze zařadit k různým funkčním stylům a pod stylům, přičemž v řadě jednotlivých textů dochází k jejich mísení. V současné stylistice se vyděluje několik základních funkčních stylů. “V současné české stylistické teorii bývají nejčastěji vymezovány tyto funkční styly: prostěsdělovací/běžnědorozumivací, odborný, administrativní, publicistický, řečnický a umělecký.”¹⁸ Přestože Jedlička, který navázal na Havránkovu teorii, rozděljuje pouze následující čtyři styly: hovorový (tzn. prostěsdělovací), odborný, publicistický a umělecký. Administrativní zařazuje pod styl odborný a řečnický pod umělecký. V ruštině jsou tradičně vydělovány čtyři základní funkční styly, a to styl odborný (научный стил), administrativní (официально деловой стил), publicistický (публицистический стил) a hovorový/prostěsdělovací styl (разговорный стил).¹⁹

Přestože většina textů byla stylově heterogenní, podrobnější rozbor konkrétních textů a v nich použitých lexikálně stylistických prostředků je předmětem dalších kapitol. Považujeme proto za účelné stručně sepsat charakteristiky třech základních funkčních stylů, se kterými jsme se během analýzy v textech setkávali a o jejichž základy se budeme v práci dále opírat.

2.1. Styl odborný

Jelikož jsme si pro tuto práci vybrali odborné téma alternativní medicíny, nepřekvapí nás, že jsme se během analýzy textů setkávali s mnoha charakteristikami odborného stylu. Proto považujeme za patřičné uvést charakteristiku jak stylu odborného, tak stylu do něj spadajícího, a to populárně-naučného.

Styl odborný je úzce spojen s vědou a dalšími odbornými sférami lidské činnosti. Cílem odborného stylu je ukázat a vysvětlit zákonitosti světa kolem nás, poučit a informovat o nových poznacích a případně dokázat jejich pravdivost. S tímto cílem úzce souvisí realizace odborných projevů. Ty se vyznačují logickou strukturou vět, objektivností, explicitností, tzn. jasným a přesným vyjadřováním, stručností a zároveň informační nasyceností. „(...) отражает теоретическое мышление, выступающее в понятийно-логической форме, для которого

---

¹⁸ ČECHOVÁ, M. *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny, 2008. Op. cit., s. 98.

¹⁹ NEDOMOVÁ, Z. *Функциональная стилистика русского языка*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. Op. cit., s. 5.

характерны объективность и отвлечение от конкретного и случайного, логическая доказательность и последовательность изложения.“²⁰

Z hlediska formy se v odborném stylu jedná převážně o pečlivě připravené projevy (ať už psané či mluvené) a zpravidla se pak jedná o komunikaci veřejnou. V případě psaných odborných projevů se často jedná o delší texty, a tak se pro lepší orientaci v textu používají mezititulky, které text rozčleňují do několika částí. Často nejen graficky, ale také tematicky. Z hlediska počtu účastníků komunikace se v odborném stylu v převážné většině projevů jedná o monology.

„Základní pro slohový typ odborný je výběr z lexikálních prostředků nociónálních a z prostředků sloužících intelektualizaci projevu.“²¹ Jsou to zejména následující stylově lexikální prostředky.

Termíny neboli odborné názvy jsou výraznou charakteristickou lexikální vrstvou odborného stylu. „Слово или сочетание, являющееся названием какого-либо понятия, применяемого в науке, технике или искусстве.“²² Podle Nedomové tvoří termíny 15-20 % odborné slovní zásoby a označuje je za „jádro“ odborného stylu.

V odborném stylu je velké množství slov konkrétního charakteru, které označují **obecné pojmy nebo abstraktní předměty**. „Высоко частотна в научной речи абстрактная лексика (в том числе терминологическая), слова выражающие общие понятия – даже в тех случаях, если в общеязыковом употреблении (в других сферах общения) это конкретные слова.“²³

„Důležitým rysem odborného vyjadřování je tendence k **nominalizaci**, tj. relativně vyššímu podílu substantiv a celých nominálních frází. Nominalizaci přispívá **multiverbizační** tendence odborného vyjadřování – místo konkrétnějšího slovesa se objevují spojení slovesa neplnovýznamového nebo s obecnějším významem a substantiva.“²⁴ Místo sloves se často

---

²⁰ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Moskva: Флинта, 2003. Op.cit., s. 243.

²¹ JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Op.cit., s. 40.

²² NEDOMOVÁ, Z. *Функциональная стилистика русского языка*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. Op.cit., s. 59.

²³ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Moskva: Флинта, 2003. Op.cit., s. 243.

²⁴ ČECHOVÁ, M. *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny, 2008. Op. cit., s. 211

používají **slovesná substantiva**, „repertoár slovesných tvarů je chudší a i variabilita sloves je menší.“²⁵

Nejčastěji se u substantiv v odborných textech používá **nominativ singuláru**, který v kontextu vyjadřuje obecný pojem nebo nedělitelný celek. Dále je pro odborný styl charakteristické používání **krátkých adjektivních form**, substantiv **středního rodu** a používání **autorského „my“**. Zobecnující a abstraktní charakter podtrhují speciální slova typu: *obvykle, běžně, pravidelně, vždy, každý*, aj.

Zobecnující charakter mají také slovesné formy používané v odborném stylu. Často se používají **neurčité slovesné tvary** a **pasivní konstrukce**. Ty mají zeslabený lexikálně-gramatický význam osoby a čísla.

Zeslabený a zobecněný význam času mají slovesné tvary **nadčasové**, které jsou účelné pro charakteristiku vlastností a rysů předmětů a jevů. „Формы глагола используются преимущественно в значении настоящего вневременного.“²⁶ V odborném stylu se používají převážně slovesa **nedokonavého** vidu, které tvoří až 80 % slovesných form.

„Многие глаголы в научной речи выступают в **связочной функции** (быть, являться, служить, обладать, отличаться); значительная группа глаголов используется в значении в роли компонентов **глагольно-именных** сочетаний, в которых основная смысловая нагрузка выражается существительными (оказывать влияние, подвергать анализу).“²⁷

Vzhledem ke svému zpravidla delšímu rozsahu a informativní funkci má odborný styl jasnou a logickou strukturu nejen samotných vět, ale i vztahů mezi jejími částmi. „Речь идёт о употреблении **вводных слов, наречий и союзов** для выражения отношения между отдельными частями высказывания; употреблении конструкций и оборотов связи, которые служат подчёркнутой связанности и логичности.“²⁸ Tyto **spojovací prostředky** pomáhají adresátům lépe se orientovat ve vztazích mezi popisovanými jevy a pojmy. O to více jsou důležité, tvoří-li odborné texty téměř z poloviny **souvětí** (konkrétně zejména věty vedlejší).²⁹

---

²⁵ Тамtéž, s. 221.

²⁶ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Moskva: Флинта, 2003. Op.cit., s. 244.

²⁷ Тамtéž, s. 243.

²⁸ NEDOMOVÁ, Z. *Функциональная стилистика русского языка*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. Op.cit., s. 64.

²⁹ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Moskva: Флинта, 2003. Op.cit., s. 244.

2.1.1. Populárně-naučný styl

Populárně-naučný styl „zahrnuje projevy sloužící k popularizaci, šíření vědeckého poznání. Nejde při nich ze strany autora projevu o absolutní přesnost formulační jako v projevech vědeckých, nýbrž o přístupnost podání a o usnadnění porozumění vzhledem k adresátům projevů.“³⁰ Jedná se o pod styl, který používají amatéři zajímající se o nějakou zájmovou oblast³¹ (v našem případě o alternativní medicínu). Primárním účelem tohoto stylu není přesnost sdělení, ale především předání informací, faktů, fungování, zákonitostí.

2.2. Styl prostěsdělovací

Zmínit charakteristiky prostěsdělovacího stylu považujeme za vhodné vzhledem k tomu, že se projevovaly jak v analyzovaných textech neformálních, tak v textech zpravodajských, a to jako prostředky jazykové aktualizace.

Prostěsdělovací styl je jedním ze základních funkčních stylů, zaujímá mezi nimi ale specifické místo. Na rozdíl od ostatních funkčních stylů není spjat s žádnou profesionální lidskou činností, osvojujeme si ho již od dětství a používá se pouze v neoficiálních formách komunikace, je tedy určen pro menší počet adresátů. Přestože je úzce spjat s ústní formou řeči, vyskytuje se také v psané formě, a to například v dopisech, denících a dnes zejména na Internetu. „Na stupni veřejnosti a na počtu účastníků zčásti závisí i jazyková realizace: Čím je projev méně soukromý a čím je širší okruh účastníků, tím větší bývá odklon od jazykové formy územně nebo sociálně omezené, tím spíše se užívá hovorové formy spisovné, nebo o ní mluvčí aspoň usilují (upadajíce někdy až do hyperkorektnosti, hyperspisovnosti).“³²

Prostěsdělovací styl má jednu hlavní funkci, a to funkci dorozumivací. Funkce informativní a ovlivňovací ustupují do pozadí. Je pro něj charakteristická největší svoboda projevu a minimální starost o formu. Důležité je „co“ a ne „jak“.³³

Prostěsdělovací styl používá neutrální lexikum doplněné o následující pro něj charakteristické lexikálně stylistické prostředky.

---

³⁰ JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Op.cit., s. 31.

³¹ SKÁCEL, L.V. *Стилистика современного русского языка, пособие для студентов / русистов*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1994. Op. cit., s. 27.

³² JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Op.cit., s. 32.

³³ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Moskva: Флинта, 2003. Op.cit., s. 320.

Stereotypní konstrukce a slovní spojení, které si autoři osvojily v rodině, nebo skrz média a reklamu. Používají se zpravidla automaticky, spontánně, nepromyšleně. **Cizí přejatá slova**, které jsou pro spisovný jazyk nepotřebné, redundantní. Mezi ně řadíme zejména internacionalismy, anglicismy aj. Také používání **frazeologismů** a přísloví je výraznou charakteristikou prostěsdělovacích projevů.

Dále jsou příznačnými **citově zabarvená slova**. „Это лексические единицы, характеризующиеся способностью вызывать особое впечатление вне контекста.“³⁴ Patří k nim výrazy **knížní**, které povznášejí jazykovou úroveň textu, **hovorové** výrazy, které úroveň naopak snižují, **emocionálně-hodnotící výrazy**, které vypovídají o emocionálním rozpoložení autora a o jeho vztahu k obsahu výpovědi (pozitivní, negativní, familiární, pohrdavý, laskavý, ironický, hanlivý, urážlivý aj.). „При широком понимании стилистической системы литературного языка к стилистически маркированной лексике относят слова, не входящие в состав современного литературного языка (просторечные, диалектные, жаргонные).“³⁵ Emocionalita nemusí být v prostěsdělovacím stylu realizována pouze verbálně. Neverbálními prostředky vyjadřující emoce jsou v mluvených projevech intonace, pauzy, tempo řeči aj. V projevech psaných jsou to, zejména na Internetu, **emotikony**. Emotikony jsou grafické symboly, které v písemném projevu nahrazují neverbální komunikační prostředky mluvených projevů jako jsou emoce, mimika, gesta, hodnotící komentáře, postoje apod.³⁶

Ze slovních druhů v prostěsdělovacím stylu převažují **slovesa**, konkrétně nedokonavá; **zájmena**, která slouží k označování účastníků projevů; častá jsou **univerbizační substantiva** tvořená pomocí **slovotvorných afixů**, dále jsou hojně používány **jednoduché předložky** a spojky, **citoslovce** a **částice**.

Se svobodou projevu a volností formy je spojená **inverze** neboli opačný či neobvyklý slovosled, s jeho dorozumívací funkcí pak převaha **jednoduchých vět** nad složenými, s jeho spontánností přítomnost **vsuvek a parazitních slov**, s jeho emocionálností a expresivností používání **zvolacích a tázacích vět**. Častým jevem jsou v prostěsdělovacích projevech také **eliptické konstrukce**, neboli konstrukce s vynechanou částí výpovědi, pochopitelné pouze z kontextu, ze situace. „Elipsy neboli vynechávání část výpovědi, souvisí s mimojazykovými prostředky,

---

³⁴ Tamtéž. s. 453.

³⁵ Tamtéž, s. 430.

³⁶ PROSTĚSDĚLOVACÍ STYL | Nový encyklopedický slovník češtiny. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Copyright © Masarykova univerzita, Brno 2012 [cit. 30.01.2018]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/PROST>

kteří jsou součástí přímého kontaktu účastníků komunikace a usnadňují jejich dorozumění.“³⁷ Jsou také projevem jazykové ekonomičnosti a pohodlnosti.

Chtěli bychom také zdůraznit specifikum námi analyzovaných textů, kterými byly výhradně psané internetové projevy. Z tohoto důvodu pro ně neplatí některé rysy charakteristické pro prostědělovací styl. Jsou jimi přímý a bezprostřední kontakt účastníků komunikace a soukromí komunikace obecně.

2.3. Styl publicistický

Vzhledem k tomu, že jsme do naší analýzy zařadili zpravodajské texty týkající se alternativní medicíny, považujeme za vhodné popsat charakteristiky příznačné pro publicistický funkční styl. Ty se často projevovaly také v textech populárně-naučných, ve kterém se zároveň prolínaly prvky stylu publicistického a odborného.

Publicistický styl je funkční styl sloužící nejširšímu spektru okruhů společenského života, od filosofie, ekonomie a politiku před kulturu a sport po každodenní životní styl. Nachází využití zejména v politických a masmediálních projevech (noviny, časopisy, rádio, televize aj.) jeho hlavní úlohou je informovat o novinkách, komentovat je, hodnotit fakta a události. Jeho dvě hlavní funkce jsou proto funkce informativní a ovlivňovací (persvazivní) a právě tyto funkce určují jeho jazykovou charakteristiku. Výsledkem interakce těchto dvou funkcí je vznik v podstatě protichůdných lexikálně stylistických prostředků, dochází ke sloučení standardu a expresivity. Publicistický stylový typ do sebe zahrnuje lexiku jak automatizovanou, tak aktualizovanou, hovorovou i knižní, odbornou i uměleckou, citově neutrální i emocionální.³⁸ „Информативная функция ведёт к формированию нейтрального слоя словаря, печевых стандартов, строевой лексики, необходимой для словесного оформления сообщений. Воздействующая функция обуславливает наличие и формирование оценочной лексики.“³⁹

Proces **automatizace** se týká různých lexikálně stylistických prostředků. „Jde o ustálené a stereotypně se opakující konstrukce a obraty, po nichž žurnalisté v určitých situacích sahají téměř mechanicky.“⁴⁰ Mezi automatizované prostředky používané v publicistickém stylu patří

³⁷ JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Op.cit., s. 132.

³⁸ Tamtéž. s. 43.

³⁹ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: Флинта, 2003. Op.cit., s. 313.

⁴⁰ ČECHOVÁ, M. *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny, 2008. Op. cit., s. 250.

často prostředky používané také ve stylu odborném. Jsou to např. **neosobní a pasivní slovesné** formy; používání a přejímání **termínů**, které se tak stávají součástí neutrální slovní zásoby; konstrukce se **složenými předločkami** a spojkami, výrazná **nominalizace** a **multiverbizace** výpovědí aj.

„Zdůrazňovaná ustálenost a setrvávání na automatizovaných modelech této komunikace by byly vhodné pro plnění informativní funkce, nevyhovují však funkci získávací, protože nepodněcuje zájem čtenáře. Publicisté uvědoměle této stereotypnosti využívají, ale na druhé straně ji stejně vědomě porušují. (...) Opakovanost je trvale přerušována užitím vyjádření nového, stylově aktivního.“⁴¹ Stereotypnost a modelovost publicistického textu je narušována výrazy, které jsou předmětem procesu **aktualizace**. Autoři je používají za záměrem oživit text, získat čtenáře pro určitou myšlenku, nebo ho přesvědčit pro přečtení samotného textu. Tyto prostředky jsou tedy realizátory získávací, persvazivní a hodnotící funkce publicistických projevů. Často se jako aktualizací prostředky v publicistickém stylu používají prostředky charakteristické pro styl prostěsdělovací.

„Se základní ovlivňovací funkcí publicistických projevů souvisí v některých žánrových typech hojně užívání syntaktických prostředků příznačných pro mluvené projevy, zvláště pro ty, v nichž jde o přímý kontakt s posluchači (tázacích vět, řečnických otázek, konstrukcí sloužících k přímému obracení se na posluchače, odchylek od pravidelné větné stavby, které v publicistických projevech zpravidla fungují jako prostředky expresivní, aj.“⁴² K tomu bych dále přidala také používání frazeologismů, citově zabarvených nebo přejatých slov, obrazných vyjádření, jazykové hry a inovace, prvků humoru či lidové řeči aj.

Publicistický styl je běžně realizován v následujících třech druzích žánrů:⁴³

- **informativní** či zpravodajské žánry: rozhovor (interview), reportáž, článek, referát, aj.
- **analytické** žánry: článek, korespondence, recenze, diskuze, komentář, aj.
- **beletristické** žánry: glosa, črta, reportáž, fejeton, sloupek, aj.

S vydělením tří žánrových pod skupin souvisí také vydělení tří funkčních pod stylů, z nichž má každý určité charakteristické znaky. Protože jsem se z žánrového hlediska během analýzy zabývala pouze žánry analytického a zpravodajského typu, okomentuji pouze tyto dva.

---

⁴¹ Tamtéž, s. 251.

⁴² JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Op. cit., s. 46.

⁴³ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: Флинта, 2003. Op.cit., s. 314.

Hlavní funkcí projevů (v našem případě textů) zpravodajského stylu je funkce informativní. Jazyk zpravodajského pod stylu má mnoho společného s jazykem stylu odborného – vyznačuje se vysokou pojmovostí (často právě z vědeckých oborů), nominalizací a multiverbizací, neosobními konstrukcemi, složenými předložkovými vazbami, aj. Charakteristickým prvkem takového textu je rychlost jeho přípravy, objektivita sdělení a nasycenost textu informacemi. Zpravodajský styl ve svém zájmu hojně využívá modelovost a automatizované, ustálené výrazy, většina používaného lexika patří k neutrální stylové vrstvě.

Styl analytický má za úkol analyzovat, hodnotit, komentovat. Dominantní funkcí je tedy funkce persvazivní, hodnotící a získávací. Stěžejním pro analytické texty je přidání nové hodnoty, subjektivního názoru či postoje, předání informace, tedy informativní funkce ustupuje do pozadí. Z hlediska jazykového se analytický styl, přestože se stále přidržuje určité modelovosti, od zpravodajského odlišuje svou mírou aktualizace. Typickým jsou pro něj různá obrazná vyjádření, prvky humoru, citově zabarvené výrazy apod. Analytické texty v sobě obsahují určitou úroveň manipulativnosti, která však není tak vysoká jako v jazyce reklamy (viz dále).

2.3.1. Jazyk elektronických masmédií a Internetu

Vzhledem k tomu, že jsme pro naši analýzu zpracovávali zdroje výhradně online dostupné, považujeme za patřičné uvést také charakteristiku jazyka elektronických masmédií a Internetu.

Komunikace v prostředí jako je Internetová síť má v porovnání s tradiční komunikací svá specifika. Internet představuje kvantum komunikačních oblastí, které spolu nijak nesouvisí, fungují autonomně. S tím souvisí i různorodost internetového jazyka po funkčně-stylistické stránce a nejednoznačnost internetových žánrů. Ty se formují pod vlivem internetové komunikace a vznikají tak chaty, diskuzní skupiny, online poradny, ankety, aj. V prostředí Internetu jsou si všichni jeho uživatelé rovni, tedy i autor s adresáty. Tematicky se jedná o nejdemokratičtější prostředí, ve kterém neexistují téměř žádná etická tabu.

Základní charakteristikou internetových textů je fakt, že se jedná o tzv. hypertexty. To znamená, že jsou snadno a rychle dostupné velkému množství adresátů, kteří navíc mohou text rozšířit a obohatit.

"Монологические тексты отдельных пользователей являются реакцией на предыдущие сообщения и стимулом для последующих, что делает эти тексты в высшей степени

диалогичными. Письменная по форме речь близка к устной; будучи обычно спонтанной или частично подготовленной..."⁴⁴

Nemožnost používat v internetové komunikaci neverbální prostředky, běžné při tradiční komunikaci, vedla ke vzniku speciálních piktogramů, tzv. **emotikonů** neboli „smajlíků“, a vzniku **zkratk** (obvykle anglických). V internetových textech se také často vyskytují anglicismy a další přejatá slova, jimiž se rozšiřuje slovní zásoba; a používají se oslovení, pozdravy, podpisy, aj. Na úrovni syntaxe se jazyk Internetu podobá hovorové řeči, vyskytují se tedy zejména jednoduché, krátké, eliptické konstrukce, tázací a zvolací věty, je patrný **dysgramatismus**.

2.4. Zpravodajské texty

Zpravodajské texty jsme při analýze čerpali z ruských a českých online deníků a informačních serverů. Zpravidla se jednalo o novinové články, jejichž specifika ve většině případů odpovídala charakteristikám publicistického funkčního stylu. Projevovala se v nich však vyšší míra intelektualizace a nominalizace, která souvisí s odborností tématu a pojmovostí odborného jazyka.

2.4.1. Nominalizace

Nominalizace, nebo vyšší podíl substantiv, byla jedním z příznačných rysů českých i ruských zpravodajských textů. Úzce souvisí s tzv. **multiverbizací**, což je nahrazování konkrétnějšího slovesa spojením slovesa obecnějšího nebo neplnovýznamového se substantivem. Např. *нанести вред – повредить, způsobit škodu – уškodит* apod.

- *Главными причинами этого я вижу падение престижа науки, катастрофическое снижение качества образования и, к сожалению, отрицательную роль государства — похоже, старающегося отвлечь «электорат» от реальных проблем страны.*
https://www.gazeta.ru/comments/2016/10/28_a_10284275.shtml#page6
- *(...) при Минздраве будет создана рабочая группа, которая займется вопросами применения гомеопатических методов лечения в России.*
http://www.ng.ru/health/2017-02-21/8_6934_gomeopatia.html
- *Европейские ученые вслед за российской Академией наук решили выразить официальное отношение европейской науки к практике применения гомеопатических средств.*

---

⁴⁴ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: Флинта, 2003. Op.cit., s. 649.

- https://www.gazeta.ru/science/2017/09/22_a_10901810.shtml
- (...) **основной задачей рабочей группы** станет «**выработка предложений по дальнейшему регулированию данной области**» с учетом современных **международных требований доказательной медицины**.
<https://www.vedomosti.ru/business/news/2017/02/06/676342>
- Однако **выбор способа лечения** все равно остается за **пациентом**.
https://www.gazeta.ru/science/2017/08/15_a_10832420.shtml
- В **процессе выбора специалиста** для проведения сеансов иглоукалывания нужно ориентироваться...
<https://www.pravda.ru/navigator/igloukalyvanie.html>
- **Принцип действия вакуум-терапии** основан на **одновременном стимулировании активных точек, усилении притока крови к месту постановки банки, удалении продуктов распада из подкожного жира**.
<https://www.pravda.ru/navigator/lechenie>
- **Ve spolupráci s čínským specialistou je pak určen diagnostický a léčebný závěr z hlediska tradiční čínské medicíny, na jehož základě pak probíhá léčebný postup**.
<https://www.novinky.cz/domaci/457064>
- **Podle dostupných informací přesáhl zájem o standardní zdravotní péči bude nutné této problematice věnovat velkou pozornost a přijmout odpovídající opatření**.
<http://blog.aktualne.cz/blogy/lenka-teska-arnostova.php?itemid=25416>
- **S návrhem na zakotvení podmínek pro povolání specialistů čínské medicíny přišel předseda sněmovního zdravotnického výboru Rostislav Vyzula**.
https://www.denik.cz/z_domova/terapeut-cinske-mediciny-jako-povolani
- **Proti rozmachu čínských alternativních postupů v Česku, navíc za aktivní státní podpory, se dlouhodobě staví Česká lékařská komora**.
<https://archiv.ihned.cz/c1-65660510>

2.4.2. Ustálená spojení

Ustálená spojení jsou prostředkem tzv. procesu automatizace. Napomáhají nejen rychlejšímu formulování informace, ale také jejímu rychlejšímu a snazšímu pochopení. Stejně jako nominalizace úzce souvisí i ustálená spojení s multiverbizační tendencí, neboť jsou to často právě multiverbizované výrazy, které se stávají ustálenými. V českých a ruských zpravodajských textech se jednalo o jednu z jejich výrazných charakteristik.

- **Ученые видят свою глобальную задачу в том, чтобы привлечь внимание правительств разных стран к проблеме теломер**.
https://www.bbc.com/russian/science/2014/07/140709_vert_fut_meditation_delay_ageing
- **Ученые надеются, что полученные данные помогут бороться с дезинформацией о мнимой действенности методов альтернативной медицины**.
https://www.gazeta.ru/science/2017/08/15_a_10832420.shtml

- *Но ситуация меняется на глазах. Частично опираясь на финансовую поддержку Национального института здравоохранения США, исследователи смогли разработать не связанные с религией методики (...)*
<https://www.bbc.com/russian/science/2014/07>
- *Кроме того, будут решаться вопросы применения традиционной китайской медицины и стандартизации этих медуслуг, что позволит врачам освоить новые методики восстановительной медицины, а пациентам получить комплексное лечение у квалифицированных специалистов академической и традиционной медицины.*
<https://www.pravda.ru/news/health>
- *Tato alternativní medicína stará několik století zažívá v Asii i mimo ni nový vzestup.*
<https://relax.lidovky.cz/tibetska-medicina-pres-skepsi-zapadu-zaziva-vzestup>
- *Vzhledem ke značnému rozšíření alternativní léčby v České republice i v mnoha dalších státech (např. v USA dokonce podle dostupných informací přesáhl zájem o standardní zdravotní péči) bude nutné této problematice věnovat velkou pozornost a přijmout odpovídající opatření.*
<http://blog.aktualne.cz/blogy/lenka-teska-arnostova.php?itemid=25416>
- *Бывалý шеф хradecké nemocnice Roman Prymula, který стál в době открывания центра вe ведении nemocnice (...)*
<https://www.lidovky.cz/cinska-medicina-na-pude-nemocnice>
- *Změnu by mohla přinést senátorská novela o uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání. (...) Zákon podle autorů senátorské novely přiznal čínskému léčitelství statut medicínského oboru.*
<https://www.lidovky.cz/senat-podporil-vyrazeni-terapeuta>

2.4.3. Přejatá slova

Ve zpravodajských textech jsme pozorovali vysokou prezenci přejatých výrazů a internacionalismů. Ty souvisí s odborností tématu alternativní medicíny, zároveň jsou ale také typickými lexikálními prostředky publicistických textů. Mezi nefrekventovanější patřila slova:

антибиотики, аргумент, аюрведа, бюджет, диагноз, гомеопатия, гормон, диагностика, комплексный, кризис, метод, организм, официальный, панацея, пациент, плацебо, популярный, престиж, процедура, процесс, реабилитация, регулировать, результат, терапевт, традиция, серьезный, симптом, система, специалист, стандарт, фирма, химиотерапия, экстракт, эффект ај.

akupunktura, antibiotika, aplikace, benefit, detoxikace, diagnóza, efektivní, faktor, homepatie, imunita, klient, kritika, kvalifikace, mechanismus, metabolismus, metoda, organismus, pacient, placebo, prevence, princip, regulovat, skeptik, specialista, stimulovat, systém, terapie ај.

- *Попав на специализированный сайт, человек может обратиться к любому специалисту. Описав симптомы, посетитель ресурса тут же получает диагноз и рекомендации по лечению.*
https://www.bbc.com/russian/russia/2009/06/090619_russia_selftreatment
- *Например, процедура приносит пользу после тяжелых стрессовых периодов, для восстановления иммунитета*
<https://www.pravda.ru/navigator/igloukalyvanie.html>
- *Традиционные анализы дают нам представление о том, риску каких заболеваний мы подвержены – так, высокий уровень холестерина может сигнализировать о сердечно-сосудистых нарушениях, а высокий уровень сахара в крови говорит о диабете.*
<https://www.bbc.com/russian/science/2014/0>
- *Это, по мнению эксперта, говорит прежде всего о том, что наша стандартная модель экспертизы этих препаратов и регистрации не совершенна.*
<https://www.pravda.ru/news/health>
- *В 2010 году постановлением комитета по науки и технологии при парламенте было принято утверждение, что не имеет смысла, нет достаточных доказательств для финансирования системы здравоохранения гомеопатического лечения.*
<https://www.bbc.com/russian/features-38162435>
- *Každý z homeopatických léků stimuluje přirozený mechanismus organismu a usměrňuje jeho nezdravé reakce – například alergie.*
<https://ona.idnes.cz/homeopatie-zdravi-na-vecne-casy>
- *Pokud byly tyto studie provedeny, tak zpravidla ukázaly, že údajný pozitivní efekt je zcela iluzorní a nepřesahuje placebo efekt.*
<http://www.zdravotnickydenik.cz/2016>
- *Hlavní námitkou proti čínské medicíně jako regulérní součásti českého zdravotnického systému je nejen fakt, že nejde ověřit kvalitu čínských lékařů (...)*
<https://www.lidovky.cz/senat-podporil-vyrazeni-terapeuta>
- *Jednou z hlavních devíz tradiční čínské medicíny je podle Batíkové právě intenzivní komunikace s pacientem, která u klasických lékařů mnohdy pokulhává. (...) Skeptici přesto vidí v TČM několik rizikových faktorů.*
<https://ona.idnes.cz/cinska-medicina-0i0>

2.4.4. Obrazná vyjádření a frazeologismy

Obrazná vyjádření a frazeologismy patří k lexikálním prostředkům tzv. aktualizace, mají za cíl text oživit, vybočit z jeho stereotypnosti. Přestože jsme našli příklady z ruských zpravodajských zdrojů, frekvence výskytu těchto výrazů byla vyšší v textech českých.

- *Мы часто заболеваем гриппом, но чаще всего не думаем, что наша жизнь висит на волоске и зависит от приема препарата (...)*
https://www.gazeta.ru/lifestyle/style/2016/08/a_10116173.shtml#

- *Журнал защищает свою позицию, заявляя, что гомеопатия не вписывается в научную картину мира.*
<https://www.bbc.com/russian/features-38162435>
- *Как в кибернетике есть "черный ящик". Мы знаем, что мы туда положили, и что оттуда выходит, но что там происходит внутри, мы не знаем.*
<https://www.bbc.com/russian/features-38162435>
- *Ajurvéda je považována za matku medicíny, která položila základní kameny k nahlížení na lidské zdraví a nemoci, z nichž čerpá i dnešní moderní lékařská věda.*
<https://www.novinky.cz/zena/zdravi>
- *Oblíbenou detoxikaci můžete pojmut důkladně a využít všech možností, které pro očištění nabízí alternativní medicína. A dokonce i pod jednou střechou.*
<https://zena.aktualne.cz/zdravi/cerstve-stavy-nejsou-vsechno>
- *Tím, že absolventi dostanou vysokoškolský diplom, se podle něj oddělí zrno od plev. Tradiční čínskou medicínu už budou smět legálně nabízet jen tito specialisté.*
<https://www.denik.cz/zdravi/cinska-medicina-miri-do-skol>
- *Ani u zdejších zdravotních pojišťoven nemá zrovna zelenou, náklady na léčbu si pacient musí hradit sám.*
<http://www.epochtimes.cz/20081>
- *Roste tak i počet lidí, pro které se homeopatie, bylinkářství a další odvětví tzv. celostní medicíny stala obživou. (...) Spekulace se opírá o případ z loňského roku, kdy dva léčitelé dostali od krajského úřadu za provozování homeopatie pokutu 20 tisíc korun.*
<https://www.novinky.cz/domaci/3495991>
- *Tím by podřezávaly větev samy pod sebou, snížily důvěryhodnost homeopatie, a tedy I její účinnost.*
<https://technet.idnes.cz/jak-funguje-homeopatie>

2.4.5. Tázací a řečnické otázky

Ve ruských i českých zpravodajských textech bylo hojně využíváno tázacích vět. Často se objevovaly hned na začátku článku. V tomto případě nejčastěji nastiňovaly jeho obsah a zároveň pokládaly otázku, jejíž odpověď se skrývala dále v textu. Ta měla za úkol přimět čtenáře k přečtení článku, díky čemuž lze tázací věty pokládat za syntaktické prostředky persvazivní funkce ve zpravodajských textech.

- *Кто такие народные целители и есть ли среди них шарлатаны? Какими нормативными актами регламентируется их деятельность? Какие услуги они имеют право оказывать по закону, а какие нет?*
<https://www.pravda.ru/society/family/medicine>
- *Что такое гомеопатия и почему у нее так много благодарных пациентов?*
<https://www.bbc.com/russian/features-38162435>
- *Может ли медитация замедлить процесс старения нашего организма?*
<https://www.bbc.com/russian/science/2014/07>

- *Jak je ale tedy možné, že k homeopatům se lidé stále vracejí a čekárny u jejich ordinací málokdy zejí prázdnotou?*
<https://ona.idnes.cz/homeopatie-sarlatanstvi>
- *Proč to tedy jde na Západě a zatím ne v Česku?*
<https://ona.idnes.cz/cinska-medicina>
- *Je alternativní medicína bezpečná a účinná?*
<https://zena.aktualne.cz/zdravi/>
- *Má ale smysl kvůli tomu studovat akupunkturu tři nebo čtyři roky?*
<http://denikreferendum.cz/clanek/tisk/2047>
- *Legitimní léčebný postup, alternativní medicína, placebo nebo matení zákazníků?*
<https://technet.idnes.cz/jak-funguje-homeopatie-nefunguje>
- *Jak může být v 21. století propagováno něco, u čeho chybí nejen důkazy o účinnosti, ale hlavně bezpečnosti?*
<http://www.zdravotnickydenik.cz/2016/10>

2.5. Odborné texty

Online dostupné ruské a české odborné texty týkající se alternativní medicíny jsme při analýze postrádali. Jejich kvantita a případná spíše negativní motivace úzce souvisí s nedostatkem klinických výzkumů a důkazů o její efektivnosti. Přesto bylo možné i v menším počtu odborných textů najít jejich specifika, která ve většině případů odpovídají charakteristikám odborného stylu.

2.5.1. Nominalizace

Nominalizace se v odborných, ruských i českých, textech projevovala nejsilněji. To úzce s charakteristickými lexikálními prostředky odborného stylu, kterými jsou odborné termíny, slovesná substantiva a abstraktní předměty. Všechny tyto prostředky zvyšují pojmovost a nominalizaci odborných textů. Nominalizace byla v porovnání ruštiny a češtiny patrná zejména u ruských odborných textů.

V českých a ruských odborných textech věcně se týkajících alternativní medicíny jsme se setkávala s tzv. **slovesnými substantivy**. Častěji jsme je, stejně jako nominalizaci obecně, pozorovali v ruských odborných textech, než v českých. Po obsahové stránce byla často velmi podobná:

бодрствование, восстановление, выздоровление, голодание, движение, дыхание, лечение, напряжение, настроение, оздоровление, отравление, ощущение, питание, пищеварение, полоскание, последствие, поглаживание, пучение, релаксация, состояние, спокойствие, старение, укрепление, ај.

bdění, dokazování, dýchání, hladovění, hlazení, kloktání, léčení, obnovení, ozdravení, nadýmání, napětí, posílení, relaxování, stárnutí, stravování, trávení, uzdravení, aj.

- *К минимальным дозам, получаемым последовательными разведениями действующего вещества, Ганеман пришел после того, как столкнулся с обострениями состояния пациентов, вызванного назначением больших доз, хотя и они были много меньше тех, что назначала аллопатическая школа.*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/faq.htm#Q9>
- *Но и это утверждение следует поставить под сомнение с учетом того, что в 2005 [13] и 2007 [14] годах уже были сделаны обзоры, демонстрирующие отсутствие признаков эффективности гомеопатии при лечении депрессии.*
http://klinran.ru/wp-content/uploads/2017/02/m02_p5_errors.pdf
- *Нерастворимые субстанции (например, металлы) перетираются с молочным сахаром до степени, позволяющей дальнейшее разведение в жидкости..*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/faq.htm#Q9>
- *Целью данной лекции является переосмысление принципа подобия с помощью современных научных знаний в отношении многих явлений, от поведения клеток до клинической практики.*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/immunology5.htm>
- *Vybudování vědecké základny pro dokazování účinnosti a bezpečnosti tradiční medicíny bude dlouhodobým úkolem zejména kvůli nedostatku investic do výzkumu tradiční medicíny.*
<http://natura.baf.cz/natura/2005/1/20050102.html>
- *Ze všech těchto důvodů se anestézie akupunkturou nerozšířila a je používána jen výjimečně u nemocných ve vážném stavu, kdy je vhodné snížit pomocí akupunktury dávku anestetika. Do běžné chirurgické praxe nepronikla.*
http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf
- *Odsudku tedy nebyla vystavena jen praxe vyložených šarlatánů z řad léčitelů bez odborného medicínského vzdělání a některé vyloženě pochybné metody (...) aplikace některých rostlinných drog či podávání tělu vlastních látek, a to vše z rukou lékařů, kteří v takovém případě opouštějí vědecké základy medicíny a CAM sami věří.*
<http://www.edukafarm.cz/data/soubory/casopisy.pdf>

2.5.2. Intelktualizace

Intektualizaci slouží různé lexikální prostředky, zejména termíny, internacionalismy a cizí přejaté výrazy. V odborných, ruských i českých textech, byly takové prostředky velmi frekventované.

„Так как русская терминология с самого начала строилась на основе широких контактов с другими языками, в её единицах сохраняется довольно много когда-то заимствованных, а ныне обрусевших слов. Поэтому и сейчас русский язык в сравнении с чешским более терпим к терминологическим заимствованиям, что в определённой

мере идет на пользу международной унификации терминологии.“⁴⁵ Např. гепатит – žloutenka, гиперацидность – překyselení, кальций – vápník, aj.

- *Этот парадоксальный эффект* моделей fMLP в малой дозе обусловлен, вероятно, воротным механизмом (gating), создаваемым циклической АМФ (сАМР) на уровне путей внутриклеточной сигнальной трансдукции.
<http://1796web.com/homeopathy/essence/immunology5.htm>
- (...) чтобы обеспечить большую их надежность и эффективность. Прежде всего, при динамизации каждого разведения наша техника выполняет строго 100 сильных вертикальных встряхиваний, как это делается вручную.
<http://1796web.com/homeopathy/essence/faq.htm#Q9>
- (...) как молекулярная, так и немолекулярная информация (т.е. механическая, акустическая, электромагнитная, квантово-электродинамическая) оказывает биологическое воздействие, и регуляция посредством "simile" может работать в обоих случаях, так как они не конфликтуют друг с другом.
<http://1796web.com/homeopathy/essence/immunology5.htm>
- Например, такие популярные лекарства, как траумель С (для лечения травм), вертигохель (для лечения головокружения), гирель (для лечения гриппа) и т. д. Создание этих гибридов противоречит фундаментальным гомеопатическим законам прувинга.
<http://1796web.com/homeopathy/essence/faq.htm#Q9>
- Další etapou vývoje chemických léčiv bylo jejich upravování a hledání stále účinnějších a bezpečnějších analog. Posledním stupněm ve vývoji léčiv se stala její syntetická výroba. Moderní medicína, která používá izolované látky s přesně definovanou účinností se tak značně vzdálila od původního herbalizmu.
http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf
- Placebo je nutné považovat za léčivo, které nemá specifický účinek (...) Může být používáno jako samotné léčivo na počátku onemocnění (...)
<http://natura.baf.cz/natura/2005/5/20050501.html>
- Léčebné preparáty, homeopatika, se připravují uží specifickým způsobem. Jeden díl matečné tinktury, připravené většinou macerací rostlinných nebo živočišných tkání, ale i minerálů, se ředí za stálého protřepávání deseti díly (decimální, D ředění) nebo sty díly (centezimální, C nebo CH ředění) vody nebo alkoholu.
http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf
- Popularita alternativní medicíny (...) urgentní, skrývá často nemalá rizika, neboť mj. skýtá pole působnosti (...) odborně garantována nebo je definována pouze občansko-právně, lidé o prevenci a medicíně obecně vědí jen velmi málo, takže snadno podléhají svodům vyložených šarlatánů, a proto je třeba hledat institucionální (...).
<http://www.edukafarm.cz/data/soubory/casopisy.pdf>
- Doktrína homeopatie nikdy nebyla a nemůže být fyziologickou teorií účinku léčiv na organismus a v něm probíhající patologické procesy.
<http://natura.baf.cz/natura/2005/5/20050501.html>

---

⁴⁵ SKÁCEL, L. *Стилистика современного русского языка, пособие для студентов / русистов*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1994. Op. cit., s. 16.

2.5.3. Pasivní a neosobní slovesné konstrukce

Pro české i ruské odborné texty bylo příznačné také používání neosobních a pasivních slovesných konstrukcí. Tyto prostředky odborným textům přidávají na všeobecné platnosti, odosobnění a vážnosti.

- *Этот запрет мотивировался тем, что только метод Ганемана достаточно репродуктивен как в одной и той же, так и в разных лабораториях, в то время как два других метода являются репродуктивными только в одной и той же лаборатории на одном и том же оборудовании.*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/faq.htm#Q9>
- *В любом случае, необходимо внести ясность насчет некоего предварительного предположения.*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/immunology5.htm>
- *Еще одна опасность заключается в том, что процедуры производства гомеопатических средств, как правило, не контролируются так строго, как производство лекарств.*
<http://klinran.ru/2017/02/memorandum02-homeopathy/>
- *Takové byt' i submikroskopické vlákno by muselo být dnešními vysoce výkonnými elektronovými mikroskopy zachytitelné.*
http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf
- *Na trhu jsou proto nabízeny zdravotní služby i tzv. komplementární a alternativní medicíny.*
<http://www.bulletin-advokacie.cz/komplementarni>
- *V alternativní medicíně je užíván v podobě kapek.*
<https://www.prirodovedci.cz/biolog/clanky/lide-a-paraziti>

2.5.4. Autorský plurál

S tzv. autorským plurálem (lat. pluralis auctoris), neboli autorským vyjádřením se pomocí první osoby plurálu, jsme se v odborných textech setkávaly téměř vždy. Autorský plurál slouží k anonymizaci, odosobnění, zastření osobní odpovědnosti a generalizaci.⁴⁶

- *Если они описывают случаи выздоровления, нам будет возможно действовать точно так же, подражая им (...)*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/boiron.htm>
- *В конце настоящего отчета мы кратко обсудим этого вопроса.*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/faq.htm#Q9>

---

⁴⁶ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: Флинта, 2003. Op.cit., s. 155.

- *Здесь мы приводим разбора некоторых из этих работ, показывая, что ни одна из них не может быть использована для указанных целей.*
http://klnran.ru/wp-content/uploads/2017/02/m02_p5_errors.pdf
- *Tyto komplikace můžeme považovat prakticky za nevýznamné.*
http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf
- *Techniku akupresury nepopisujeme, protože existuje dostatek (...)*
http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf
- *Pokud si tento pohled osvojíme, bude nám jasné, že lze souhlasit s prof. Prymlou (...)*
<http://www.edukafarm.cz/data/soubory/casopisy.pdf>
- *Celkově můžeme shrnout, že komplementární a alternativní medicína tvoří zavedenou a již tradiční součást českého lékařství, ač zřejmě menšinovou.*
<http://www.bulletin-advokacie.cz/komplementarni>
- *Už z definice pojmu „alternativní medicína“ se v této oblasti setkáváme s postupy, které jsou vědecky neověřené.*
<https://www.prirodovedci.cz/biolog/clanky/lide>

2.5.5. Jmenné tvary adjektiv

Během analýzy odborných textů jsme se jak v češtině, tak v ruštině setkávaly s krátkými formami adjektiv, příznačných pro funkční styl odborný:

- *(...) эффективность гомеопатических средств, в отличие от обычных лекарств, неотличима от эффективности плацебо.*
<http://klnran.ru/2017/02/memorandum02-homeopathy/>
- *Этот запрет мотивировался тем, что только метод Ганемана достаточно репродуктивен как в одной (...)*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/faq.htm#Q9>
- *Tento přístup eticky poslouží jak lékařům tak jejich pacientům, avšak většina homeopatických léčitelů se bude cítit podvedena a uražena. (...) Alternativní léčiva by měla být testována stejným způsobem, jako konvenční léčiva.*
<http://natura.baf.cz/natura/2005/5/20050501.html>
- *Žádná specializovaná způsobilost není podle českého zdravotnického práva vyžadována.*
<http://www.bulletin-advokacie.cz/komplementarni>
- *Ze všech těchto důvodů je akupunktura stále považována za součást medicíny alternativní a ve většině států nebyla akceptována jako součást vědecké medicíny*
http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf
- *Homeopatie však nebyla získanými výsledky vyvrácena.*
<http://natura.baf.cz/natura/2005/5/20050501.html>
- *V alternativní medicíně je užíván v podobě kapek.*
<https://www.prirodovedci.cz/biolog/clanky/lide-a-paraziti>

2.5.6. Složitá souvětí

Složitost témat a odborného stylu úzce souvisí se složitější syntaxí odborných textů. Velmi často jsme se setkávaly se složenými souvětími, ve kterých bylo použito nejrůznějších (složených) předložek, spojek a dalších lexikálních prostředků vyjadřujících vztah mezi větami a obsahovými souvislostmi.

- *Путаница и неясное представление о гомеопатии и теперь еще спустя 100 лет после ее возникновения, даже среди врачей, кроется главным образом в том, что, к сожалению, гомеопатию как практическую систему лечения слишком отождествляли с основателем ее и делали ответственной за ошибки (...)*
<http://1796web.com/homeopathy/essence/faq.htm#Q9>
- *Принципы гомеопатии и основанные на них средства и методы диагностики и лечения противоречат принципам доказательной (научно обоснованной) медицины, которые базируются на достижениях естественных и медицинских наук: химии, физики, биологии и физиологии и их разделов (...)*
<http://klinran.ru/2017/02/memorandum02-homeopathy/>
- *Ta sleduje nejen molekulární mechanismy v těle po stránce biofyzikální a biochemické, nýbrž i psychosomatický stav nemocného člověka v jeho jedinečnosti, včetně vnitřní duchovnosti a možného vlivu společenských příčin; např. potíží v rodině, na pracovišti apod.*
<http://www.bulletin-advokacie.cz/komplementarni-a-alternativni-medicina>
- *Dalšími formami jsou tzv. periostální akupunktura, která využívá velké citlivosti periostu, blány pokrývající kost, a také tzv. mikroakupunktura, která si vystačí s malou nebo jen několika jemnými, jen do malé hloubky zavedenými jehlami.*
http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf

2.6. Populárně-vědecké texty

Populárně-vědecké texty představovaly z hlediska kvantity nejzastoupenější typ textů. Objevovaly se jak např. na stránkách online zámových periodik, na osobních blozích, na osobních stránkách a blozích praktiků alternativní medicíny a lékařských center apod.

Z funkčně-stylového hlediska lze říci, že populárně-vědecké texty v sobě v různém poměru zahrnovaly charakteristiky zejména dvou stylů, publicistického a odborného, nejvíce se však blížily specifikům populárně-naučnému funkčnímu podstylu.

2.6.1. Intelktualizace

Vzhledem k funkčnímu cíli populárně-vědeckého stylu, kterým je vysvětlovat odborné zákonitosti a jevy laické veřejnosti, je přítomnost terminologie a cizích slov v textech logická. Nicméně, autoři populárně-vědeckých textů složité termíny a jevy často podrobněji

dovysvětlují, na rozdíl od textů čistě odborných, ve kterých se počítá s čtenářovou znalostí dané problematiky. Záměrně zde v tomto případě neuvádíme výčet nefrekventovanějších lexikálních prostředků intelektualizace, jelikož jejich okruh je velmi široký.

- *Кроме того, из всех разновидностей соли, гималайская соль имеет самые отрицательные ионы, поэтому гималайские солевые лампы настолько популярны. Отрицательные ионы очищают воздух. Компьютеры, смартфоны и флуоресцентное освещение выделяют положительные ионы, которые провоцируют возбуждение. Отрицательные ионы, наоборот, расслабляют.*
<http://www.likar.info/narodnaya/article-35492-zasolite-menya/>
- *Ароматические растения влияют на человека через обонятельный анализатор и кожный покров, оказывают действие на нервную систему и на эмоциональную сферу человека. Поэтому, всё разнообразие эффектов ароматерапии можно рассматривать, как оптимизацию нервно-психического состояния, восполнение внутренних ресурсов организма, а все эфирные масла можно рассматривать как биорегуляторы.*
https://samopoznanie.ru/articles/neskolko_slov_ob_aromaterapii/
- *Он измерял гамма волны, производимые их мозгом при помощи электроэнцефалографа и сканирования мозга. Гамма-волны имеют высокую частоту и считаются одними из самых важных волн электрической активности мозга.*
<https://www.epochtimes.ru/v-chem>
- *Hydroterapie neboli vodolčba působí na tělo jak tepelnou, tak i kinetickou energií. Povzbuzující mechanické účinky jako je použití intenzivního proudu vody při vodních masážích zase stimuluji jak určité svalové skupiny, tak celý kardiovaskulární systém a ovlivňují celkovou odolnost organismu.*
<http://www.spektrumzdravi.cz/wellness/hydroterapie-neboli-vodolecba>
- *Tento přístup je v podstatě pravým opakem západní medicíny, která se zaměřuje na identifikaci a léčbu napadajících mikrobů, virů nebo bakterií. Při léčbě kampo je kladen důraz na podporu slabých nebo zranitelných částí a systémů těla, aby se byly schopny bránit invazi patogenů.*
<http://www.vylecimse.cz/japonska-medicina/kampo-bylinna-medicina/>
- *Jsou tedy sledovány změny v rovnováze vegetativního (autonomního) nervového systému v sympatiku a parasympatiku. Je možné také testovat optimalizaci stravy a jednotlivých potravin, zjišťovat snášenlivost alopatických preparátů či ověřovat výběr vhodných preparátů.*
<http://www.alternativnimedicina.cz/metoda/seznam-metod/metody-d/detoxikace>

2.6.2. Nominalizace

Nominalizace, o které jsme v naší práci již několikrát hovořili, byla příznačná zejména pro ruské populárně-vědecké texty. Texty české vykazovaly obecně nižší míru nominalizace.

- *Увы, многие подобные **центры** дискредитируют и сам **термин**, и **ценность метода**, поэтому французская ассоциация талассотерапевтов в 2003 году утвердила **критерии**, которые позволяют гарантировать действительно высококачественные **стандарты талассотерапии***
<http://www.likar.info/narodnaya/article-57546-talassoterapiya/>
- *В **Аюрведе** выделяют три основополагающие **конституции** человеческого **организма**, исходя из которых, **врач** рекомендует **пациенту** лечебное **питание** и **корректирует образ жизни**.*
<http://www.likar.info/krasota-i-fitness/article-57761-ayurveda/>
- ***Полезная асана** для **снятия напряжения с поясницы**.*
<http://www.bymed.ru/2010/11/blog-post.html>
- ***Shiatsu** - je japonská **masážní technika**, založená na **východní léčební tradici** a **západní fyziologii** a **psychologii**. **Pomocí protahování, tlaku nebo dotyku** uvádí do **pohybu energii** v **akupunkturních drahách** a **tím obnovuje energetickou rovnováhu těla**.*
<http://www.alternativnimedicina.cz/metoda/seznam-metod/metody-m/masaze>

2.6.3. Složená slova

Složená slova byla v analyzovaných populárně-vědeckých textech poměrně častá, zejména v textech ruských. Nejčastěji se objevovala složená substantiva adjektiva:

1. S prefixem **anti-/анти-** latinského původu:

антиаллергенный, анти-атеросклеротический, антивирусный, противовоспалительный, антибиотики, антидепрессивный, антикоагулирующий антиоксидант(ный); antibakteriální, antibiotika, antidepresivní, antimykotický, antioxidant, antistresový, antiseptický, antivirový, aj.

2. S prefixem **proti-/противо-** domácího původu:

противовирусный, противовоспалительный, противо-ишемический, противопоказание, противораковый; protialergenní, protirakovinový, protinádorový, protivirový, protizánětlivý, aj.

- *Элементы секрета пиявки **по влиянию** разделяются на 3 ключевые критерия. **Ими** проявляется **иммуностимулирующие, противовоспалительное** и **бактериостатическое** воздействие. 2ая категория ферментов оказывать влияние на сосуды. Она располагает **анти-атеросклеротическим** и **противо-ишемическим** воздействиями.*
<https://narmedzona.ru/girudoterapia>
- ***Селен - противораковый минерал!** (...) Притом, принимать селен рекомендуется в комплексе с витаминами **E** и **A**, это усиливает **антиоксидантные** свойства селена.*

https://www.ayzdorov.ru/lechenie_rak_selen.php

- Многочисленные клинические исследования подтвердили широкий спектр биологической активности острого перца, включая его анальгетическое, антигенотоксическое, антиканцерогенное, литолитическое действие и т.д.
<https://medprosvita.com.ua/antiallergenyi>
- Obsahuje okolo 400 léčivých složek, mezi jinými vitaminy A, B1, B2, D a C, množství jódu a má výrazné antibakteriální, antimykotické, jakož i antivirové účinky.
<http://www.rehabilitace.info/zdravotni/potraviny>
- V ústech také působí **antisepticky** a má také dezinfekční účinky. (...) **Protizánětlivě** působí také **sója**, a to díky přítomnosti skupiny isoflavonů a rostlinných hormonů.
<http://magazin.cz/lifestyle/10206-zazracne-potraviny-proti-bolesti>
- Kurkuma je rovněž přírodní **protizánětlivý** prostředek působící na tzv. receptory COX-2 a MMP9. (...) Kurkuminoidům bylo proto přiděleno od mnoha vědců označení jako jedny z nejmocnějších **protirakovinných** substancí na této planetě.
<https://www.celostnimedicina.cz/protizanetlive-pusobeni>

Kromě složenin s prefixy anti-/proti- vyjadřujících opak se v populárně-vědeckých textech týkajících se alternativní medicíny vyskytovala také jiná složená slova, zejména substantiva a adjektiva. V ruštině jsme se však složenými výrazy setkávali v porovnání s češtinou mnohem častěji. Konektémem (interfixem) mezi jednotlivými slovy byl nejčastěji spojovník, nebo hláska **-o-**.

V češtině měly ruské složené výrazy buď dvouslovný ekvivalent (*кровопускание* – *prouštění žilou*), jednoduchý jednoslovný ekvivalent (*головокружение* – *závrat*), nebo neměl žádný přesný ekvivalent (*иглоукальвание* – *akupunktura*).

- За ним признаны противоопухолевое, противовоспалительное и иммуностимулирующее свойства, а фитонциды.
<https://www.passion.ru/health/zdorovaya-pishcha/5-produktov>
- Так как экстракт тиявочного секрета несет в себе **бактериостатическое** и **иммуностимулирующее** вещества, то позитивное действие от **кровоиъвлечения** посредством тиявок только увеличивается.
http://pozvonok.ru/girudo/page_3_3.html
- По своей сути, **кровопускание** в китайской медицинской традиции аналогично **иглоукальванию**, поскольку выведение крови осуществляется (...)
<https://www.tiensmed.ru/news/krovopuskanie-ab1.html#pod1>
- Причиной **головокружения** могут стать различные заболевания – как **доброкачественные**, так и очень опасные для жизни человека.
<https://www.ayzdorov.ru/lechenie>
- (...) **rakoviny** a **chronických nitrobuněčných infekcí způsobujících celou řadu dalších onetocnění**. Hořká tykvička jediná vykázala **imunostimulační** aktivitu.
<http://www.nutravita.cz/produkty-prodej/horka-dyne-tykev>

- *Pouštěním žilou se v japonské medicíně rozumí odebrání malého množství krve pomocí tenké trojhranné jehly.*
<http://www.vylecimse.cz/japonska-medicina/japonska>

2.6.4. Aktivní slovesné formy

Na rozdíl od odborných a publicistických textů se v populárně-vědeckých textech používaly převážně aktivní slovesné formy, a to jak v ruštině, tak v češtině. Aktivní slovesné formy jsou prostředkem funkčního záměru populárně-vědeckých textů. Pro čtenáře jsou aktiva jednodušejí a rychleji pochopitelné, napomáhají tedy snáze porozumět textům vysvětlujících složité či odborné zákonitosti.

- *Если на каком-то участке нади энергия **стопорится**, это означает, что там **присутствует** блок. Блоки, как правило, носят психосоматический характер, но **проявляются** вполне реальной и осязаемой болью, дискомфортом.*
<https://meditation-portal.com/chto-takoe-chakry>
- *Медитация – это навык концентрации и управления умом, который **помогает** в (...). Человек, который умеет медитировать, **становится** более активным, целеустремленным и продуктивным.*
<http://www.psychologies.ru/wellbeing/kak>
- *Болезнь **может привести** к спазму мышц стины, которые **приведут** к смещению позвонков. Также **может произойти** обратная реакция – смещение позвонков (неправильная осанка, травма) **приводит** к заболеванию органов.*
<http://www.byamed.ru/2010/11/blog-post.html>
- *Teplá voda **působí** na rozšíření cév. **Napomáhá** při snižování krevního tlaku. Vysoká teplota lázně (38 °C a více) **povzbuzuje** imunitní systém tím, že **tlumí** množení bakterií a **vede** též k poškození buněk zhoubných nádorů. Studená voda naopak **způsobuje** zúžení cév (...)*
<http://www.spektrumzdravi.cz/wellness/hydroterapie-neboli-vodolecba>
- *Pomoci od těchto problémů vám **může** lymfodrenáž, jemná masáž, která **podporuje** cirkulaci tekutin v krvi. **Pomáhá** vytvářet a udržovat vyvážený stav proudění mezi krevním a lymfatickým systémem.*
<https://www.vitalia.cz/clanky/lymfodrenaz>
- *Princip sauny **je** zcela **jednoduchý**. **Dochází** k prohřátí celého těla, po němž **následuje** prudké zchlazení. Mnozí lékaři **upozorňují** na to, že za pouhých 30 minut **vyloučí** tělo tolik škodlivých látek, kolik **dokáže** vyloučit za celý den ledvin*
<http://www.spektrumzdravi.cz/wellness/sauna-pri-nachlazení>

2.6.5. Obrazná vyjádření

V českých populárně-vědeckých textech byla poměrně častá obrazná vyjádření, v porovnání s ruskými texty, ve kterých se objevovala mnohem méně často. Vyskytovaly se:

- **Lexikální metafory**, neboli pojmenování, která jsou jediným pojmenováním daného jevu:
  - *Еще одна действенная процедура в борьбе с **апельсиновой коркой**.*
<http://narod-lekar.ru/kak-izbavitsya-ot-tsellyulita>
  - *Svou roli hraje také estrogen, ženský hormon, proto trpí **pomerančovou kůrou** hlavně dámy.*
<https://www.vitalia.cz/clanky/lymfodrenaz>
  - *Sednout si prostě do **preclíku**, zavřít oči a meditovat není tak zcela jednoduchou disciplínou.*
<https://www.jogadnes.cz/joga/oshova-meditace-pohybem>
- **Textové metafory** neboli metafory aktuální:
  - *Díky takovéto pravidelné „**hygieně mysli**“ se budete cítit svobodněji, uvidíte věci v širších souvislostech a budete efektivněji prožívat každý den a každý okamžik života.*
<http://www.vylecimse.cz/meditace/20-duvodu-proc-meditovat/>
  - *Růže je považovaná za **královnu** aromaterapie.*
<http://www.spektrumzdravi.cz/wellness/ruze>
  - *Po několika letech systematického schovávání vzteku je člověk jako **papiňák**. Pára stoupá vzhůru a hlava je jako **výpustný ventil**.*
<http://www.netradicni-medicina.cz/jak-zatocit-s-migrenou-s-pomoci-celostni-mediciny/>
- **Personifikace** neboli přenesení vlastností a činů živých bytostí na neživé věci nebo abstraktní pojmy:
  - *(...) aniž by na nás **mysl zvedla ukazováček** a připomněla nám, na co všechno jsme u toho zapomněli.*
<https://www.jogadnes.cz/joga/oshova-meditace-pohybem>
  - ***Podzim klepe na dveře** a s ním i stále chladnější rána a večery, i když denní teploty jsou ještě poměrně hřejivé.*
<http://www.rehabilitace.info/zdravotni/potraviny-s-protizanetlivym>

2.6.6. Tázací a řečnické otázky

V populárně-vědeckých článcích se také často objevovaly tázací věty, či řečnické otázky. Ty jsou jedním z charakteristických syntaktických prostředků zejména publicistického funkčního stylu. Tázací otázky, především řečnické, používají také autoři populárně-vědeckých textů.

Na rozdíl od textů publicistických, ve kterých jsou využity za záměrem navázání kontaktu se čtenářem, se otázky v textech populárně-vědeckých používají zejména jako prostředky získávací ve smyslu apelování na čtenáře, aby pokračoval ve čtení textu. Autor pomocí tázacích vět často předešel problematiku, kterou se text dále zabývá, a položil čtenáři otázku, jejíž odpověď měl najít dále v textu.

- *Но что делать, если чакры заблокированы и не позволяют должным образом наполнять энергией душу, ум и тело?*
<http://www.psychologies.ru/wellbeing/taynyi-tela-chakryi/>
- *Как вы устраните эти патологические состояния с помощью таблеток?*
<http://www.byemed.ru/2010/11/blog-post.html>
- *Zbaví nás nevzhledných doličků lymfodrenáž?*
<https://www.vitalia.cz/clanky/lymfodrenaz/>
- *Jaké bývají důvody pro detoxikaci organismu?*
<http://www.alternativnimedicina.cz/detoxikace>
- *Čistili jste ale někdy svou mysl? Je snad méně důležitá?*
<http://www.vylecimse.cz/meditace/20-duvodu-proc-meditovat/>
- *A jak pomůže sauna jako prevence při nachlazení?*
<http://www.spektrumzdravi.cz/wellness/sauna-pri-nachlazení>

2.7. Neformální dialogické texty

Neformální dialogické texty jsme pro tuto práci čerpali z internetových diskuzí, poraden, korespondencí se čtenáři apod., věcně se dotýkajících alternativní medicíny. Ty se objevovaly ve všech zdrojích, tedy v diskuzních fórech, na stránkách volnočasových periodik, deníků, blozích aj. Z hlediska lexikálně-syntaktických prostředků se jednalo o nejbohatší a nejrozmanitější druh textů, který ve většině případů odpovídal charakteristice prostěsdělovacího funkčního stylu. Ovšem s tím rozdílem, že v našem případě se jednalo pouze o veřejné psané projevy z Internetu, s nepřímým kontaktem účastníků komunikace.

2.7.1. Oslovení

Oslovení byla frekventovaná jak v ruských, tak v českých neformálních textech. Nejčastěji se jednalo o formální i neformální pozdravy: *привет(ик), доброе время суток, доброе утро, добрый день, здравствуй(те); dobrý den, ahoj, ahojda, ahojku, čau, čauky, čusky, zdravím, aj.)* nebo přímé oslovení osoby. A to prostřednictvím vlastního jména (*Елена, Игорь; Zuzano, Petře, apod.*), nebo obrácením se na autoritu (*уважаемый доктор; pane doktore, paní terapeutko apod.*).

- *Елена, а скажите, пожалуйста, чем закончилось лечение*
<http://www.zdravniza.ru/forum>
- *Здравствуйте. Хочу поблагодарить (..)*
<https://medalternativa.info/help/>
- *Добрый день! Меня беспокоит головокружение.*
<https://www.ayzdorov.ru/lechenie>
- *Приветствую Вас, уважаемые!*
<http://www.psychologies.ru/forum/>

- *Lucko my máme s manželkou velice dobré zkušenosti.*
<http://www.abecedazdravi.cz/diskuse>
- *Pane doktore mám ještě jeden dotaz (...)*
<https://ona.idnes.cz/poradna-ceske>
- *čusky holky, kamarádky se nedávno bavily o Iridologii.*
<http://diskuse.dama.cz/d.php?d=1532>
- *Dobry den jak akupunktura funguje?*
<https://www.tyden.cz/chat-s-osobnosti>

2.7.2. Eliptické konstrukce

Elipsy, neboli vynechávání části výpovědi, byly charakteristickým rysem ruských neformálních textů. Vynechávaly se nejčastěji slovesa, předložky či zájmena. V českých zdrojích jsme s eliptickými konstrukcemi téměř nesetkávaly.

- (...) *без воды нам никуда тем более без чистой.*
<https://narmedzona.ru/lechenie-vodoj>
- *Массаж, иглоукалывание - как вам?*
<https://stanzdorovei.ru/forum>
- (...) *три раза в день вкусенькие и сладенькие шарики))) думала конфетки*
<https://apteka.ru/info>

Velmi častým jevem bylo vynechávání zájmen „я“:

- *Сразу после процедуры чувствовал себя не здорово.*
<http://www.bymed.ru/2017/02>
- *могу поспорить с теми кто говорит гомеопатия-это плацебо.*
<https://apteka.ru/info>
- *Уверен, что если чья-то бабушка вылечилась сама*
<https://apteka.ru/info>
- *Не ем мясо, рыбу, субпродукты и прочее, не вижу ничего в этом плохого.*
<https://apteka.ru/info>

2.7.3. Částice a citoslovce

Jak v obou jazykových prostředích se běžně objevovaly částice a citoslovce, často nesoucí emocionální zabarvení. Mezi nejčastější patřily: *ага, ах, ведь, вряд ли, даже, именно, к сожалению, к счастью, кошмар, неужели, пусть, увы, ура, хоть бы; аsi, аť, boužel, haha, hm, kéž by, naštěstí, прý, samozřejmě, sotva, wau* aj.

- *К сожалению то, что бежит у нас из крана не пригодно к употреблению. К счастью есть разнообразные фильтры (...)*
<https://narmedzona.ru/lechenie-vodoj>
- *Ура! Спасибо Григорий!*

<http://www.bymed.ru/2012>

- *Советы ценны, но, увы, не всегда выполнимы...*
<https://apteka.ru/info>

Částicemi se mohou stát také jiné slovní druhy, které tímto ztratí svou nominativní funkci:

- *Кожмар, уже и капустой лечат...*
<http://narod-lekar.ru/lechenie-ekzemy/>
- *Богуžel většina se vydává za léčitele a nic neumí.*
<http://www.abecedazdravi.cz/diskuse>
- *Je to hrozně zajímavé jsem velmi zvědavá. A kéž by to pomohlo.*
<http://zdravi-nemoc.cz/alternativni-medicina>
- *Naštěstí netrpím žádnou chronickou chorobou, takže jsem nemusela (...)*
<http://www.zdravi-nemoc.cz/alternativni-medicina>
- *dokonce až takovy, že se člověk vylecí z chronicky nemoci, wau*
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>

2.7.4. Grafické znaky

Grafické znaky, tzv. smajlíky, se staly neoddělitelnou součástí dnešních neformálních psaných projevů. Jsou to znaky, které zobrazují pocity, postoje, náladu apod. V psaných projevech zastávají roli mimiky, intonace, gest apod., které lze projevit v projevech mluvených. V ruských i českých neformálních textech se jednalo o běžný komunikační prostředek.

- *Нет, я на такие жертвы не готова))*
<http://narod-lekar.ru/lechenie-ekzemy/>
- *Тело соскучилось по синякам. :)*
<http://www.bymed.ru/2017/02>
- *ах, как здорово сказано! :))*
<http://forum.likar.info>
- *она určitě ráda odpoví na tvoje dotazy, pokud by ses rozhodla jít k ní :)*
<http://www.zdravi-nemoc.cz/alternativni-medicina>
- *Nechci to zakriknout, ale vypadá to, že jsem na dobré cestě. :o)*
<http://diskuse.doktorka.cz/>
- *jj, takovy homeopatik léčí zdarma, co? ;o))*
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>

2.7.5. Hovorové výrazy

Hovorové výrazy byly nedílnou součástí převážně většiny neformálních psaných projevů. Jak v ruštině, tak v češtině se jednalo o anglicismy, vulgarismy, nespisovné výrazy a v češtině také o nespisovné hláskové varianty slov:

бабло, болячка, всезнайка, всяческий, ерунда, здорово, здоровяк, кайф(овать), класс, клёвый, куча, ок, офигенно, офигеть, рулить, сайт, серфить, супер, чтоб, ај.

bezva, blábol, blbec, crát, dik, dýler, fajn, felčar, googlit, heled'te, humbuk, jasně, kšeft, kydat, machr, nakukat, (ne)sežrat, ok, plácát (mluvit), pomatenec, pomoc, prachobyčejný, prachy, prima, super, špekoun, tohleco, vono, zacvakat (zaplatit) ај.

- **Сайт просто СУПЕР!** (...) до появления очередной **болячки** у себя.
<http://www.bymed.ru/p/blog>
- Плацебо - **офигенная** вещь, с помощью которой сейчас зарабатывается **куча бабла**, (...) Плацебо **рулит!**
<http://www.psychologies.ru/forum>
- Тут песочница для **болтологов**. Хотите решить свои проблемы - идите **ножками** в реале к реальным.
<http://www.psychologies.ru/forum/post/45362/>
- **Ерунда** все это.
<https://apteka.ru/info>
- Придется в интернете **серфить**.
<https://apteka.ru/info>
- *Za mě se to ani nedá popsat, **super!** (...) Doktoři do mě **cpou** stále nějaké prášky (...)*
<https://www.zdrave.cz/diskuze>
- *podle mě **magor**, já mám dost zkušeností s alternativní léčbou (...)*
<https://www.omlazení.cz/vsechnoparty>
- *Kdejaký horlivý **příserka** si při tom taky ohřívá **polívčičku** a **prndá** nesmysly, které mu **nakukalí**. Hlavně jde o **prachy**, jenom aby nepřibylo uzdravených. (...) A kteří **blbci** to všechno platí? Hádejte.*
<https://ona.idnes.cz/diskuse>
- *Ředitel FN Hradec Králové je **hochštapler** řídící se pouze politicko-ekonomickými zájmy. Čínská tradiční medicína (TCM) je jen velký **humbuk** (...)*
<https://zpravy.aktualne.cz/domaci>
- *doporučuju si o homeopatii něco malo **vygooglit**...*
<https://ona.idnes.cz/diskuse>
- *Oni se raději **sichrují**, že může negativně působit na lidi.*
<http://www.zdravi-nemoc.cz/ostropestrec>

V češtině byly v neformálních dialogových psaných textech časté tzv. **hláskové varianty**, tzn. dvě podoby téhož slova. Hláskové varianty v našich analyzovaných textech určovaly spisovnost či nespisovnost výrazu a jeho náležitost k neutrálním či hovorovým výrazům. Jednalo se zejména o nahrazování spisovné a neutrální hlásky **é** za nespisovné a hovorové **í/ý**:

- ***každýho**, kdo tohle umí obdivuju...je to umění*
<https://reiki.zdrave.cz/>
- *a presto se lidi k homeopatum vrací, to je skoro **divny** ne?*
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>

2.7.6. Obrazná vyjádření a frazeologismy

Frazeologismy jsou charakteristické pro prostěsdělovací funkční styl. Objevují se hojně také v analyzovaných neformálních textech týkající se alternativní medicíny, stejně jako obrazná vyjádření, běžně příznačná zejména pro styl publicistický a umělecký. Ačkoli jsme našli příklady jak v ruských, tak v českých zdrojích, užívání frazeologismů a přísloví bylo častější v českých zdrojích. Objevují se jak stylisticky a emocionálně neutrální frazeologismy, tak frazeologismy hovorové i frazeologické inovace, obměny:

- *После родов кожа стала как **апельсиновая корка**.*
<http://narod-lekar.ru/kak-izbavitsya-ot-tsellyulita>
- *А я думала, что календула хороша только для лечения горла... **Век живи, век учишь...***
<http://medic.ua/narodnyie-sredstva>
- *А когда начинаешь с ними работать - **лезут на потолок от боли**.*
<http://www.bymed.ru/2010>
- *Dobrého léčitele najít je jako **sůl nad zlato**, ale jsou mezi námi.*
<http://www.abecedazdravi.cz/diskuse>
- *Existuje nějaká pomoc ? Оно **věř a víra tvá tě uzdraví už přestalo účinkovat**.*
<http://www.abecedazdravi.cz/diskuse>
- *To samé šamani v Africe a stejně jim tam umírají lidi **jak na běžícím pásu**.*
<https://zpravy.aktualne.cz/domaci>
*Kdyby lidé zjistili jak je účinná celý medicínský byznys (hned po ropě největší na světě) by se zhroutil a **šel do kopru**. (...) vždyt by přišli o těžké prachy a **rybník si přece nevyпустí***
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>
- *Výzkum v akupunktury v Německu a ještě placený pojišťovny je úsměvný příklad... **Jak se říká, čím grant bereš, toho píseň zpívej**.*
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>

2.7.7. Apoziopze

„Apoziopze je výpověď, která je významově, ale také intonačně přerušena, nedokončená. (...) Přerušeni, nedokončení výpovědi může být způsobeno příčinami vnitřními (citové rozrušení), nebo příčinami vnějšími (mechanické přerušeni druhým mluvčím apod.).“⁴⁷. Byla součástí jak ruských, tak zejména českých neformálních psaných projevů.

- *Хм...всякое бывают...есть там некоторые тонкости*
<http://www.bymed.ru/2010>

---

⁴⁷JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Op. cit., s. 135.

- *если бы этими продуктами ещё можно было бы наестся...*
<http://medic.ua/dietolog>
- *ten doktor byl píp,,,,,,,,,*
<https://www.omlazení.cz/vsechnopartyl>
- *každýho, kdo tohle umí obdivuju...je to umění*
<https://reiki.zdrave.cz/>
- *Je to pravda, skvělá věc...*
<http://www.zdravi-nemoc.cz>
- *Doporučuju se dozvědět v historii...*
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>

2.7.8. Gramatická chybovost

Nesprávná interpunkce, psaní velkých písmen či špatná nebo absetnující interpunkce byly společným znakem ruských i českých neformálních textů. V českých textech se navíc často objevovaly chyby v psaní tvrdého a měkkého -i- (ve shodě v podmětu s přísudkem, špatné deklinaci substantiv apod.). Chybovost těchto neformálních textů může být důsledkem spontánnosti prostěsdělovacích projevů (nepřipravenosti projevů), kladení komunikativní funkce na první místo (neohlížení se na formu sdělení), nebo mohou být spojeny s jazykovou úrovní autora projevu.

- *спасибо з возьму на заметку!*
<http://www.woman.ru/health/medley7>
- *у меня варикоз на руке .помогите с операцией*
<https://www.ayzdorov.ru/lechenie>
- *Я встречаю одного человека. Начала замечать я это не сразу, а через какое-то время.*
<http://www.psychologies.ru/forum>
- *Návrat lidí k tradičním **nedicínám** je pochopitelný Moderní medicína neléčí pouze zmírňuje příznaky a to ještě krátkodobě. Je předražena apod.*
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>
- *Dají se **lipomi** eliminovat přírodní cestou? Bylinkářka mi tvrdí , že mne lipomu (...)*
<https://ona.idnes.cz/poradna-ceske-onkologicke-spolecnosti>
- *je tu jeste jeden problem spousta cinskych pripravku na nas **europany** nefunguje **sme** jiny to si uvedomte.**Spomente** na porad S.Kubelkove na Nove*
<http://diskuse.doktorka.cz/zkusenost>
- *jedna kamoska mi tvrdi, ze jsou lidi,co **zijou** jen s okolni energie.*
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>

V českých neformálních textech jsme narážely také na redundantní používání ukazovacích zájmen, což je jevem příznačným pro český prostěsdělovací styl.⁴⁸

- *Ono to je většinou normální vývoj, že se stav rapidně zhorší, tím jak léčba harmonizuje procesy v těle a čistí se, apod.*
<https://www.emimino.cz/diskuse/tcm>
Ono to není úplně přesně známo jak, ale podle některých studií ostropestřec (...)
<http://www.zdravi-nemoc.cz/ostropestrec>
- *Tak jsem jí také vyzkoušela a jeto opravdu báječná bylinka ta stevie:)*
<http://www.zdravi-nemoc.cz/stevie>
- *on ten placebo efekt má taky něco do sebe.*
<https://zpravy.idnes.cz/diskuse>

2.7.9. Syntaktická kondenzace (krátké a neúplné věty)

Krátké a jednoduché věty jsou příznačným rysem projevů patřících k prostěsdělovacímu funkčnímu stylu. Často jsme se s nimi setkávali také v analyzovaných neformálních dialogických textech. Frekventovanější však byly v ruských zdrojích, než v českých, zejména věty jednoduché jednočlenné.

- *Сегодня весь день очень сильно кружится голова. Не могу встать и лечь на спину. Очень сильно тошнит. Давление 128 на 77. Никогда раньше подобного не было.*
https://www.ayzdorov.ru/lechenie_golovokrizhenie_cho.to.php
- *Сонливость. Понос. Голова была тяжелая. Ночью в пот кидало. Зато на следующий день чувствовал себя превосходно. В теле легкость. Пищеварение наладилось. Неделю буквально летал.*
<http://www.byamed.ru/2017/02/guasha.html>
- *Интересная статья. Полностью согласен с автором. К сожалению то, что бежит у нас из крана не пригодно к употреблению. К счастью есть разнообразные фильтры, которые справляются со своей задачей. Но насколько хорошо? Раньше сам тил простую фильтрованную воду.*
<https://narmedzona.ru/lechenie-vodoj>
- *Dovolím si oponovat. To, že se zhorší stav, u čínské léčby, je špatně. Čínská medicína nemá s detoxikací nic společného (reakce na čištění).*
<https://www.emimino.cz/diskuse>
- *Ajurvédu mám ráda. Pomohla mi vyřešit nejen zdravotní problém. Ale ty se ptáš pouze na detoxikaci...,že?*
<https://www.zdrave.cz/diskuze/alternativni-medicina/>
- *Vše souvisí se vším. To, že se potíte víc než je přirozené, má své pozadí. Hraje zde úlohu mnoho faktorů. Doporučuji konstituční klasickou homeopatii.*
<http://www.abecedazdravi.cz/diskuse>

---

⁴⁸ JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Op.cit., s. 33.

3. Komunikační strategie

V této kapitole se budeme věnovat komunikačním strategiím v textech o alternativní medicíně. To znamená, že budeme sledovat jaký mají autoři analyzovaných textů a výpovědí záměr a jakými prostředky ho dosahují. „Realizacemi výpovědí v konkrétních komunikačních situacích zpravidla o světě nejen něco říkáme, ale zároveň tím, co říkáme a jak to říkáme (formulujeme), usilujeme (snažíme se) vždy dosáhnout u adresáta nějakého cíle (záměru). Přejmenším chceme obohatit znalosti adresáta o světě, ale také např. změnit jeho postoje k světu, popřípadě přimět ho k nějakému jednání aj.“⁴⁹

3.1. Věta a výpověď

Základními jednotkami jsou zde pro nás věta a výpověď, mezi nimiž školské gramatiky obvykle nedělají rozdíl. Věta je abstraktní jazyková jednotka, která nutně obsahuje predikát (přísudek). Pod výpovědí rozumíme větu pronesenou v určité komunikační situaci. „Proti abstraktně chápané větě jsou tedy výpovědi reálně existující a smyslově vnímatelné a empiricky ověřitelné jevy.“⁵⁰

„Výpověď můžeme (na rozdíl od abstraktně, mimokontextově pojaté věty) charakterizovat symbolem **KF(o)**; znakem (**o**) rozumíme obsah výpovědi, znakem **KF** pak funkci (záměr, cíl), s jakým byl (**o**) vůči adresátovi v dané situaci jako výpověď produkován.“⁵¹ Pro to, aby byla komunikace úspěšná je potřeba, aby adresát pochopil nejen samotný obsah výpovědi, ale také proč a za jakým cíle mu byl tento obsah sdělen.

Forma výpovědi nemusí vždy odpovídat jejímu významu. Tatáž věta může být základem pro různé výpovědi a také pro různé komunikativní funkce. Například věta „Mám tady auto.“ pronesená v jedné situaci může znamenat nabídku (svezení), v jiné naopak odmítnutí (alkoholu).

Komunikační funkci určují také různé jazykové indikátory. Mezi ně patří i tzv. explicitní performativní formule. „Univerzálním jazykovým prostředkem realizace a indikace komunikačních funkcí je performativní užití sloves, která tyto funkce označují. Pod pojmem performativní rozumíme takové jejich užití, kterým nepopisujeme nějakou činnost (děj), nýbrž

---

⁴⁹ GREPL, M. a kol.: Příruční mluvnice češtiny. Praha: Lidové noviny, 1995. Op. cit., s. 585.

⁵⁰ Tamtéž, s. 371.

⁵¹ Tamtéž, s. 586.

kterým ji vykonáváme (děláme).“⁵² **Explicitní performativní formule** tedy adresátům ulehčují pochopení záměru autora tím, že ho přímo vyjadřují. Např. „Přikazuji ti, abys... Radím vám... Navrhují...“ aj.

Věty lze na rozdíl od výpovědí rozdělit formálně, podle jejich formy. Ve školních gramatikách se běžně vydělují čtyři druhy, přičemž určujícím prvkem této klasifikace je především větná intonace a slovesné formy, které obsahují:

1. Věty **oznamovací**, tedy věty s kadencí a slovesem ve tvaru indikativu nebo kondicionálu.
2. Věty **tázací**, které se tradičně dále dělí na tázací věty zjišťovací a doplňovací. „Zjišťovací otázky jsou vyznačeny slovesem ve tvaru indikativu nebo kondicionálu ve spojení s antikadencí. Doplňovací otázky nesou stoupavě klesavou kadenci, sloveso v indikativu nebo kondicionálu a tázací slovo – zájmeno nebo příslovce.“⁵³
3. Věty **rozkazovací**, tedy věty s kadencí a charakteristickým morfologickým rysem, a to slovesem v imperativu.
4. Věty **přací**, které se vyznačují stoupavě klesavou kadencí, slovesem v indikativu nebo kondicionálu a charakteristickým rysem, kterým je partikule jako kéž, bodejť, aj. Ta stojí povětšinou na začátku věty.

Výpovědi nedělíme podle formy, ale podle jejich komunikativních funkcí. Vzhledem k tomu, že počet komunikativních funkcí je v podstatě neomezený, stejně jako počet komunikačních situací (oznámení, otázka, výzva, rozkaz, prosba, oslovení, výčitka, návrh, slib, nabídka, nesouhlas, vyhrožování, aj.) Lingvistika hledá způsoby pro jejich kategorizaci a zobecnění. V české lingvistice se touto problematikou zabývá M. Grepl.⁵⁴ Ten výpovědi rozděluje podle jejich komunikativních funkcí do sedmi skupin na výpovědi asertivní, direktivní, interogativní, komisivní, permissivní a koncesivní, expresivní a satisfaktivní, deklarativní a na varování.⁵⁵ Právě Greplovu klasifikaci výpovědí jsem použila pro rozčlenění pod kapitol v této čísti práce.

Výpovědi s funkcí komisivní neboli závazkovou, čtenáře zavazují k vykonání něčeho, co je zpravidla v jejich zájmu.⁵⁶ Radíme k nim méně závaznou nabídku, návrh, slib, přísaha nebo také odmítnutí. Výpovědi s komisivní funkcí však nejsou do této práce zařazené, protože se v analyzovaných textech téměř nevyskytovaly.

---

⁵² Tamtéž, s. 591.

⁵³ VOHRALÍKOVÁ, M. *Reinterpretace významu indikativních a interogativních vět na výpovědi výzvové*. [online]. Brno, 2006. Copyright © [cit. 02.02.2018]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/65040/ff_m/HOTOVO.pdf

⁵⁴ GREPL, M. a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Lidové noviny, 1995

⁵⁵ Tamtéž, s. 589.

⁵⁶ GREPL, M. a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Lidové noviny, 1995. Op. cit., s. 62.

3.2. Výpovědi s asertivní funkcí

Asertivní neboli informativní či sdělovací funkce výpovědi má za úkol obohatit adresáta o nové informace. „Základním předpokladem k jejich realizaci je fakt, že adresát danou informací (tj. propoziční obsah výpovědi) nezná. Úkolem mluvčího (nebo v případě psané komunikace pisatele) je formulovat výpověď tak, aby ji mohl adresát správně interpretovat.“⁵⁷ Běžně mezi ně řadíme sdělení, oznámení, tvrzení aj.

Z hlediska formy se jedná většinou o věty oznamovací, tedy věty s kadencí a slovesem v indikativu či kondicionálu. Explicitní jazykové prostředky vyjadřující akt sdělování jako „Oznamuji, že... Tvrším, že...“ se v těchto výpovědích používají zřídka, a to jak v češtině, tak v ruštině, působí redundantně a nepřirozeně.

V analyzovaných textech o alternativní medicíně byly výpovědi s asertivní funkcí velmi frekventované, a to ve všech analyzovaných žánrech.

- *Тибетская медицина считает, что многие болезни возникают из-за сильного напряжения, которое возникает из-за быстрого ритма жизни. В тибетских монастырях учеников обучают расслаблению и искусству падать.*
<http://www.zdravniza.ru/tibet.php>
- *Согласно новому исследованию, пациенты всё чаще начинают прибегать к альтернативной медицине, когда слышат устрашающий диагноз. Некоторые напрочь отказываются от помощи специалистов, некоторые совмещают традиционную терапию с альтернативными методами.*
<https://www.vesti.ru/doc.html?id=2921177&cid=2161>
- *Использование драгоценных камней и металлов для лечения болезней, улучшения самочувствия и для защиты известно уже более семи тысяч лет.*
<https://ramayoga.ru/blog/articles/aromaterapiya-v-nashey-zhizni/>
- *Все больше людей выбирают альтернативные методы лечения боли в спине: массаж, йогу и психотерапию.*
<http://www.likar.info/narodnaya/article-7966>
- *Homeopatia mohou pomoci při akutních onemocněních, infekcích i při úrazech.*
<http://www.jenprozeny.cz/krasa-moda/44665-homeopatika-proc-nefunguji?page=0,1>
- *„Alternativní metody medicíny kromě akupunktury pravidlům vědy a uznávaným medicínským postupům neodpovídají,“ uvedla pro Právo mluvčí ministerstva zdravotnictví Štěpánka Čechová.*
<https://www.novinky.cz/domaci/349599-lecitele-desi-zpravy-o-konci-homeopatie.html>
- *Ve chvíli, kdy se v západním světě rozhořela obrovská poptávka po tradiční čínské medicíně, stal se z ní obchodní artikl.*
https://ona.idnes.cz/cinska-medicina-0i0-/zdravi.aspx?c=A170601_144729_zdravi_pet

---

⁵⁷ KREJČOVÁ, J.: *Rodinná korespondence – jazykové sondy*. [online]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/145876/ff_m/Diplomova_praceJK.txt

3.3. Výpovědi s direktivní funkcí

Výpovědi s direktivní funkcí mají za účel přimět adresáta (čtenáře) vykonat něco, k čemu autor nabádá v jejím obsahu. Říkáme jim také výpovědi výzvové. Takové výpovědi mohou nést různou míru naléhavosti, zainteresovanosti a autoritativnosti. Radíme k nim zejména prosbu, výzvu, návod, radu, doporučení, rozkaz aj. Direktivní výpovědi jsou běžně realizované imperativem a konkluzivní kadencí.⁵⁸ Výpovědi tohoto typu se v obou analyzovaných jazykových prostředích vyskytovaly velmi často.

Autor může pomocí direktivních výpovědí nabádat k vykonání jejího obsahu, tzv. adhibitivní aspekt, nebo naopak k jeho nevykonání, tzv. prohibitivní aspekt. Predikáty adhibitivních výpovědí mají běžně formu dokonavého slovesa, naopak od prohibitivních, ve kterých je predikátem obvykle sloveso nedokonavé. „Má-li predikát při prohibitivním aspektu formu dokonavou, pak se tím zpravidla signalizuje nikoli zákaz, nýbrž výstraha: Neshod' to! (...) Má-li predikát v adhibitivním aspektu formu nedokonavou, pak se tím signalizuje 1. Pokračování v započaté činnosti (Zpívej dál!) 2. okamžitý nástup realizace požadované činnosti (Vystupujte!) 3. opakované nebo distributivní jednání (Umývej si obličej heřmánkem.)“⁵⁹

3.3.1. Prosba

Prosby se vyznačují nejslabší mírou naléhavosti a autoritativnosti v porovnání s ostatními direktivními výpověďmi, a naopak obsahují vyšší míru zdvořilosti. Ve výpovědích „prosbách“ se v českých i ruských textech často používaly již zmíněné explicitní performativní formule, které napovídaly samotnou funkci výpovědi a vyjadřovaly již zmíněnou zdvořilost: *прошу;* (*под*)*сказать*, (*по*)*рекомендовать*, (*по*)*советовать*, *пожалуйста*; *prosím* (*o radu*), *обращám se с просьбой*; *порадьте* (*prosím*), *aj*.

- *Подскажите, пожалуйста, какой риск занесения инфекции при иглоукальвании? И какие? Передается-ли ВИЧ, сифилис, гепатит? Огромное спасибо за ответ.*
<https://narmedzona.ru/akupuntura>
- *Подскажите с кем нам необходимо связаться по этому вопросу?*
<https://medalternativa.info/help/comment-page-1/#comments>
- *Скажите пожалуйста, что можно и лучше делать?*
<http://www.bymed.ru/2017/05/massazh-shei.html#comment-form>
- *Здравствуйте. Посоветуйте гомеопата для ребенка с аутизмом.*
<http://1796web.com/guestbook/index.php>

⁵⁸ GREPL, M. a kol.: Příruční mluvnice češtiny. Praha: Lidové noviny, 1995. Op. cit., s. 599.

⁵⁹ Tamtéž.

- *Прошу, посоветуйте, пожалуйста, врача-гомеопата в Москве. За ранее благодарю.*
<http://1796web.com/guestbook/index.php>
- *Ahoj,
moc bych poprosila někoho kdo má zkušenosti s homeopatií a komu pomohla, jestli by mi napsal za jakou dobu mu homeopatie pomohla.*
<http://diskuse.dama.cz/d.php?d=1532>
- *Dobrý večer,
obracím se na Vás s prosbou o radu. Mému synovi bude v květnu 5 let (...)*
<http://empatia.cz/poradna-zdravi-vztahu>
- *Krásný večer přeji,
prosím o radu co se týká mé levé nohy mám ze zadní strany křečové žíly.*
<http://empatia.cz/poradna-zdravi-vztahu?page=2>
- *Bello, mohla bych poprosit o nějaký kontakt na paní z Brna?*
<https://ajurveda.zdrave.cz/ajurveda-a-jeji-filozofie/#comments>

Z hlediska věcné stránky výpovědi se nejčastěji jednalo o prosby, ve kterých se žádala zpětná vazba. Většinou pak mezi samotnými čtenáři, kteří prosili o sdílení zpětných vazeb ve smyslu doporučení a sdílení kontaktů, do poručení a zkušeností s konkrétními produkty, službami, osobami či nemocemi. Objevovaly se ale také prosby od autorů směrem ke čtenářům, ve smyslu zpětné vazby (recenze) na obsah webových stránek, nabízené produkty, služby, aj.

- *Дорогие друзья, просим вас оставлять отзывы и предложения о работе нашего оздоровительного центра. Нам это очень важно для улучшения его качества.*
<https://medalternativa.info/help/>
- *Попробуйте и, пожалуйста, делитесь, как прошло, какой эффект дала такая йога для нервной системы.*
<https://themindfulbeauty.com/ioga-dlia-nervnoi-sistemy/>

3.3.2. Rada, doporučení

S předchozí kapitolou o prosbách úzce souvisí další frekventovaný druh direktivních výpovědí, a to rady či doporučení. Ty se často objevovaly jako reakce na vyslovené prosby. Rada či doporučení byly jak v českých, tak v ruských textech o alternativní medicíně nejrozšířenějším typem výpovědi.

Predikát rad a doporučení měl zpravidla formu **imperativu**. Tento imperativ měl však slabší míru autoritativnosti a direktivnosti, než jakou měly např. výzva nebo rozkaz. Mezi nejfrekventovanější verba v analyzovaných textech patřily věcně velmi podobné výrazy:

выполняйте, добавьте, занимайтесь, избегайте, консультируйте, обратитесь, повторяйте, попробуйте, принимайте, практикуйте, расслабьтесь, сделайте, старайтесь, употребляйте, ај.

dbejte, dejte si pozor, dopřejte si, konzultujte, nezapomeňte, omezte, opakujte, porad'te se, praktikujte, snažte se, věnujte se, vyhněte se, vyzkoušejte, zařad'te, zbavte se, zkuste, zvažte, ај.

- *Пейте простой черный, зеленый или белый чай. Чай, особенно зеленый, богат антиоксидантом ЭГКГ, который, согласно лабораторным данным, может способствовать похудению.*
<http://zdorovie.com/health/pej-hudej-rabotayut-li-chai-dlya-pohudeniya/32640>
- *Для стимуляции пищеварительных процессов и как помощь вашему кишечнику в выведении шлаков и лишнего жира добавьте в ваш сбор лекарственные травы для похудения, обладающие мягким слабительным действием: сену, семена укропа, анис и тмин, кору крушины.*
<https://ramayoga.ru/blog/health/fitoterapiya-i-pokhudenie/>
- *Поэтому будьте бдительны, лечитесь или проводите профилактику заболеваний только у компетентных специалистов.*
<http://www.likar.info/narodnaya/article-57546-talassoterapiya/>
- *Nevynechávejte ani masáž prstů na nohách, plošek mezi prsty a především palce. Tam se totiž nacházejí reflexní zóny mozku a nervové soustavy.*
<https://masaze.zdrave.cz/masaz-prstu-jednoduchy-prostredek-ulevy/>
- *Zvolte zpočátku půst jednodenní a u půstu odpočívajte. Nesoutěžte. Zbavte se strachu z hladu, pokud se vaše mysl naladí, překvapí vás, že ani nepřijde.*
<https://www.jogadnes.cz/joga/pustem-k-prozreni-nebo-k-nemoci-2996/>
- *Dostupnost informací je dnes obrovská, proto si řádně zjistěte, k čemu je daná metoda vhodná.*
<http://zdravi-nemoc.cz/alternativni-medicina>
- *Vyhněte se kávě a alkoholu. Vaše tělo bude potřebovat velké množství energie na obnovu systémů a zprůchodnění blokády.*
<http://www.netradicni-medicina.cz/vite-jake-nasledky-ma-leceni-alternativni-medicinou/>

Různá může být **modalita predikátu**, která v tomto případě určuje míru autoritativnosti a direktivnosti výpovědi. V analyzovaných textech se taková modalita realizovala nejčastěji přímo modálním slovesem „moci“ nebo „muset“ a infinitivem. Predikativní forma *можете попробовать* působí na adresáta menší měrou direktivnosti než predikát v imperativu *попробуйте*.

- *Вы можете попробовать уменьшить сенсорные стимуляции (свет, звук и т.д.), выключив свет и закрыв глаза.*
<https://theminfulbeauty.com/ioga-dlia-nervnoi-sistemy/>

- *Вы можете обратиться в местную школу массажа, чтобы уточнить, какие документы должен предоставить массажист в подтверждение своего права на практику.*
<http://zdorovie.com/health/disease/al-ternativnaya-medsina-k-komu-stoit-obratit-sya/31924>
- *Informací není nikdy dost, a proto byste měli věnovat zvýšenou pozornost metodě, kterou jste si zvolili.*
<http://zdravi-nemoc.cz/alternativni-medicina>
- *Jehličkám by se měli vyhnout lidé, kteří zrovna prodělávají chemoterapii nebo ti, kteří užívají kortikoidy.*
<https://ona.idnes.cz/akupunktura-zabira>

Ve výpovědích s doporučující a radící komunikativní funkcí bylo v porovnání s ostatními výpověďmi nejčastěji využíváno **explicitních performativních formulí** tvořených od slovtvorného základu *doporuč* a *rad*. A to jak pomocí aktivních slovesných forem: *мы рекомендуем, рекомендуют, рекомендую, советовать; doporučíte, doporuči, (někdo) radí*; tak pasivních: *рекомендуется, doporučuje se, je doporučeno, ај*.

- *Чтобы этого избежать, мы рекомендуем вам практиковать асаны йоги перед сном. Вечерняя йога, её влияние на организм и особенности – тема нашей сегодняшней статьи.*
<https://ramayoga.ru/blog/yoga-new/yoga-pered-snom/>
- *Рекомендуется выполнять эту процедуру ежедневно или хотя бы несколько раз в неделю. Для этого следует подогреть 30-40 мл подходящего вашему типу конституции масла...*
<https://ayurvedamarket.ru/blog/health/vesenniy>
- *Поскольку соль высушивает, специалисты рекомендуют после сеанса выпивать несколько стаканов питьевой воды. Также рекомендуется не спешить принимать душ...*
<http://www.likar.info/narodnaya/article-35492-zasolite-menya/>
- *В последнее время все больше рекомендуют рассматривать альтернативные методы лечения.*
<http://www.likar.info/narodnaya/article-79667->
- *Мы же, перед внесением любых серьезных изменений в свой рацион, рекомендуем консультироваться со специалистами.*
<http://www.likar.info/narodnaya/news>
- *Не рекомендуется употреблять большое количество продукта людям, страдающим ожирением, так как он очень калориен.*
http://www.prosto-mariya.ru/primenenie-masla-rastoropshi_997.html
- *Хотя в этом случае от себя советую заняться стрейтчингом.*
<https://themindfulbeauty.com/ioga-dlia-nervnoi-sistemy/>
- *Čínská medicína radí jíst lékořici, například jako bonbony.*
<http://www.jenprozeny.cz/volny-cas/21865>

- *Ajurvéda doporučuje pít teplých tekutin nebo tekutin o pokojové teplotě před pitím studených a ledových nápojů.*
http://www.siddha-ajurveda.cz/stravovani_podle_ajurvedy
- *Přesto doporučuji zkoušet individuálně a v menších množstvích. Margit*
<https://www.margit.cz/ayurvedou-ke-stihlosti/>
- *Ve vířivce se doporučuje strávit dvacet minut, po kterých by měl následovat ještě aspoň desetiminutový odpočinek.*
<https://www.vitalia.cz/clanky/wellness-ucinky>
- *Myslím, že vám to není k ničemu, já bych to nedoporučoval.*
<https://ona.idnes.cz/poradna-ceske-onkologicke-spolecnosti>
- *Doporučená poloha pro meditace je poloha lotosového květu (sed na zkřížených nohou).*
<https://cinska-medicina.zdrave.cz/meditace-dokaze-odstranit-stres/>

V českých textech byly výpovědi typu rada či doporučení často realizovány pomocí **přísudku jmenného se sponou**. Konkrétně sponovým slovesem a (komparativním) adjektivem, nejčastěji formulacemi.: *je lepší, je ideální, je dobré, je vhodné, je zdravé, je prospěšné, je užitečné, je správné* aj. V ruských textech se podobné konstrukce objevovaly jen výjimečně.

- *Je to ideální metoda pro každého, kdo dává přednost alternativní medicíně a nechce své tělo zbytečně zatěžovat chemií. Je ideální pro sportovce, děti a starší osoby.*
<https://hubnuti-dieta-a-zdrava-strava.zdrave.cz/apiterapie>
- *Homeo-patika můžete nakoupit sami, mají je ve všech lékárnách, pokud vás ale trápí vážnější problém, je lepší zajít si za odborníkem.*
<http://www.jenprozeny.cz/krasa-moda/44665-homeopatika>
- *Tuto kúru je navíc vhodné doplnit čtyřkvětovou masť s bezem, která ničí plisně a pomáhá při hojení nejrůznějších kožních problémů.*
<https://zena.aktualne.cz/zdravi/prirodne-na-alergie-bylinky-ktere-ulevi/r~i:article:780508/>
- *Před samotným zchlazením je dobré si sednout, zabráníme tak mdlobám. Po saunování se tělo postupně ochlazuje studenou vodou.*
<http://www.alternativnimedicina.cz/metoda/seznam-metod/metody-s/sauna>
- *Ve finské sauně je dobré mít na paměti, že horký vzduch je lehčí a stoupá směrem vzhůru.*
<https://www.vitalia.cz/clanky/wellness-ucinky-sauna-virivka-kneippuv-chodnik/>
- *Po jídle necvičte. Alespoň pár minut po jídle je dobré v klidu sedět, potom se můžete krátce projít*
http://www.siddha-ajurveda.cz/stravovani_podle_ajurvedy
- *Při infrasaunování je nejideálnější zaujmout pozici v sedě.*
<http://www.maxstream.cz/jaka-jsou-pravidla-saunovani-v-infrasaunach-2/>

Rady a doporučení byly nejen jedny z nejčastějších, ale také jedny z tematicky a věcně nejrozmanitějších druhů výpovědí. Velmi často se jednalo o doporučení počáteční konzultace zdravotního stavu s lékařem; doporučení určitého chování před, během a po dané léčbě

metodě; rady ohledně stravování a zařazování konkrétních produktů do svého jídelníčku; všeobecné doporučení alternativních léčebných metod a frekvence jejich praktikování apod.

3.3.3. Návod, instrukce

Instrukce, návody, případně postupy, jsou v porovnání s ostatními direktivními výpověďmi méně naléhavé. Často se v nich místo imperativu používá indikativ, zejména v 1. osobě plurálu přítomného času „Ve vaně ležíme s hlavou mírně zakloněnou“⁶⁰ V analyzovaných textech nicméně převládaly ve výpovědích tohoto typu imperativní slovesné formy. Výpovědi jak v ruských, tak v českých textech obsahovaly nejčastěji návody pro správné provedení určitého cvičení, masáže či jiné metody.

- *“Разомните” мягкими движениями всю ушную раковину. Направление движений может быть произвольным, но лучше начинать массаж с мочек уха, постепенно поднимаясь выше, к верхнему краю ушных раковин.*
<http://zdorovie.com/health/aurikuloterap>
- *Виравхадрасана (поза воина). Эта поза йоги для похудения ног делается так: встань прямо, разведи ноги в стороны. Разверни ступню правой ноги вправо, а левую поставь перпендикулярно ей.*
<https://www.cosmo.ru/health/yoga>
- *Лежа на животе, обопритесь на ладони так, будто собираетесь отжаться. Приподнимите плечи и живот над полом, левую ногу согните и заведите вправо. Повторите упражнение и для правой ноги.*
https://www.glamour.ru/health/health/479810_479810_479810
- *Posaďte se do vzpřímené polohy, ve které vydržíte alespoň 15 minut. Můžete se také položit na záda a opřít chodidla o zem. Zajistěte, aby vám nebyla zima. Na každý následující krok budete potřebovat několik minut.*
<https://www.jogadnes.cz/joga/dech-nas-nejlepsi-pritel-320/>
- *Vmasírujte olej do pokožky. Začněte od končetin a postupujte do středu těla. Na končetiny použijte dlouhé tahy a v oblasti kolem kloubů krouživé pohyby. Břicho a hrudník masírujte širokými krouživými pohyby ve směru hodinových ručiček.*
<http://www.siddha-ajurveda.cz/abhyanga>

3.3.4. Výzva, vybídnutí

Výzvy jsou nejdirektivnějšími druhy výpovědí, se kterými jsem se v analyzovaném materiálu setkala. Právě svou direktivností mají výzvy velmi blízko k reklamním textům, kterým dále v této práci věnuji samostatnou kapitolu.

---

⁶⁰ GREPL, M. a kol.: Příruční mluvnice češtiny. Praha: Lidové noviny, 1995. Op. cit., s. 604.

Autoři analyzovaných textů vyzývali k nejrůznějším druhům chování či jednání. Slovesné formy používané ve výzvách byly po věcné stránce různé, po stránce formální však byly zpravidla tvořeny imperativní formou. Naléhavost výpovědí bývá často podpořena interpunkčními znaménky, nejčastěji vykřičníkem.

- *Не оставайтесь равнодушными – участвуйте в этом важном деле помощи людям!*
<https://medalternativa.info/donate/>
- *Узнайте, как питаться правильно с помощью этих полезных советов от экспертов аюрведы.*
<https://vegetarian.ru/articles/yoga-i-pitanie>
- *Это поможет распространению правдивой информации о раке и других болезнях и может спасти чьи-то жизни. Участвуйте в этом важном деле помощи людям!*
<https://medalternativa.info/entry/bakterii-i-cancer-terapy/>
- *Не стоит бездействовать и терпеть неприятные проявления ринита. Помните, что эфирные масла в состоянии помочь в борьбе с насморком!*
<http://www.likar.info/narodnaya/article-67459>
- *(...) jsme našli způsob, jak skloubit čínskou moudrost s neúprosnou českou realitou. Inspirujte se!*
<http://www.jenprozeny.cz/volny-cas/51101-jak-prezit-zimu-cinske-mediciny>
- *Zkuste přírodní metody ještě dřív, než se vrhnete do náruče západní medicíny. Kolem nás se rozprostírá nekonečný seznam možností.*
<http://www.jenprozeny.cz/krasa-moda/25379-nacerpejte-zdravi-prirody>
- *Jestli máte chuť nebo ve vás ajurvěda vzbuzuje zvědavost, vyzkoušejte ji.*
<https://zena.aktualne.cz/zdravi/starobyla>
- *TIP: Vyzkoušejte speciální rozvolňující masáž i vy a zbavte se zbytečného napětí. Přečtěte si, co všechno je její součástí.*
<http://www.netradicni-medicina.cz/jak-funguje>

Výzvodé konstrukce byly v některých případech používány na samém konci textů. Zde tyto výpovědi zpravidla plnili simultánně několik funkcí – byly výzvami a zároveň prosbami (nejčastěji o zpětnou vazbu od čtenářů a jejich účasti v diskuzi pod textem):

- *Поддержите нас! С вашей помощью мы сможем сделать больше!*
<https://medalternativa.info/donate/>
- *Очень надеюсь, что вы станете моими постоянными читателями, а, значит, и друзьями! Если у вас есть какие-то замечания и предложения – пишите обязательно! Ведь любому автору важно мнение читателей!*
<http://sberechsebya.ru/obo-mne-i-sajte/>
- *Будет интересно читателям и мне, если вы поделитесь в комментариях своими историями из жизни, которые связаны с данной темой.*
<http://www.bymed.ru/2013/12/fenshuj.html>

- *Если мы уже стали «вашим» магазином, и вы хотели бы написать нам несколько добрых слов, лучше всего сделать это здесь — так ваш отзыв поможет еще и тем, кто только собирается стать покупателем Ayurvedamarket.*
https://ayurvedamarket.ru/about_us
- *Podělte se s ostatními o své zkušenosti! Diskutovat můžete pod článkem a hlasovat v naší anketě.*
<https://zena.aktualne.cz/rodina/homeopatika>

3.4. Výpovědí s varovací funkcí

3.4.1. Upozornění

Upozornění jsou druhem výpovědí, jejichž cílem je upozornit čtenáře před, zpravidla nepříznivými, důsledky určitého chování. Na rozdíl od výstrahy nebo varování není upozornění směrem ke korespondentům v takové míře naléhavé. Autor textu v tomto případě čtenáře před něčím varuje (upozorňuje), ale výsledné rozhodnutí nechává na nich. Slabší naléhavost se projevuje skrz méně direktivní lexikální výrazy, jejichž naléhavost je často tlumena spojením s dalším slovem. Např.: *следует запомнить* namísto imperativu *запомните*, nebo *не стоит использовать* namísto naléhavějšího *не используйте*, aj. V češtině se v upozorněních často využívalo **konstrukcí s kondicionálem**: *mohlo by být, měli byste, měli bychom*, aj.

- *Если вы беременны, у вас эпилепсия или какие-либо проблемы со здоровьем, вам стоит проконсультироваться с профессиональным практикующим ароматерапевтом перед тем, как начать пользоваться апельсиновым эфирным маслом.*
<https://russian.mercola.com/sites/articles/archive/2017/06/08/%D0>
- *Помните, что целебную силу растение алоэ набирает к 3-5 годам жизни, поэтому в лечебных целях не стоит использовать слишком молодой или слишком старый куст.*
<http://www.zdravniza.ru/primenenie-aloe.html>
- *Помните, что приятные для вас ароматы не только повышают настроение, приводят чувства в равновесие, но и регулируют физическое и душевное здоровье, поддерживают и укрепляют его.*
https://samopoznanie.ru/articles/neskolko_slov_ob_ aromaterapii/
- *Заранее узнайте о пользе и рисках комплементарных и альтернативных методов лечения депрессии у врача. Дополняйте, но не заменяйте традиционные методы лечения альтернативными.*
http://zdorovie.com/disease/depression/alternative_medicine
- *Mnohé prvky alternativní medicíny jsou založeny na návaznosti jednotlivých terapií a terapeutických celků. V případě, že byste odmítli podstoupit jeden z terapeutických článků, celá léčba by mohla být neúspěšná.*
<http://zdravi-nemoc.cz/alternativni-medicina>

- Šalvěj červenokořenná by se neměla užívat v těhotenství, během kojení a u pacientů užívajících warfarin, protože může zesilovat jeho účinek a způsobit krvácení.
<https://www.celostnimediceina.cz/salvej>
- Měli bychom však mít na paměti, že nemůže nahradit lékařské vyšetření. Masáže nepochybně zlepší naši psychickou pohodu a také fyzicky se po nich budeme cítit líp...
<http://www.zdravi-nemoc.cz/masaze>
- Všichni máme možnost svobodně si zvolit způsob léčby, nicméně v případě řady diagnóz bychom měli být velmi, velmi opatrní.
<https://vtm.zive.cz/clanky/proc-je-homeopatie-tak-oblibena>

Také upozornění byla v obou jazycích někdy realizována pomocí **explicitní performativní formule**, v tomto případě pomocí sloves *предупредить*; *упозорнит*:

- *Предупреждаем: ощущения могут быть болезненными.*
https://www.glamour.ru/beauty_health/trends/5
- *Предупреждение. Я не занимаюсь лечением детей.*
<http://1796web.com/longdistance.htm>
- *Upozorňuji, že nasbírané zkušenosti nás se smrtí neopouští.*
<https://zdravi4u.cz/rozsahly-prehled-o-jednotlivych-cakrach/>

Stejně jako ve výpovědích doporučujícího charakteru se také v upozorněních vyskytovaly konstrukce **přísudku jmenného se sponou**. Na rozdíl od upozornění však v těchto výpovědích byly použity prostředky s vyšší mírou výstražnosti, jako např.: *je důležité, je nutné, je nezbytné, je potřeba*, aj. V ruštině se takové konstrukce objevovaly výjimečně a zpravidla byly realizovány pomocí infinitivní formy a konstrukce *необходимо, нужно, следует*.

- *Необходимо соблюдать максимальную осторожность при занятиях йогой людям, имеющим серьезные проблемы с работой сердечно-сосудистой системы, а также тем, у кого наблюдается обострение болевых ощущений в позвоночнике.*
<http://zdorovie.com/fitness/protivopokazaniya>
- *Следует запомнить: иногда после первых грязевых процедур состояние больного может ухудшиться: возникает усталость слабость, обострение болей (так называемая бальнеологическая реакция), но в последующие дни, как правило, эти неприятные ощущения исчезают.*
<http://www.zdravniza.ru/gryazelech.php>
- *При využívání Kneippova chodníku je nutné dodržovat následující základní pravidla*
<https://www.vitalia.cz/clanky/wellness-ucinky>
- *Důležité je, aby se prsty masírovaly od konečků směrem k srdci. Všechny masáže musí totiž směřovat k srdci.*
<https://masaze.zdrave.cz/masaz-prstu-jednoduchy-prostredkem-ulevy/>
- *Je proto potřeba si dávat pozor na dehydrataci nalezením správného poměru vody a citronu.*
<https://www.vitalia.cz/clanky/benefity-citronove-vody/>

- *Opatrnosti je třeba i při jejím současném užívání s digoxinem.*
<https://www.celostnimedcina.cz/salvej>

3.4.2. Výstraha, varování

Výstraha a varování jsou funkčně stejné typy výpovědi jako upozornění, avšak s tím rozdílem, že nesou vyšší míru naléhavosti. Autor zde před daným obsahem výpovědi výrazně upozorňuje (varuje) a nedoporučuje ho. Silnější naléhavost může být realizována jak pomocí grafických prostředků (vykřičníků), tak lexikálních – imperativních slovesných forem a připojení výrazů obsahově podtrhující tuto naléhavost, např. *ни в коем случае, опасно, помните; в žádném případě, je небезопасно, помните, ај.*

Výstrahy a varování byly častými druhy výpovědi zejména v ruských textech týkajících se alternativní medicíny. V textech českých se tak vysoká míra direktivních výpovědí vyskytovala velmi vzácně. Věcně se pak jednalo zejména o varování před hazardováním se zdravím, nepromyšlenou či neodbornou léčbou, výběrem nevhodné metody, podceněním léčby, možnými kontraindikacemi léčiv apod.

- *И ни в коем случае не пытайтесь самостоятельно лечить какие бы то ни было болезни, не пользуйтесь нетрадиционными методами лечения ВМЕСТО обращения за квалифицированной медицинской помощью!*
<https://my-health.ru/content/narodnye-metodiki>
- *Помните! Опасно наносить эфирные масла, да и любую парфюмерию на части тела, имеющий свой выраженный запах! Т.е. волосы, подмышечные впадины, грудь, паховая зона.*
https://samopoznanie.ru/articles/neskolko_slov_ob_aromaterapii/
- *Если же вы заболели - обращайтесь к врачу, не занимайтесь самолечением!*
<https://my-health.ru/>

3.5. Výpovědi s permissivní a koncesivní funkcí

Permissivními výpověďmi chce autor odstranit určité překážky, které brání adresátovi vykonat (dělat) to, co si vykonat přeje (chce).⁶¹ K výpovědím permissivním patří souhlas, dovolení, svolení, nebo naopak nesouhlas, nedovolení, protest, ohrazení, námitka, aj.

V textech zaměřených na alternativní medicínu jsme se setkávaly zejména s různě vyjádřenými souhlasy, nebo nesouhlasy. To úzce souvisí s kontroverzními postoji chovanými vůči

⁶¹ GREPL, M. a kol.: Příruční mluvnice češtiny. Praha: Lidové noviny, 1995. Op. cit., s. 614.

alternativní léčbě. Z hlediska žánrového se pak permissivní výpovědi vyskytovaly zejména v neformálních dialogických textech, tedy v diskuzích, komentářích, na fórech apod. Tedy v prostředích, která jsou pro vyjadřování názorů přímo určená.

3.5.1. Souhlas

- *Соглашусь, что совет по поводу здорового образа жизни абсолютно необходим (...) Я согласна, что всегда плацебо работает.*
<https://www.bbc.com/russian/features-38162435>
- *ano, fyto terapie, česky bylinkářství patří do okruhu alternativní medicíny, dneska se většinou vyrábí vysoce sofistikované doplňky stravy na základě bylinek, které mohou velice dobře působit.*
<http://diskuse.dama.cz/d.php?d=1532>
- *Přesně, jak píše Ambra - homeopaticky se léčí i zvířata a malé děti, takže placebo efekt zde opravdu být nemůže.*
<https://www.omlazení.cz/vsechnoparty-z--54-29991-0.html>
- *Naprosto s Vámi souhlasím. Mnoho lidí se bojí převzít zodpovědnost a také je u nás typická bezmezná víra v moderní medicínu.*
<https://www.margit.cz/vite-jak-vybrat-spravny-zpusob-lecby/>
- *Dobrý den, za tento příspěvek moc děkuji a plně s ním rezonuji. Ani já nemám ráda slovo alternativní, jsem spíše pro termín celostní.*
<https://www.prirodnilekarna.cz/vase-nazory.html>

3.5.2. Nesouhlas

- *Вы пытаете разрешение на работу врачом (лицензию) и профессию по диплому.*
<http://1796web.com/guestbook/index>
- *Mám vaši práci moc ráda a váš životní postoj je mi blízký, v tomhle si však dovolím nesouhlasit.*
<https://www.Vmargit.cz/zdravotnik-a-pacient/>
- *Přesto není pravda, že by se studiem AM u nás nezabýval nikdo a že neexistují žádné prameny objektivních informací, jak autoři tvrdí.*
<http://www.sysifos.cz/index.php?id=vypis&sec=1239011222>
- *V žádném případě není pravda, že by neproběhly studie, které by měřily účinnost homeopatických přípravků.*
<https://technet.idnes.cz/jak-funguje-homeopatie-nefunguje-placebo>

3.6. Výpovědí s expresivní funkcí

V analyzovaných textech se objevovaly také výpovědi s expresivní funkcí. Ty byly často realizovány pomocí již známých explicitních performativních formulí, kterými v tomto případě jsou zejména: *благодаря чему, выразить благодарность, спасибо, хочу поблагодарить; (blaho)přeji, děkuji, díky, dobře, že; je skvělé; je škoda, jsem vděčný; mrzí mě, aj.*

Mezi expresivní výpovědi běžně řadíme poděkování, pochvalu, přání, kárání, výčitku, kritiku, omluvu, aj.

3.6.1. Poděkování

- *Лечение болезней иглоукалыванием - хорошее достижение мировой медицины. Обязательно схожу на иглоукалывание, если заболею. Вы меня убедили. Спасибо большое.*
<https://narmedzona.ru/akupuntura>
- *От всей души и чистого сердца благодарю Вас за эти прекрасные знания (...)*
<https://medalternativa.info/about/>
- *отличный блог, очень много интересной и полезной информации. Благодаря данному блогу начал интересоваться ТКМ, цигун, йогой. Также большое спасибо Григорию за то, что (...)*
http://www.bymed.ru/p/blog-page_07.html
- *очень хорошая статья, интересная! спасибо большое!*
<http://www.woman.ru/health/medley7/article/80029/>
- *Здравствуйте. Хочу поблагодарить ваш проект за помощь.*
<https://medalternativa.info/help/>
- *Хочу выразить благодарность Борису за консультацию и за его труд в развитии альтернативного лечения в России.*
<https://medalternativa.info/help/comment-page-1/#comments>
- *Krásné, děkuji.....*
<https://www.celostnimedicina.cz/7-podob->
- *Děkujiiii ♥ vyzkouším! A ty masáže jsou dobré? (...) Aha, tyjo. Tak děkuji za odpovědi.*
<https://ajurveda.zdrave.cz/ajurveda>

3.6.2. Uklidnění, povzbuzení

- *Если сразу сделать все не получится, расстраиваться и считать себя «деревом» не стоит.*
<https://www.cosmo.ru/health/yoga>
- *Медитация абсолютно безвредна и в “астрал” вы не улетите. Не бойтесь. С ума тоже не сойдете.*
http://www.bymed.ru/2010/07/blog-post_17.html
- *Поначалу будет нелегко привыкнуть к ограничениям, но со временем у тебя появится чувство легкости и ты поймешь всю прелесть этого принципа.*
https://www.cosmo.ru/health/your_health/chto-takoe-ayurveda/#part1
- *Но со временем растяжка улучшится, ты сможешь тщательно проработать суставы и сделать их более подвижными. Поэтому не стоит бросать упражнения после первой попытки.*
<https://www.cosmo.ru/health/yoga/>

- *Závěrem snad ještě poznámku: detoxikace vám neublíží. Ať už se s její pomocí chcete zbavit konkrétních potíží, anebo jen preventivně očistit organismus a vrátit mu vitalitu, nešlápnete vedle.*
<https://www.celostnimediceina.cz/zaklady-rizene-detoxikace.htm>
- *Nemusíte se snažit dostat všech tipů výše, stačí, když si vyberete aspoň některý z nich. Uvidíte, že se vám vaše vlasy odvděčí.*
<http://www.ajurveda.cz/clanky/5-tipu>

3.7. Výpovědi s interogativní funkcí

Posledním velmi frekventovaným druhem výpovědi jsou výpovědi s funkcí interogativní neboli tázací. Pomocí nich chce autor od adresáta zjistit určitou informaci o světě. Tázací výpovědi jsou blízké výzvam, jelikož určitým způsobem vyzývají adresáta k odpovědi.⁶²

Jak jsem již komentovala v předchozí kapitole věnované funkčně stylové analýze, tázací věty byly v analyzovaných textech často používané jako prostředky získávací funkce textu. Autoři se skrze ně snaží jak o navázání bližšího či neformálního kontaktu s adresáty, tak je používají jako aktualizací prostředek, jenž má oživit stereotypnost textu. Tázací věty běžně dělíme podle jejich změření na otázky zjišťovací a doplňovací.

3.7.1. Otázky doplňovací

„Slouží k získání informace zastoupené v nich tázacími slovy jako *kdo, co, který, kam, kdy, proč, aj.*, které stojí zpravidla na prvním místě. Od tázaného požaduje mluvčí, aby doplnil místo zájmena konkrétní pojmenování.“⁶³

- *А что если обратиться к нетрадиционным способам оздоровления организма?*
https://www.cosmo.ru/health/your_health/netradicionnaya-medicina/
- *Елена, а скажите, пожалуйста, чем закончилось лечение Вашего сына пчелоужалением? Сколько процедур он принял? Каков результат? Как самочувствие сейчас?*
<http://www.zdravniza.ru/forum/viewtopic.php?f=3&t=53>
- *Dobry den jak akupunktura funguje? neumim si moc predstavit ten mechanismus - urcita mista na kuzi jsou propojena s vnitřními orgány? a ma i nejaka rizika? co kdyby nekdo "pichnul" spatne?*
<https://www.tyden.cz/chat-s-osobnosti>

⁶² GREPL, M. a kol.: Příruční mluvnice češtiny. Praha: Lidové noviny, 1995. Op. cit., s. 608.

⁶³ Tamtéž, s. 610.

Některé výpovědi mohou být různě prezentovány v závislosti na jejich formulaci a kontextu. Například následující výpověď může být prezentována jako sdělení, otázka či prosba:

- *Ráda bych věděla, k čemu je dobrý odvar z těchto bylin: smetanka, jetel, lopuch, děkuji*
<http://www.abecedazdravi.cz/diskuse/alternativni>

3.7.2. Otázky zjišťovací

Zjišťovacími otázkami se ptáme na platnost nebo neplatnost výpovědi. Ve většině případů se na ně odpovídá slovy ano/ne nebo opakováním predikátu v kladné nebo záporné podobě. Zjišťovací otázky se v analyzovaném materiálu objevovaly zřídka:

- *Vnímáte pohyby dechu uvnitř těla? Cítíte, jak se hrudní koš rozšiřuje při nádechu a zase uvolňuje s výdechem? Vnímáte pohyby bránice? Cítíte pohyb dechu až v pánevním dně?*
<https://www.jogadnes.cz/joga/dech-nas-nejlepsi-pritel-320/>

V českých textech se však často objevovaly otázky, které byly položeny jako zjišťovací, ale z kontextu lze předpokládat, že jejich autoři neočekávali stručné zjišťovací odpovědi, ale odpovědi doplňovací. Ve většině těchto výpovědí bylo použito spojení *mít zkušenost s*:

- *Máte s ájurvédou vlastní zkušenosti?*
<https://ajurveda.zdrave.cz/ajurveda-a-jeji-filozofie/>
- *Máte někdo zkušenosti s protirakovinovou kúrou pátera Ferdý???*
<http://diskuse.dama.cz/d.php?d=1532>
- *Jaký je názor vás, čtenářek? Máte zkušenosti s homeopatiky v těhotenství? Pomohla vám při porodu?*
<https://zena.aktualne.cz/rodina/homeopatika>
- *Setkali jste se už někdy s Reiki? Věříte, že je možné předávat energii z jednoho člověka na druhého?*
<https://reiki.zdrave.cz/zivotadarna-energie-reiki/>

3.7.3. Otázky řečnické

Řečnická otázka je výpověď, která má formu věty tázací, významem je to však věta oznamovací a zpravidla citově zabarvená. Položí-li autor řečnickou otázku, neočekává na ní zpravidla odpověď, slouží jako aktualizací výraz a prostředek získávací funkce. „V projevech publicistických a ve stylu popularizačním se užívá tohoto prostředku pro oživení, pro získání nebo obnovení pozornosti a zájmu posluchače nebo čtenáře. Působí tím, že adresát projevu je jakoby spolu s autorem účasten na řešení dané otázky.“⁶⁴

---

⁶⁴ JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Op. cit., s. 109.

Řečnické otázky se nejčastěji objevovaly na začátku, nebo na konci textu. Z toho lze soudit, že byly použité zejména jako prostředky získávací, které mají za cíl ve čtenáři vzbudit zvědavost po nalezení odpovědi v textu a přečíst si ho celý.

- *Как вы считаете, влияет ли цвет на наше самочувствие? Если ваш ответ будет отрицательным, то вы заблуждаетесь.*
<http://sberechsebya.ru/cvetoterapiya/>
- *Правильно ли причислять остеопатию к нетрадиционной медицине? Не совсем.*
<https://spb-osteo.ru/netradicionnaya-medicina/>
- *Обсудим возможный ответ на вопрос: «Что делать?»*
<https://medalternativa.info/entry/chto-delat/>
- *Роман Михайлович Сорокин, врач-невролог, рефлексотерапевт, специализирующийся в области нейрореабилитации, он работает в клинике «Медстайл-Эффект». Почему такой выбор?*
<https://www.svoboda.org/a/421207.html>
- *Какие травы полезны для укрепления иммунной системы организма и для улучшения работы мозга?*
<http://www.dramedical.ru/news/netraditsionnaya-medsina-travy>
- *Хотите вернуть прежний блеск и силу ваших волос? Узнайте, что советует Аюрведа.*
<http://www.likar.info/zdorovyie-volosy>
- *Аюрведа je zřejmě nejstarší léčebný systém na světě. Víte, jakým způsobem uzdravuje?*
<https://ajurveda.zdrave.cz/>
- *V aromaterapii se užívají pro svou schopnost ovlivňovat tělesné funkce, ale také psychiku a emoce. Jaké jsou hlavní způsoby použití?*
<https://alternativni-medicina.zdrave.cz/pouziti>
- *Chcete začít žít zdravěji a do svého jídelníčku zařadit více ovoce a zeleniny, ale nejste si jisti, jakou formu zvolit? Poradíme vám.*
<https://www.novinky.cz/zena/zdravi/398459>
- *Víte, že už samotným přidáním si medu do čaje provozujete tzv. apiterapii? Apiterapie je léčba pomocí včel a včelích produktů.*
<https://hubnuti-dieta-a-zdrava-strava.zdrave.cz/api>

Řečnické otázky použité na konci textu plnili nejen funkci získávací, ale také výzovou a ovlivňovací. Zpravidla vyzývali čtenáře zamyslet se nad daným tématem, případně i ovlivnit jejich smýšlení o dané problematice nebo přímo souhlasit s vyslovenými názory v textu.

- *Слушайте больше хорошей музыки. «Примеряйте» ее к своему самочувствию. Кто если не вы лучшие других оцените ее воздействие на ваш организм?*
<http://sberechsebya.ru/muzykoterapiya/>
- *Нужны еще аргументы, чтобы попробовать эти асаны?*
<https://www.cosmo.ru/health/yoga/5-effektivnyh-uprazhneniy-yogi-dlya-nog/>

3.8. Motivace

Vzhledem ke kontroverznosti tématu alternativní medicína považujeme za vhodné zařadit do analýzy komunikačních strategií také vyjadřování pozitivních či negativních postojů/názorů vůči ní, tedy pozitivní nebo negativní motivovanost textů.

3.8.1. Pozitivní motivace

Za pozitivně motivované texty vůči alternativní medicíně lze v širším pojetí považovat všechny texty internetových stránek přímo věnovaným této problematice. Přestože v nich často nelze nalézt explicitně vyjádřené pozitivní výrazové prostředky, jejich samotný obsah svědčí o náklonnosti autorů k alternativním léčebným metodám. Zejména pak stránky samotných osob praktikujících a nabízejících alternativní metody léčení, na kterých je inklinace k alternativní medicíně zjevná a logická.

- *В современных же условиях, несмотря на столь бурное развитие традиционной медицины, Аюрведа нисколько не потеряла свою привлекательность. Даже Всемирная Организация Здравоохранения признала Аюрведу эффективной системой альтернативной медицины. Сегодня Аюрведа предлагает выход для пациентов с самыми различными заболеваниями.*
<http://www.likar.info/krasota-i-fitness/article-57761-ayurveda/>
- *Занятие рэйки параллельно с применением других видов терапии принесет человеку значительную пользу — рэйки значительно усиливает эффект от применения других методов лечения, в частности, гомеопатии, натуропатии или традиционной медицины.*
<http://medqueen.com/medicina/netradicionnaya-medicina/>
- *И, безусловно, практики холистической медицины не только заслуживают нашего пристального внимания, если вдруг наш организм разладился, но и великолепны в качестве профилактики различных заболеваний, а также незаменимы как основные методы обретения красоты, цияния и продления молодости!*
<https://theminfulbeauty.com/kholisticheskaja-meditsina-krasota/>
- *Pomocí ájurvédy je možné dosáhnout úspěchů při léčbě kožních problémů, nemocí dýchacího ústrojí, poruch zažívacího ústrojí, bolesti hlavy, obezity, sexuálních problémů či nemocí vzniklých ze stresu.*
<https://ajurveda.zdrave.cz/ajurveda-a-jeji-filozofie/>
- *Hathajóga působí příznivě na udržení zdraví lidského těla a na svěží a pružnou mysl. Jedním z nejvýznamnějších přínosů hathajógy je schopnost být vitální. Lidé, kteří pravidelně cvičí hathajógu, objeví její neuvěřitelná tajemství.*
<https://www.jogadnes.cz/joga/hathajoga-vas-naplni-spokojenosti/>

- *Akupresura je terapie, která díky působení na akupresurní body funguje jako prevence nemocí, k posílení imunity i řešení různých potíží. Kromě toho má akupresura pozitivní vliv na naši kondici, podporuje oběhový systém, zlepšuje schopnost regenerace a posiluje jak orgány, tak psychiku*
<http://www.spektrumzdravi.cz/wellness/akupresura>

V některých případech však autoři projevů svůj kladný postoj k alternativní medicíně vyjadřují explicitně pomocí konstrukcí: *быть за, действовать, не верить, оказывать положительный эффект, помогать, (действительно) работать; být pro, být zastáncem, mít pozitivní zkušenost, podporovat souhlasit, spolupracovat, stát za čím, věřit, uznávat apod.*

- *Верю в гомеопатию. У ребенка аденоиды вылечили только гомеопатическими средствами.*
https://apteka.ru/info/articles/lekarstva_i_dobavki/pomogaet-li-gomeopatiya/
- *Как видим, применение методик направления, которое зачастую относят именно к нетрадиционной медицине, даёт положительные результаты.*
<https://spb-oste.ru/netradicionnaya-medicina/>
- *Гомеопатия действует на детей и животных - это точно не плацебо.*
<https://apteka.ru/info/articles/lekarstva>
- *На основании того что лечение гомеопатией безопасно и навредить гомеопатией очень сложно.*
<http://центргомеопатии.рф/articles/Pochemy>
- *Это действительно здорово помогает.*
http://otzovik.com/reviews/lechenie_gomeopatiey/2/
- *Sama obhajují tolerantní a otevřený postoj a podporují použití TČM v rámci lékařské praxe nemocnic, jak se např. zrovna připravuje ve Fakultní nemocnici Hradec Králové. TČM nepraktikují, i když znám několik lékařů, kteří dnes TČM používají jako základ své terapie; s některými z nich dokonce v oblasti výživy spolupracují. Zním dostatek klientů, kterým fyto terapie, akupunktura, dieta podle konstitučního typu nebo diagnostika podle tepu a jazyka pomohly vyřešit i závažné zdravotní potíže.*
<https://www.margit.cz/proc-tcm/>
- *Po opakovaných návštěvách Číny, kde model prolínání metod čínské a západní medicíny funguje dobře, jsem jednoznačně pro rozvoj tohoto směru i v českých nemocnicích.*
<https://zena.aktualne.cz/zdravi/cinska-medicina>
- *já nedám na homeopatika dopustit.*
<https://www.omlazení.cz/pomaha-h>

Pozitivní postoj k alternativní medicíně může být realizován pomocí **negace**, tedy vyjádřením negativního postoje vůči medicíně klasické. V obou jazykových prostředích se takové příklady objevovaly. Byly charakteristické svou direktivností (sloveso mělo zpravidla formu imperativu) a měly výraznou apelativní, výzovou, persvazivní funkci:

- *Не принимайте на веру всё, что вам говорят здравоохранительные органы, и слепо не попадайте под влияние толпы, похожей на стадо овец, когда дело касается вопросов здоровья.*
<https://medalternativa.info/entry/10-obmanov/>
- *А ведь положила руку на сердце, наши врачи такие же ненаучные по большому счету. Многие ли опираются в своей работе на доказательную медицину? Некоторые о ней не слышали. (...) Многие врачи ничем не лучше знахарей*
<https://medrussia.org/netradicionnaya-medicina>
- *Запомните на utrácení za drahé preparáty. Vystačíme si s terapií, která využívá neinvazivní techniky – masáže, akupunktura, bylinky.*
<http://www.netradicni-medicina.cz/reseni/>

3.8.2. Negativní motivace

Vzhledem ke kontroverznosti problematiky alternativní medicíny jsme se v textech často setkávaly s negativními postoji vůči ní. Někdy se jednalo pouze o části textů, skrz které jejich autor vyjádřil svůj názor, jindy to byl celý text zaměřený proti alternativním metodám. Výrazové prostředky negativně zaměřených textů byly v českém i ruském prostředí podobné. Mzi nejčastější patří: *лженаука, плацебо, шарлатан(ство), недоумка, не работает, не поможет, не стоит, нельзя, невернуть; pseudověda, placebo, šarlatán, podvod(ník), amatér, nefungovat, nepomáhat, nevěřit aj.*

- *Я вообще не верю в гомеопатию.*
https://apteka.ru/info/articles/lekarstva_i_dobavki
- *Я не являюсь адептом гомеопатии. Я не понимаю, как работает гомеопатия.*
http://otzovik.com/reviews/lechenie_gomeopatiey/
- *Мне не встречалось ни одной статьи, где эффективность гомеопатии была бы выше эффективности плацебо.*
<https://thequestion.ru/questions/43262>
- *Шарлатаны используют неэффективные методы, которые не помогут избавиться от болезни. Их целью является не вылечить, а получить от больного деньги.*
http://interfintrade.ru/novosti_mediciny/2322
- *Гомеопатические методы диагностики и лечения следует квалифицировать как лженаучные*
<https://ria.ru/science/20170206/1487237138.html>
- *Že je biorezonance podvod, který nemůže fungovat, nebo jde rovnou o šarlatánství odporující základním vědeckým poznatkům, ochotně potvrdí leckterý lékař nebo fyzik.*
<https://www.exnico.cz/biorezonance-podvod/>
- *Chcete-li si vydělat hodně peněz, otevřete si živnost poradenství ve zdravém životním stylu, pověste si na dveře cedulku třeba „Bylinková poradna Slunečnice“, a pak už jen kasírujte. Co na tom, že bylinkám nerozumíte. To není podstatné.*

<https://www.vitalia.cz/clanky/7-tipu>

- *Na Internetu naleznete stovky článků a diskusí o různých alternativních způsobech léčby rakoviny (...)* Tyto alternativy ovšem obvykle mají jedno společné – nefungují.
<https://vtm.zive.cz/bleskovky/lecba-rakoviny>
- *Bohužel vám z mých zkušeností nic seriózně doporučit nemohu, potravinové doplňky nemají tvrdá data z klinických zkoušek a tedy vlastně nemáme důkaz o jejich účinnosti.*
<https://ona.idnes.cz/poradna-ceske-onkologicke-spolecnosti>
- *Je celkem jedno, když někdo dospělý odmítne lékařskou vědu a začne se řídit doporučením nějakého šarlatána. Umřít má právo každý, tak proč v tom lidem bránit?*
<http://www.reflex.cz/clanek/komentare/75211>

V ruských zdrojích byl negativní názor často vyjádřen pomocí neutrálních slov uvedených v **uvozovkách**, např. „целитель“, „врач“, „наука“; „лечитель“, „věda“, „vědecká“ apod. Tato slova se tak stala expresivními slovy s negativním zabarvením vyjadřujícími ironii, posměch:

- *И, разумеется, никакое серьезное заболевание лечить гомеопатическими препаратами ни в коем случае не стоит.*
<https://www.gazeta.ru/comments/2016/10>
- *Это называется эффектом плацебо. Разумеется, в случае серьезных заболеваний такая таблетка не поможет — на рак плацебо не действует (...)* И, разумеется, никакое серьезное заболевание лечить гомеопатическими препаратами ни в коем случае не стоит.
<https://www.gazeta.ru/comments/2016/10>
- *К любым новым "видам" йоги я отношусь как к извращению. Обычно новые направления в йоге создают недоумки, шизофреники либо слишком хитрожопые с целью заработать славу и деньги.*
<http://www.bymed.ru/2010/11/blog-post.html>
- *Правда, со статистикой в этой области дела обстоят плоховато: деятельность "целителей" регулируется слабо.*
<http://www.medpulse.ru/health/yourshealth>
- *«Народные целители» без медицинского образования часто совершенно неправильно представляют себе работу организма.*
https://medaboutme.ru/zdorove/publikacii/stati/alternativnaya_meditcina

Na negativní postoje vůči alternativní medicíně byly často uvedeny na českém portálu Zdravotnického deníku. Ten se věnuje především medicíně tradiční vědecké a k alternativním metodám léčby se staví jednohlasně a nekompromisně. O léčitelích se vyjadřují jako o podvodnících nebo šarlatánech a celkově jejich léčbu, schopnosti a diagnózy považuje za podvodné:

- *Podle něj zní toto tvrzení velmi smyšlně, protože se alternativně praktikující „terapeuti“, „poradci“ i lékaři pohybují v systémech, kde má vše poměrně jednoduchou příčinu a vysvětlení. (...) Na hledání údajné příčiny zdravotních problémů staví*

i homeopatie, která ovšem není ničím jiným než podvodem na pacientech.

<http://www.zdravotnickydenik.cz/2017/02/>

- *Nevyrovnaná mužská či ženská energie, porušená dráha jater či zatížení těžkými kovy nebo přítomnost parazitů v těle opravdu není medicínská diagnóza, spíš vágní pojmenování celé řady zdravotních potíží a také jeden ze signálů, že se jedná o šarlatána.*

<http://www.zdravotnickydenik.cz/2017/06/>

- *Tento velký objev se farmaceutický průmysl snaží utajit, a proto vám o něm lékaři běžně neřeknou, i když existují tisíce vyléčených pacientů. Kritici nerozumí pravé podstatě a jsou beztak zaplacení. Znějí vám podobné věty povědomě? Pak jste s největší jistotou narazilina šarlatána, který vydělává na lidské důvěřivosti a neschopnosti kriticky myslet.*

<http://www.zdravotnickydenik.cz/2017/02/>

- *Řekněme si to otevřeně, nejrůznějších šarlatánů, co slibují zázraky takřka na počkání, jsou mraky a neustále se objevují další.*

<http://www.zdravotnickydenik.cz/2017/08/>

4. Reklama a emoce v alternativní medicíně

Emoce v alternativní medicíně hrají důležitou roli mimo jiné proto, že právě ony jsou jedním z hlavních důvodů, proč se lidé na léčitelé praktikující alternativní medicínu často obrací. Nacházejí u nich komplexní zájem o jejich problémy, hledané naslouchání, zájem a pochopení, které jsou nezbytné pro správnou diagnostiku. Profesionálové jsou si důležitosti role emocí v při léčbě pacienta vědomí a přistupují k nim opatrně. Existují však případy, ve kterých se emoci záměrně využívá (i zneužívá) za záměrem ovlivnit lidské přesvědčení a rozhodování. Vzhledem k dnešnímu stále rostoucímu zájmu o alternativní metody není překvapivé, že se také její služby a produkty staly součástí „obchodu se zdravím“, tedy předmětem medicínského obchodu a marketingu, ve kterém emoce hrají často zásadní roli.

4.1. Reklama

Reklama (od fr. reclame od lat. reclamare – vykřikovat) je komunikát, který představuje produkty, firmy, služby, aj. a jehož cílem je nejprve přitáhnout pozornost adresáta, zaujmout ho a následně ho přesvědčit o výhodnosti a potřebnosti nabízeného, tedy přimět ho ke koupi produktu, využití služeb, aj. Reklamní sdělení by mělo být krátké, zajímavé, věrohodné, pochopitelné, dynamické, opakující se, aj. Za tímto účelem je použito nejen prostředků verbálních, o kterých píše v další kapitole, ale také neverbálních. Jsou jimi komponenty

vizuálně-grafické (písmo, barva, názorné ukázky, kompoziční řešení, aj.), kinetické (gesta, pózy a mimika), a audiální, tzv. zvukový design (intonace, rytmus, aj.).⁶⁵

Reakce na reklamu může mít několik podob, a to: vznik kladného postoje k výrobku, nebo službě, zesílení již existujícího pozitivního postoje, zrychlení nákupu výrobku či využití služeb, šíření pozitivní zkušenosti směrem k dalším osobám, tedy šíření reklamy. Dalším možným důsledkem reklam jsou samozřejmě také reakce opačné, negativní.⁶⁶

Reklama se častěji a výrazněji vyskytovala v ruských analyzovaných materiálech věnujících se alternativní medicíně. V českých byla také přítomna, ale v porovnání s ruskými zdroji v méně nápadné a nenucené formě. To lze vidět na samotných příkladech. Nejen, že ruské reklamní texty bylo snazší excerpovat z důvodu jejich frekventovanosti v analyzovaných zdrojích, ale reklamní apely v nich obsažené byly po věcné stránce mnohem různorodější než v českých zdrojích. Díky těmto rozdílům lze nalézt specifika české a ruské reklamy v oblasti alternativní medicíny, kterým se věnuji dále.

4.2. Funkčně stylová charakteristika jazyka reklamy

Otázka funkčně stylového zařazení reklamního jazyka je diskutabilní a není dodnes dořešena. Někteří lingvisté ho považují za samostatný funkční styl, jiní se přiklání k jeho náležitosti k publicistickému stylu, a to díky jejich společným funkcím, kterými jsou funkce informativní, ale zejména persvazivní.

"Основные функции (информирование, оценка, воздействие и убеждение), и цель (побуждение массового адресата к определённому действию), и социальное значение (в том числе в области экономики) свидетельствуют о близкости рекламы публицистическому стилю, несмотря на всю её специфичность."⁶⁷

Charakteristickým znakem tištěné reklamy je zejména **agramatismus**, tzn. narušení normativního logicko-gramatického spojování slov ve větách a mezi větami.⁶⁸ Reklamní texty však bývají celkově chybové (často však nezáměrně), a to v oblasti gramatiky, lexika

---

⁶⁵ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: Флинта, 2003. Op.cit., s. 637.

⁶⁶ KOZÁK, V. *Marketingová komunikace*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. Op. cit., s. 42.

⁶⁷ КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: Флинта, 2003. Op.cit., s. 636.

⁶⁸ Тамtéž.

i stylistiky. Chybovost a jazyková neobvyklost může adresáta zaujmout, nebo naopak odradit. "Элементарные орфографические ошибки: неумеренное использование иностранных слов,; неестественные, фальшивые интонации; стереотypy речевого поведения – всё это вызывает паздражение, недовольство, нервозность и в конечном счёте отвращение к объекту рекламы." ⁶⁹

Dále mezi příznačné rysy reklamního jazyka patří **dialogičnost** a **osobní konstrukce**. V prvním případě se jedná o používání tázacích vět, zejména řečnických otázek, jako přímého kontaktu s adresáty. Ve druhém případě jde o snahu autora vést s adresáty neformální komunikaci. A tak namísto zdvořilého vykání, používá tykání, jazykovou hru, hovorové výrazy, aj.

Důležitou roli hraje v reklamních textech také **argumentace**, kterou autor přesvědčuje adresáta o využití služeb nebo produktu. Argumenty vydělujeme na faktografické a hodnotící. Faktografické argumenty nejčastěji popisují spotřební vlastnosti produktu, zatímco argumenty hodnotící vyjadřují výhody a kvality produktu

Častou součástí reklamy jsou také **slogany**. „Слоган - рекламный девиз. Краткая выразительная формула, концентрирующая в себе суть коммерческого предложения или политической компании, характеризующаяся особой ритмической организацией текста, ёмкостью смысла, игрой слов.“ ⁷⁰ Pro chytlavý a zajímavý slogan se využívá různých syntaktických konstrukcí, od metonymie a metafory po antiteze, paralelismus, epifory.

Nejdůležitějším a spojovacím prvkem všech reklamních projevů a jejich výrazových prostředků je jejich cíl ovlivňovat. Persvazivní funkce je u nich natolik dominantní a silná, že může přerůstat až v **agitaci**. Mechanismy rozmístění reklamy způsobují její podvědomé působení na adresáty, i bez jejich souhlasu. Reklama v analyzovaných zdrojích pro tuto práci je součástí elektronické masové komunikace, při které osobně neznámě adresáty a **zpětná vazba** od nich je **nepřímá a dlouhá**. Nelze tedy ihned vidět výsledky reklamy, jak je tomu např. U interpersonální či individuální komunikaci. ⁷¹ Do své analýzy jsem zahrnula pouze ty reklamy, které na své webové stránky umístily autoři záměrně, tedy takové, které měly reklamovat jejich služby, produkty, aj.

---

⁶⁹ Тамtéž.

⁷⁰ NEDOMOVÁ, Z. *Функциональная стилистика русского языка*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. Op. cit., s. 148.

⁷¹ KOZÁK, V. *Marketingová komunikace*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. Op. cit., s. 36.

4.3. Role emocí v reklamě

Jakkoliv už se v alternativní medicíně emoce používají, zpravidla jsou v různé míře používané s reklamním, propagačním a marketingovým záměrem. Při analýze jsme narazily na několik různých způsobů působení na emoce v propagačních textech. Emoce se používaly přímo v textech reklamujících daný produkt či službu; v textech, které měly za úkol představit léčitele a navázat vztah s adresátem (potenciálním klientem), a v neposlední řadě také v textech propagující alternativní medicínu obecně.

Problematicke persvazivní funkce emocí v reklamě se podrobněji a odborněji věnuje tzv. **neuromarketing**. Podle jím ověřených poznatků si lidé snáze a rychleji zapamatují reklamní sdělení, která jsou emocionálně silně nabitá.⁷² Výhoda emocí v přesvědčování tkví v tom, že je díky nim čtenář vtažen do děje emocionálně a zapomíná tak, že se ho někdo snaží o něčem přesvědčit. Reklamní složky, které emoce vzbuzují (jako barvy, obrázky, hudba apod.), totiž nepotřebují takovou míru pozornosti jako logické argumenty a v porovnání s nimi jsou zajímavější, snáze se vstřebávají a adresát se díky tomu při přesvědčování cítí více uvolněně.⁷³

Podle Tellise existují tři modely emotivního přesvědčování, a to model implicitní, explicitní a asociativní.⁷⁴

„**Implicitní** model nedokazuje žádné vlastnosti produktu, ale vlastnosti produktu jsou zobrazovány v situacích, které u recipienta vzbuzují zamýšlené emoce. Vlastnosti produktu jsou tak pouze demonstrovány, nikoliv dokazovány. Recipient se tak pomocí zobrazovaných emocí dokáže vcítit do pocitů zobrazovaných osob.“⁷⁵

Druhým modelem je model **explicitní**, ve kterém se pomocí podnětů taktéž dosahuje požadovaných emocí, přidává se k nim však ještě tvrzení, které je často podpořeno argumenty. Třetí a poslední mode, model **asociativní**, vzbuzuje emoce, které se produktu nebo služby týkají velmi okrajově.

---

⁷² ROLEČEK, R. Role emocí v marketingové komunikaci [online]. Copyright ©TY [cit. 09.04.2018]. Dostupné z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/30539/role%C4%8Dek_2014_dp.pdf?sequence=1

⁷³ Tamtéž, s.26

⁷⁴ TELLIS, G. J. *Reklama a podpora prodeje*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2000, Op. cit., s. 217.

⁷⁵ ROLEČEK, R. Role emocí v marketingové komunikaci [online]. Copyright ©TY [cit. 09.04.2018]. Op. cit., s. 22-23.

Kromě těchto tří modelů přesvědčování existuje také klasifikace samotných reklamních apelů. **Reklamní apel** je sdělení, které apeluje určitou kvalitou či vlastností produktu/služby, která může být pro adresáta zajímavá. Běžně rozdělujeme tři typy marketingových apelů.

4.3.1. Informační apel

Informační apely jsou nejfrekventovanějším typem marketingových apelů. Patří do nich logické argumenty typu cena, výkon, rozměr, barva, záruka, kvalita, aj. Adresáti se tedy na základě informačních apelů rozhodují racionálně. V analyzovaných materiálech byly informační apely poměrně časté. Nejvíce se objevovaly u prodáváných produktů, u kterých popisovaly léčivé účinky v nich obsažených látek, nebo se jednalo o číselné znázornění úspěchů daného poskytovatele služby (léčitele, společnosti, projektu apod.). Z hlediska Tellisových modelů přesvědčování se v těchto případech jedná o model explicitní.

- *Возможно, вы знакомы с ним благодаря популярному сообществу собравшему более 6 тысяч полезных записей и 40 тысяч подписчиков, или бывали на встречах нашего Клуба в Москве,*
https://ayurvedamarket.ru/about_us
- *Преимущества*
  - *Возможность проконсультироваться из любой точки России.*
  - *Предварительное анкетирование позволяет познакомиться с вами и вашим состоянием здоровья заранее (...)*
  - *Стоимость on-line консультаций, набирающих популярность по всему миру, значительно меньше стоимости обычного приема.*
<https://ayurvedamarket.ru/cons/i92412/>
- *В настоящее время, компания "Фитасинтекс" производит более 1200 наименований гомеопатических монопрепаратов во всех принятых в гомеопатической практике разведениях, включая D, CH, CK, M и LM потенциях, а также порядка 90 комплексных препаратов, выпускаемых в различных лекарственных формах: гранулы, капли, сиропы,*
<http://www.homeopath.spb.ru/proizvoditeli/155-fitasyntex>
- *Благодаря слаженной и эффективной работе наших врачей, вот уже в течении 8 лет, около 90% наших пациентов рекомендуют медицинский центр «Дарлинг» своим друзьям и знакомым.*
<http://www.darling-med.ru/>
- *28 лет успешной работы в России, более 370 тысяч благодарных пациентов*
<http://naran.ru/actions/vitaminki-ot-naran/>
- *При сотрудничестве клиента mám 100% úspěšnost. S klienty absolvuji přes 3 000 terapií ročně. (...) Aktivně se věnuji 250 stálým klientům.*
<http://www.netradicni-medicina.cz/>
- *Od roku 1996 našimi ordinacemi prošlo několik tisíc pacientů.*

<https://www.tcmclinic.cz/cinska-medicina>

- *Tinktura z ořešáku černého amerického také přispívá k: normální činnosti střev a trávicího traktu, normální funkci srdce a cév, chuti k jídlu.*
<https://www.prozdravi.cz/tinktura>
- *(...) je dnes Tong Ren Tang předním reprezentantem tradiční čínské medicíny, s přítomností ve více než 40 zemích světa a dvou tisících lékáren.*
<http://trtprague.cz/o-nas/>
- *Supirivicky – je mnohem víc než jen zubní pasta, obsahuje více než 10 Ajurvédských ingrediencí objevených při dlouhodobé výzkumu v Ajurvédském sanatoriu Siddhalepa.*
<https://www.smer-zdravi.cz/eshop-supirivicky-8.html>

4.3.2. Morální apel

Morální apely bývají používány zejména v sociálních reklamách týkající se nejčastěji ekologie, dárcovství apod. Jejich cílem je vyvolat v adresátovi morální stanovisko, které ho donutí konat. Na morální apely jsme v textech o alternativní medicíně narazily výjimečně, častěji se jednalo o zesílené apely emocionální. K apelům morálním bychom nicméně zařadily následující příklad, jelikož čtenáře uvádí do morálně složité situace.

- *И, соответственно – тем больше людей получают информацию, от которой в буквальном смысле может зависеть их жизнь.*
<https://medalternativa.info/donate/>

4.3.3. Emocionální apel

Emocionální apely jsou pro naši práci nejdůležitějším typem apelů, jelikož byly nejfrekventovanějšími. Emocionální apel se snaží o vyvolání pocitů, emocí, nikoliv myšlenky. Za tímto záměrem je v nich využíváno neverbálních komponentů jako psychologii barev, fotografie či obrázky, hudbu, atmosféru, aj. Nejčastěji se používají v sociálním a kulturním marketingu ⁷⁶, do kterého spadá také zdraví a (alternativní) medicína.

- *Сегодня, когда мы так устремлены вперед, кажется особенно важным, не потерять последнюю связь с природой, чтобы, в конце концов, не потерять саму природу и себя.*
https://ayurvedamarket.ru/about_us
- *Поддерживая такой уровень энергетики, человек может жить безболезненно до биологического максимума, достигающего по последним исследованиям 120 и более лет.*
<http://nano-water.ru/princip.html>
- *Программа “Похудение с помощью иглоукалывания” (...) Для каждой женщины чрезвычайно важно прекрасно выглядеть и иметь стройную фигуру.*

---

⁷⁶ VYSEKALOVÁ, J. *Emoce v reklamě*. Praha: Grada, 2014. Op. cit., s. 104.

http://amritamsk.ru/avtor_prog/403-pohudenie

- *Основные принципы нашей работы: Не навредить. Помочь. Понять.*
<https://www.biormed.ru/about.php>
- *Dnes už moji péči nepotřebuje – žije spokojený, vyrovnaný a šťastný život i se svoji rodinou. Dle jeho vlastních slov ho terapie navíc naučila velké empatii k dětem.*
<https://www.netradicni-medicina.cz/reseni/psychicke-potize/>
- *Heslem, kterým se při naší práci řídíme, je “Pomáháme založit rodinu”.*
<https://www.repromeda.cz/poskytovana-pece/alternativni-medicina/>
- *Nepomohla vám klasická medicína? Nechcete donekonečna jíst prášky? Pomůžeme obnovit rovnováhu ve vašem těle. Neváhejte a přijďte, celý náš tým je tu pro vás.*
<http://www.inspirita.cz/>
- *Semináře jsou vhodné pro ty, kteří chtějí vzít zdraví do vlastních rukou.*
<http://hnizdozdravi.cz/vzdelavani-seminare>

4.4. Charakteristiky českých a ruských reklamních textů v oblasti alternativní medicíny

Společným rysem jak českých, tak ruských reklamních textů byla častá propagace **vlastních produktů**, médií a služeb. Nejčastěji se jednalo o monografie, periodika, semináře, kurzy, dárkové poukazy a programy.

- *Больше узнать о взгляде Аюрведы на детское здоровье Вы можете, познакомившись с книгой Кави Раджа «Аюрведа для детей. Десять секретов аюрведической медицины, которые должны знать все родители».*
<https://ayurvedamarket.ru/blog/ayurveda-dlya-detej>
- *Главный врач и основатель клиники традиционной тибетской медицины «Наран» Светлана Чойжинимаева – автор уникальных книг по теории и практике тибетской медицины. (...) Книги вы можете заказать по тел. 8-800-333-14-00.*
<http://naran.ru/books/>
- *Как за 30 дней избавиться от нездоровой привычки передать? Данная программа помогает ввести в подсознание человека настройку на возврат к природному механизму понимания голода, знания, что нужно для организма в назначенное время и в каком количестве.*
<http://rainbowcenter.ru/shop>
- *Checete potěšit poukazem na masáž? Můžete jej koupit online a nikam pro něj nemusíte. Kupte si poukaz, pošleme Vám ho na Váš e-mail k vytisknutí. Níže je objednávkový formulář.*
<https://www.prirodnimedicinabrno.cz/darkove-poukazy-prodej-online/>
- *Homeopatické SOS: Základy účinku homeopatické léčby, léčba vybraných diagnóz, léčba i malých dětí, například angína, kašel, strachy, noční pomočování, koftavost, alergie, astma bronchiale, ekzémy, atd. Cena 1 500 Kč (= 55 Eu) + kdo bude chtít*

tak knihu za 400 Kč (15 EU).

<https://studioprozdravi.webnode.cz/products/homeopaticke-sos/>

V ruských zdrojích se častěji než v těch českých vyskytovaly tzv. negativní emocionální apely realizované pomocí **fotografií a obrázků**, které znázorňovaly důsledky nesprávného přístupu ke zdraví (např. závislosti, agresivitu, křivá záda, obezitu apod.) V českých materiálech o alternativní medicíně se tyto formy apelů objevovaly jen výjimečně. Společným rysem českých i ruských zdrojů pak bylo využívání ilustrativních obrázků a fotografií (které lze chápat jako tzv. pozitivní emocionální apel), které souvisely s tématem textu, často ilustrovaly obsah, o kterém text pojednával (psychická pohoda, zdraví ve stáří, štíhlost, pohyblivost, aj.).

Dalším rozdílem byly **hodnoty**, o které se opíraly soukromé kliniky a ordinace praktikujících léčitelů. V ruském prostředí se nejčastěji odkazovaly na profesionalitu, individuální přístup a efektivnost léčby (dále například na komfort a příjemnou atmosféru, moderní vybavení, cenovou dostupnost aj.). V prostředí českém byly nejfrekventovanějšími hodnotami profesionalita, individuální přístup a pocit zodpovědnosti. S hodnotou zodpovědnosti snad nepřimo souvisí i fakt, že česká centra často nabízela služby profesionálního **tlumočnicka**, některá na jejich přítomnosti dokonce trvala. V ruských zdrojích jsme se s takovou možností či nabídkou ani jednou neseťkaly.

Dalším rozdílem byla práce s cenovými nabídkami produktů a služeb. České kliniky a ordinace povětšinou zveřejnily svůj ceník za dané služby v samostatné rubrice, nebo ceny za produkty v e-shopovém obchodě. Tím jejich sdělení o cenových hladinách ve většině případů končilo. V ruských zdrojích se často objevovaly výhodné **nabídky a akce, sezónní slevy** apod., které svědčí o vyšší míře reklamního charakteru takto zaměřených stránek.

- *Цена программы по акции 56 000 рублей вместо 70 000 рублей.*
http://amritamsk.ru/avtor_prog/450-dolgoletie-plyus/
- *При определенном количестве посещения центра "Ван Шу Хэ" Вы получаете в подарок на выбор одну из трех услуг.*
<http://medcentr-vanshuhe.ru/akcii/>
- *В апреле у Вас есть возможность получить консультацию врача-гигиениста бесплатно! Запишитесь на прием по телефонам.*
<http://amritamsk.ru/month/v-marte-konsultaciya>

Z analýzy vyplývá, že pro ruské prostředí je velmi důležité samotné **šíření informací** o alternativních metodách léčení. V ruských reklamních materiálech se totiž často objevovaly prosby na **sdílení informací** o alternativních metodách (zejména prostřednictvím sociálních sítí). Velmi často se na webových stránkách objevovaly odkazy na spřátelené weby, možnost

bezplatného stažení naučné knihy nebo jiných naučných materiálů, frekventovaná byla i (zejména YouTube) videa týkající se nikoliv propagace služeb a produktů, ale naučného charakteru. Jejich cíl tedy nebyl primárně reklamní. Stěžejním pro tato videa bylo šíření naučného poznání, vysvětlování zákonitostí, demonstrování kvalit alternativní léčby apod., tedy funkce informativní, naučná a z části také persvazivní, nikoliv však v marketingovém slova smyslu.

- *Помогите нам распространять информацию о кишечной микрофлоре и борьбе с раком, поделитесь этой статьей с семьей и с друзьями с помощью кнопок ниже!*
<https://medalternativa.info/entry/bakterii-i-cancer-terapy/>
- *(...) вы можете помочь, найдя тех, кто может это сделать, либо просто делая репосты на наши материалы, т.е. распространением информации. (...) Делитесь нашими материалами с друзьями, распространяйте статьи и видео, комментируйте и ставьте знаки "Мне нравится" в социальных сетях.*
<https://medalternativa.info/donate/>
- *Книги и статьи on-line - гомеопатическая библиотека на сайте московского Центра классической гомеопатии "ОЛЛО". Представлены книги следующих авторов: С. Ганеман, Ж. Шаретт, Э. Фаррингтон...*
<http://www.homeopath.spb.ru/gomeopatysite>
- *В этом разделе своего сайта автор хотел бы познакомить его посетителей со статьями врачей и неврачей, рассказывающих о том, как и при каких обстоятельствах они стали практиковать гомеопатию, и каких успехов на гомеопатическом поприще достигли.*
<http://1796web.com/homeopathy/conversion.htm>

Objevovaly se však i apely s čistě propagačním záměrem, které jsou charakteristické spíše pro české prostředí:

- *А может быть, вы посетили наши сайты chavanprash.ru, triphala.ru или avnc.ru. (...) Мы также очень надеемся, что Вы знаете и пользуетесь нашим каналом на YouTube и теми видео, которые мы снимаем. Все они в бесплатном доступе.*
https://ayurvedamarket.ru/about_us
- *Предложите почитать статью вашим друзьям!*
<http://sberechsebya.ru/kontakty/>
- *Придите к нам на любимые странички на Facebooku и следуйте, что у нас происходит и в основном узнаете о скинках и акциях, которые увидите только там.*
<http://www.klinikacmostrava.cz/>

Dalším specifickým ruských reklamních materiálů, které jsem během analýzy vyzorovala, je nabízení nejrůznějších **počítačových programů**. Ty jsou čtenářům nabízené většinou za finanční příspěvek a mají mu pomoci s diagnózou a následnou alternativní léčbou (jejím

sledováním, zaznamenáváním apod.) Programy mohou na běžného čtenáře působit složitě a nepřehledně, důkazem toho jsou i samotnými autory zveřejněné zdouhavé návody na jejich používání. Po grafické a programovací stránce to jsou programy méně sofistikovaného charakteru.

- *Скачать бесплатную программу Calibre для чтения и управления библиотекой электронных книг с официального сайта <http://calibre-ebook.com/download> (русскую версию можно выбрать в процессе установки программы).
<http://www.homeopath.spb.ru/books/132-calibre>*
- *Программа *Віомот 1.1* будет интересна всем, кто занимается нумерологией и целительством, а также другим любознательным людям. Функции программы: 1. Определение нумерологического кода человека (вибрационного ряда)...*
<http://www.byamed.ru/p/bionom.html>

Jak v českých, tak v ruských textech byly také často uváděny odkazy na vzdělání a certifikaci praktikujících lékařů, léčitelů, terapeutů apod. Odkazování se na vzdělávací, státní a mezinárodní instituce kromě prestiže podtrhovalo také **profesionalitu a odbornost** praktikujících lékařů a léčitelů. Tyto dvě funkce byly simultánně přítomné a vzájemně se v různé míře překrývaly. V ruském prostředí je však v porovnání s českým znatelně silnější tendence klást v reklamních textech důraz na **prestiž**. V ruských textech se jejich autoři často odkazovali na významné osobnosti či instituce v oblasti alternativní medicíny; účast v televizních relacích, zdůrazňovaly se certifikace získané v medicínsky vyspělých zemích, nebo se srovnávala úroveň služeb s úrovní evropskou apod.

- *За это время мы встречались с Дэвидом Фроули и Робертом Свобода, основателями аюрведических компаний и известными людьми, практикующими Аюрведу...*
https://ayurvedamarket.ru/about_us
- *Её специалистами совместно с признанными авторитетами российской гомеопатии были разработаны препараты, не уступающие по своему качеству лучшим образцам гомеопатических лекарств Франции и Германии.*
<http://www.homeopath.spb.ru/proizvoditeli/155-fitasyntex>
- *Группе российских разработчиков удалось создать и применить на практике то, что мировой науке пока известно лишь в теории.*
<http://nano-water.ru/index.html>
- *(...) а также прошли стажировку и курсы тибетской медицины в Индии, Китае, Монголии.*
<http://naran.ru/about/>
- *Ведущий специалист центра "Ревита" профессор традиционной китайской медицины Чжао Пэйюнь принят действительным членом Комитета Китайской*

международной ассоциации по обмену и просвещению в медицине и здравоохранении.

<http://revita-clinic.ru/>

- *В нашем центре работают только опытные доктора с большим стажем работы из Кореи, Китая и Индии.*

<http://medcentr-vanshuhe.ru/>

- *Naši terapeuti absolvovali odborné stáže v Číně, nebo jsou to přímo čínští lékaři.*

<https://www.tcmclinic.cz/cinska-medicina>

- *Česko-čínské centrum tradiční čínské medicíny vzniklo díky spolupráci Fakultní nemocnice Hradec Králové (FN HK) a Univerzitní nemocnice Shuguang přidružené k Šanghajské univerzitě tradiční čínské medicíny. Nemocnice Shuguang v Šanghaji byla založena roku 1906. Je jednou z nejprestižnějších nemocnic tradiční čínské medicíny v Číně. V roce 1983 byl Univerzitní nemocnici Shuguang a Šanghajské univerzitě tradiční čínské medicíny udělen Světovou zdravotnickou organizací (WHO) statut spolupracujícího centra tradiční medicíny.*

<https://www.fnhk.cz/tcm/cesko-cinske-centrum-tcm>

- *(...) v roce 1723 byla společnost Tong Ren Tang jmenována výhradním dodavatelem léčivých bylin a přípravků na císařský dvůr, kterým zůstala až do pádu císařské dynastie v roce 1911. Za dobu 188 let tak léčila 8 generací čínských císařů.*

<http://trtprague.cz/o-nas/>

- *Tradiční čínskou medicínu u nás superviduje MUDr. Štefánia Ebenová, Ph.D., lékařka s praxí v oborech cévní a kardiovaskulární chirurgie, lektorka TCM Institutu a členka představenstva Komory TČM.*

<http://www.klinikameridian.cz/o-klinice>

- *V roce 2016/2017 jsem absolvoval měsíční studijní pobyt v Beijing Medical Research Kundawell Institute, kde jsem studoval především Image Medicine, metodu diagnostiky a léčení pocházející od starodávného lékaře Bian Que, kterou v dnešní době rozvíjí prof. Xu Mingtang v souladu s poznatky moderní vědy.*

<https://www.zy-qigong.cz/o-mne/>

S cenovou politikou úzce souvisí další odlišnost, kterou jsme během analýzy vyzorovaly. Jsou jí odlišné přístupy k **financování**. Zatímco na českých webových stránkách se prosba o finanční podporu projektu, centra nebo pracujících objevila jen výjimečně, na mnoha ruských stránkách se jednalo o jejich běžnou součást.

- *Некоторым людям очень нравится сайт или мои консультации дали большой толчок для укрепления здоровья. Спрашивают как можно отблагодарить финансово. В этом нет ничего сложного. Вот мои счета в платежных системах. (...) Однако если вам понравится программа, вы можете отблагодарить автора выслав деньги на ниже указанные реквизиты.*

<http://www.byimed.ru/p/bionom.ht>

- *Помогать нам можно как своим участием в конкретных делах, так и финансами.*

<https://medalternativa.info/donate/>

- *Если Ваши взгляды на наше виденье здорового образа жизни и её качественное продление совпадают с нашими, то мы приглашаем Вас для реализации совместных проектов.*
<https://www.biomed.ru/about.php>
- *Pokud jsou Vám myšlenky nezávislé komplexní medicíny blízké a chcete jejich šíření podpořit, budeme Vám vděční. Dary budou použity výlučně na financování chodu Hnízda, podporu vzdělávacích a sociálních programů.*
<http://hnizdozdravi.cz/marod-sobe>

Závěr

V úvodní kapitole diplomové práce jsme se nejprve věnovali pojmu alternativní medicína, který je pro tuto práci stěžejním. Uvedli jsme jeho definici, přestože některé školy a metody stojí na pomezí různých medicínských přístupů a nelze je jednoznačně přiřadit ani ke klasické, ani k alternativní medicíně. Dále jsme se zajímali o chápání a používání analogických výrazů pro pojem alternativní medicína. Díky textové analýze jsme zjistili, že existuje rozdíl v samotném užívání tohoto termínu. Zatímco v ruském prostředí je zažitý a používaný především výraz netradiční medicína (нетрадиционная медицина), v českém se užívá zejména spojení alternativní medicína. Další odlišnost nacházíme v používání výrazu celostní medicína, který je běžný pro české texty. V textech ruských se však adjektivum целостный jako součást medicínských termínů nepoužívá. Narazili jsme také na pojem lidová medicína (народная медицина), který se v mnoha (i cizojazyčných) zdrojích často pojil s adjektivem русская, což poukazuje na silnou tradici a pověstnost ruského lidového léčení. Co se týká historických tradic a dnešní popularity jednotlivých alternativních metod a přístupů, nepocítli jsme v ruském a českém prostředí významné rozdíly. Obdobné jsou v obou prostředích také důvody (zdravotní komplikace), se kterými se lidé nejčastěji obrací a spoléhají na alternativní léčbu. Jsou jimi především: rakovina, obezita (hubnutí), problémy s otěhotněním, různé druhy závislostí aj.

Druhou provedenou analýzou byla analýza funkčně-stylová. Zde jsme texty rozdělili podle žánrových typů do čtyř kategorií. U každého typu jsme vyjmenovali pro něj charakteristické lexikální a syntaktické prostředky, které jsme demonstrovali na příkladech. Během této analýzy jsme došli k následujícím závěrům:

Ruské novinové, odborné a populárně-vědecké texty se vyznačují vyšší mírou nominalizace a multiverbizace. Ruské odborné texty zároveň obsahují větší množství slovesných substantiv a složených slov než české odborné texty. V těch se na druhou stranu častěji, než v ruských textech vyskytují jmenné tvary adjektiv.

Dalším vyzorovaným rozdílem bylo častější užívání obrazných vyjádření a tropů v českých populárně-vědeckých textech. Specifikem českých neformálních dialogických textů byla výraznější gramatická chybovost, prezence hláskových variant a redundantní používání ukazovacích zájmen. S těmito jevy jsme se v obdobných ruských textech setkávali méně často, nebo téměř vůbec. Charakteristickým syntaktickým prvkem ruských neformálních dialogických textů byl v porovnání s českými texty velmi častý sklon k eliptickým konstrukcím.

Ve třetí kapitole jsme se zabývali komunikačními strategiemi analyzovaných textů. Tedy jejich cílem a způsoby, kterými daných cílů dosahují. Po teoretickém úvodu, ve kterém jsme vysvětlili rozdíl mezi větou a výpovědí, následuje praktická část kapitoly. V té rozdělujeme výpovědi, které se v analyzovaných textech objevovaly, do podkapitol, a to podle Tellisovy klasifikace výpovědí dle jejich funkcí.

Po analýze výpovědí jsme zjistili, že v internetových textech týkajících se alternativní medicíny jsou nejfrekventovanějšími výpovědi s asertivní a direktivní funkcí. Dále se v nich často vyskytují také výpovědi s funkcí interogativní a varovací. Vypozorovali jsme také, že nejbohatším žánrovým typem textů z hlediska pestrosti výpovědí jsou populárně-vědecké a neformální dialogické texty. Texty novinářské a odborné jsou méně pestré a více modelové, přestože je v nich využíváno různých výpovědí. Dále jsme si všimli, že české výpovědi s direktivní a varovací funkcí byly v porovnání s ruskými méně direktivní. Charakteristickým pro ně bylo používání přísudku jmenného se sponou (je vhodné apod.) a konstrukcí s kondicionálem (měly byste dát pozor). Právě z důvodu vyšší míry modalit stály výpovědi často na pomezí funkcí varovacích a direktivních, na rozdíl od ruských výpovědí, které byly díky různé míře naléhavosti snáze definovatelné. Ve výpovědích direktivních, varovacích a permissivních bylo nejčastěji využíváno tzv. explicitních performativních formulí, a to jak v ruských, tak v českých textech.

Také jsme se v této kapitole zajímali o pozitivní a negativní motivaci autorů vůči alternativní medicíně, která se v textech odrážela. Zde jsme vypozorovali jednotnou charakteristiku pro ruské a české analyzované texty, a to prezenci negativní motivace jak v textech publikovaných v oficiálních denících, tak zejména na stránkách medicínských organizací. V českém prostředí je to například Český zdravotnický deník. To dokládá tvrzení, že v obou zemích dodnes oficiálně vládne přístup medicíny klasické, která většinu alternativních metod neuznává.

Závěrečná kapitola byla věnována reklamním textům v alternativní medicíně a jejich emocionálním aspektům. Provedli jsme analýzu reklamních textů a apelů, díky které jsme zjistili, že emoce hrají v oblasti alternativní medicíny zásadní roli při získávání a ovlivňování čtenáře. Přestože se běžně používají také apely čistě informativního charakteru.

Zatímco prostředky používané v reklamních apelech byly v obou jazykových prostředích jednotné, různý byl jejich věcný obsah. Během analýzy jsme došli k závěru, že ruské reklamní texty se vyznačují vyšší mírou naléhavosti než české, často jsme se v nich setkávaly s výzvami nejrůznějšího typu. Mírné odlišnosti jsme vypozorovali také v hodnotách, na kterých byly ruské

a české reklamní texty postavené. Zatímco v českých textech byly nejfrekventovanějšími kvalitami profesionalita, individuální přístup k pacientovi a převzetí osobní zodpovědnosti za pacientovu léčbu, pro ruské prostředí se podle analýzy jeví stěžejní již zmiňovaná profesionalita, individuální přístup a proklamování (dlouhodobé) efektivity léčby. Tento fakt jen potvrzuje již uvedené tvrzení, že ruské reklamní texty se vyznačují vyšší mírou apelativnosti.

Přílohou a aplikovaným výstupem práce je rusko-český slovník, který jsme sestavili na základě soustavné systematické excerpcí slov a slovních spojení, které se během analýzy v textech vyskytovaly. Věříme, že přehledně shrnuje stěžejní výrazy tematické oblasti alternativní medicíny a může být podnětný pro případné podrobnější rozpracování.

Резюме

Темой настоящей дипломной работы является текстовый анализ онлайн-текстов, касающихся нетрадиционной медицины. Цели представляемой работы – стиливо-текстовой, коммуникационный и содержательный анализ данных текстовых материалов и создание русско-чешского словаря терминологии и выражений, относящихся к нетрадиционной медицине. Все части данной работы являются теоретическо-практическими.

В первой главе мы занимаемся понятием нетрадиционной медицины, его употреблением в чешском и русском языках и кратко упоминаем о традициях отдельных нетрадиционных методов в Чешской Республике и в России.

Понятие нетрадиционная медицина появилось лишь с развитием медицины классической (традиционной, химической). До этого времени существовала единая медицина, которая заключала в себя разные подходы врачевания и целительства. С развитием науки в XIX веке начал развиваться господствующий сегодня медицинский подход, основанный на систематическом анализе симптомов и диагностировании, т.н. классическая медицина. С того времени начинается борьба между нетрадиционными способами лечения, которые, несмотря на своё название, являются более старыми и казалось бы более традиционными, и т.н. академическими способами лечения, которые парадоксально названы способами классическими.

В чешской и русской традиции отличается само название данного медицинского подхода. В русском языке самым распространённым понятием является нетрадиционная медицина. Термин альтернативная медицина также часто используется, но мы встречали его прежде всего в газетах и журналах международного характера (*gazeta.ru*, *glamour.ru*, *uogajournal.ru* и т.д.). Между тем как альтернативная медицина является самым используемым названием в чешской традиции. Мы встречались также с названием нетрадиционная медицина, но поменьше и часто в смысле чего-нибудь специального, особого. Другое отличие мы находим в использовании понятия целостная медицина. В чешской традиции представляется оно широко распространённым, но в русском языке прилагательное целостный часто используется в других словосочетаниях.

Во второй главе работы мы анализируем онлайн-тексты тематически относящихся к нетрадиционной медицине с функционально-стилевой точки зрения. Мы разделяем

их до четырёх жанровых групп: газетные тексты, научные тексты, научно-популярные тексты и неформальные диалогические тексты. Сначала мы приводим описание основных функциональных стилей и определяем их характерные черты. Далее мы приводим типичные лексические и синтаксические характеристики всех четырёх текстовых групп, демонстрируем их с помощью конкретных примеров, которые мы систематически выписывали во время анализа, и связываем их с приведёнными функционально-стилевыми характеристиками. Мы узнаём, что в анализируемых текстах, тематически относящихся к нетрадиционной медицине, используются лексические и синтаксические средства публицистического, научного и разговорного функциональных стилей, причём тексты популярно-научные содержали самое широкое и разнообразное количество языковых средств (из всех трёх функциональных стилей).

Третья глава настоящей работы посвящена коммуникационным стратегиям в нами анализируемых текстах, т.е. какие имеются у данных текстов цели и какими способами их авторы достигают. Сначала мы привели определение понятий предложение и высказывание, которые являются в этой главе основными. Потом мы опять показывали на примерах определённые виды высказываний, которые появлялись в анализируемых текстах. Высказывания мы разделили в группы по классификации Грегга: высказывания с ассертивной функцией, с директивной функцией, с предупредительной функцией, с пермиссивной функцией, с экспрессивной функцией и с интеррогативной функцией.

С точки зрения количественности можно сказать, что в анализируемых онлайн-русских и чешских текстах, касающихся нетрадиционной медицины, преобладают высказывания с ассертивной и директивной функцией (т.е. сообщение, утверждение, просьба, совет и рекомендация). Однако, часто использованные также интеррогативные и предупредительные высказывания.

С жанровой точки зрения в газетных текстах появляются прежде всего ассертивные и интеррогативные высказывания. Это связано с информативной и воздействующей функциями газетных текстов и публицистического функционального стиля. В научных текстах мы встречаемся главным образом с ассертивными высказываниями, связанными с энциклопедическим характером научной речи. Самыми богатыми в смысле разнообразности видов высказываний являются неформальные диалогические и популярно-научные тексты. Видимо, что виды использованных высказываний в определённых текстах, как в чешском, так в русском языках, ярко отражают главную

функцию данного текста. Относительно видов используемых высказываний мы не находим основных различий в чешском и русском языках.

В третьей главе мы интересуемся также позитивной и негативной мотивацией анализированных текстов, т.е. способом, которым авторы текстов относятся к нетрадиционной медицине и как данное отношение выражают. Относительно языковых средств мы опять не находим больших различий между русским и чешским языками. Мы, однако, обнаружили, что мера негативной мотивации в чешских текстах была выше, чем в русских. Негативные отношения к нетрадиционной медицине проявляются прежде всего на сайтах чешских медицинских организаций и ежедневных газет. В их текстах часто эксплицитно выражается отрицательное отношение к нетрадиционным методам лечения. Это поддерживает наше утверждение, что люди в России более терпимы и открыты к нетрадиционным лечебным подходам, чем люди в Чешской Республике.

В последней, четвертой, главе нашей работы мы решаем проблематику эмоций в рекламных текстах, тематически относящихся к нетрадиционной медицине. Согласно классификации рекламных апелляций Теллиса мы опять приводим практические примеры у трёх следующих групп: апелляции информационные, этические и эмоциональные. Мы узнаваем, что, как в русских, так в чешских рекламных текстах, эмоциональные апелляции являются самыми используемыми, но часто появляются также апелляции информационные. Этических апелляций в нами анализированных текстах почти не было.

Мы опять не находим важных отличий между русским и чешским языками в употреблении лексических и коммуникационных средств в рекламных текстах. Но мы их находим с количественной и содержательной точки зрения. Пропорция рекламных апелляций (главным образом сообщений и вызовов) в русских текстах была намного выше чем в текстах чешских. В них мы также часто встречали рекламные высказывания, но в меньшей и не столько настойчивой мере.

Существуют также отличия в ценностях, на которых построены апелляции. С точки зрения содержания русские рекламные тексты более сосредоточены на престиже, чем на качестве, которое, вместе с профессионализмом, представляет самую важную ценность в чешских текстах. Утверждение, что русские рекламные тексты в нетрадиционной медицине более настойчивы чем чешские, подкрепляет например

частое наличие вызовов для финансовой поддержки или сезонной покупки услуг и продуктов, которые в чешских текстах практически отсутствуют.

После текстового анализа русских и чешских онлайн-текстов нетрадиционной медицины приходим к выводу, что не существует основных различий между русским и чешским языками в сфере языковых и коммуникационных средств. Различия мы находим прежде всего в исторических и содержательных областях анализа.

В самом конце дипломной работы находится русско-чешский словарь терминологии нетрадиционной медицины, созданный на основе систематически выписываемых во время анализа слов и словосочетаний.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

ČECHOVÁ, M. a kol. *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

DEVIES, G. *Kompletní historie medicíny*. Brno: Press, 2013. ISBN 978-80-264-0099-8.

DUINOVÁ, N. *Historie medicíny, od pravěku do roku 2020*. Praha: Slovart, 1997. ISBN 80-85871-04-1.

DVOŘÁČEK, P. *Česko-ruský slovník nové a problémové ruštiny*. [1. svazek]. Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-182-0.

GREPL, M. a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-134-4.

HALADA, J. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. ISBN 078-80-7277-266-7.

JEDLIČKA, A. *Základy české stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. ISBN 14-373-70.

KOZÁK, V. *Marketingová komunikace*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. ISBN 80-7318-230-0.

KŘÍŽOVÁ, E. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum., 2015. ISBN 978-80-246-2498-3.

NEDOMOVÁ, Z. *Функциональная стилистика русского языка*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. ISBN 978-80-7464-252-4.

ROONEY, A. *Příběh medicíny, Od prvních felčarů po zázraky moderního lékařství*. Praha: Dobrovský, 2017. ISBN I7390-580-4.

SÁDLÍKOVÁ, M. *Velký česko-ruský slovník*. Voznice: Leda ve spolupráci se Slovanským ústavem AV ČR, 2005. ISBN 80-7335-048-3.

SHARON, M. *Komplexní výživa: správná cesta ke zdraví*. Praha: Pragma, 1994. ISBN 80-85213-54-0.

SKÁCEL, L. *Стилистика современного русского языка, пособие для студентов / русистов*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1994. ISBN 80-7042-401-X.

ŠKODA, E. *Cesty české alternativní léčby: metody a osobnosti*. Praha: Alternativa, 2002. ISBN 80-85993-79-1.

TELLIS, G. J. *Reklama a podpora prodeje*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN 80-7168-997-7.

VYSEKALOVÁ, J. *Emoce v reklamě*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3492-7.

КОЖИНА, М.Н. *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: Флинта, 2003. ISBN: 5-89349-342-7

Internetové zdroje

DOMASHNIY VRACHEBNIK. Народная медицина [online] [cit. 6.12.2017] Dostupné z: <http://www.domashniyvrachebnik.ru/>

EDAS. Гомеопатическая медицина. Альтернатива номер один для Европы [online]. [cit.27.11.2017] Dostupné z: <https://www.edas.ru/press-center/articles/about-homeopathy>

HEŘT, J. *Alternativní medicína a léčitelství: Kritický pohled* [online]. Chomutov, 2010. [cit. 9.12.2017] Dostupné z: http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf

Комиссия по борьбе с лженаукой и фальсификацией научных исследований при Президиуме Российской академии наук. *Меморандум No 2 О ЛЖЕНАУЧНОСТИ ГОМЕОПАТИИ* [online], 2017. [cit. 27.12.2017] Dostupné z: http://klnran.ru/wp-content/uploads/2017/02/m02_homeopathy.pdf

KREJČOVÁ, J. *Rodinná korespondence – jazykové sondy*. [online] Brno, 2010. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/145876/ff_m/Diplomova_praceJK.txt

NOVÝ ENCYKLOPEDICKÝ SLOVNÍK ČEŠTINY. Prostěsdělovací styl [online]. Brno, 2012. [cit. 30.01.2018]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/PROST>

ОБРАЗЦОВ, П. *Битвы экстрасенсов с наукой* [online], 2016. [cit. 27.11.2017] Dostupné z: <https://www.gazeta.ru/comments/2016>

OSTEODOC. *Альтернативная медицина* [online], [cit. 9.2.2018] Dostupné z: <http://www.osteodoc.ru/altmed/indexa.htm>

PROMEDICINURU. *История развития народной медицины* [online], 2013. [cit. 12.2.2018] Dostupné z: <http://promedicinu.ru/ethnoscience/istoriia-razvitiia-narodnoi-mieditsiny>

ROLEČEK, R. *Role emocí v marketingové komunikaci* [online] Zlín, 2014. [cit. 09.04.2018]. Dostupné z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/30539/role%C4%8Dek_2014_dp.pdf?sequence=1

SHIKOV, A. a kol. *Medicinal Plants of the Russian Pharmacopoeia; their history and applications* [online], 2014. [cit. 6.12.2017] Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii>

VOHRALÍKOVÁ, M. *Reinterpretace významu indikativních a interogativních vět na výpovědi výzvnové*. [online]. Brno, 2006. [cit. 02.02.2018]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/65040/ff_m/HOTOVO.pdf

České

www.abecedazdravi.cz

www.ajurveda.cz

www.aktualne.cz

www.alternativnimedicina.cz/

www.bulletin-advokacie.cz

www.celostnimedicina.cz

www.ceskatelevize.cz

www.czechency.cz

www.dama.cz

www.denik.cz

www.denikreferendum.cz

www.doktorka.cz

www.doplnek.com

www.edukafarm.cz

www.electropiknik.cz

www.emimino.cz

www.empatia.cz

www.epochtimes.cz

www.exnico.cz

www.fnhk.cz

www.hnizdozdravi.cz

www.idnes.cz

www.ihned.cz

www.inspirita.cz

www.institut-celostnimedicina.cz

www.jenprozeny.cz

www.jenzeny.cz

www.jogadnes.cz

www.hobbystranky.cz

www.klinikameridian.cz

www.klinikatcmostrava.cz

www.lidovky.cz

www.magazin.cz

www.maminka.cz

www.margit.cz

www.maxstream.cz

www.mujdoktor.cz

www.mujweb.cz

www.natura.baf.cz

www.netradicni-medicina.cz

www.novinky.cz

www.nutravita.cz

www.ockovaciprukaz.cz

www.omlazeni.cz

www.prirodovedci.cz

www.prirodnilekarna.cz

www.prirodnimedicinabrno.cz

www.prozdravi.cz

www.reflex.cz

www.rehabilitace.info

www.repromeda.cz

www.revita-clinic.ru

www.siddha-ajurveda.cz

www.smer-zdravi.cz

www.spektrumzravi.cz

www.spirit.cz

www.studioprozdрави.webnode.cz   www.wikipedia.org
www.sysifos.cz   www.zdrave.cz
www.tajemstvizravi.cz   www.zdravi4u.cz
www.tcmclinic.cz   www.zdravi.euro.cz
www.trtprague.cz   www.zdravi-nemoc.cz
www.tyden.cz   www.zdravotnickyydenik.cz
www.vitalia.cz   www.zive.cz
www.vylecimse.cz   www.zy-qigong.cz
www.vylectese.cz

Ruské

www.1796web.com   www.klnran.ru
www.amritamsk.ru   www.likar.info
www.apteka.ru   www.medaboutme.ru
www.ayurvedamarket.ru   www.medalternativa.info
www.ayzdorov.ru   www.medcentr-vanshuhe.ru
www.bbc.com/russian   www.medic.ua
www.biomed.ru   www.meditation-portal.com
www.bymed.ru   www.medprosvita.com
www.cosmo.ru   www.medpulse.ru
www.darling-med.ru   www.medqueen.com
www.domashniyvyrachebnik.ru   www.medrussia.org
www.dramedical.ru   www.my-health.ru
www.edas.ru   www.nano-water.ru
www.epochtimes.ru   www.naran.ru
www.gazeta.ru   www.narmedzona.ru
www.glamour.ru   www.narod-lekar.ru
www.goodhouse.ru   www.narodnaiamedicina.ru
www.health-ambulance.ru   www.narmedzona.ru/
www.health.wild-mistress.ru   www.ng.ru
www.homeopath.spb.ru   www.oldmed.ru
www.interfintrade.ru   www.otzovik.com

www.osteodoc.ru
www.passion.ru
www.potokizdorovia.ru
www.pozvonok.ru
www.pravda.ru
www.prosto-mariya.ru
www.psychologies.ru
www.rainbowcenter.ru
www.ramayoga.ru
www.ria.ru
www.russian.mercola.com
www.samopoznanie.ru
www.sberechsebya.ru
www.spb-osteo.ru
www.stanzdorovei.ru
www.svoboda.org
www.themindfulbeauty.com
www.thequestion.ru
www.tiensmed.ru
www.vedomosti.cz
www.vegetarian.ru
www.vesti.ru
www.who.int
www.woman.ru
www.womanadvice.ru
www.zdorovie.com
www.zdravnitsa.ru

www.центргомепатии.рф

Anglické

www.naturalalternativeremedy.com
www.sciencedirect.com

Пříloha

Rusko-český slovníček

А

акупрессура, -ы; *ž*

akupresura

акупунктура, -ы; *ž*

akupunktura

анальгетик, -а; *m*

analgetikum

антиоксидант, -а, *m*

antioxidant

аппарат, -а; *m*

ústrojí

двигательный а.

pohybové ú.

пищеварительный а.

trávicí ú.

апетит, -а; *m*

apetit

аромат, -а; *m*

aroma

ароматерапевт, -а; *m*

aromaterapeut

аура, -ы; *ž*

aura

аюрведа, -ы; *ž*

ajurvéda

Б

бактерия, -и; *ž*

bakterie

баланс, -а; *m*

balance, rovnováha

бергамот, -а; *m*

bergamot

бесплодие, -а; *ž*

neplodnost

благо, -а; *s*

blaho

благовония, -и; *ž*

aroma, libá vůně

благоприятный, -ая, -ое; *прил.*

příznivý

благоприятно действовать (на что)

působit příznivě (na co)

благотворительный, -ая, -ое; *прил.*

prospěšný

благотворный, -ая, -ое; *прил.*

blahodárný

благотворное в.

blahodárný v.

бодрствование, -я; *s*

bdělost

болезнь, -и; *ž*

nemoc

душе <u>в</u> ная б.	duševní onemocnění
В	
ваниль, -и; <i>Ж</i>	vanilka
ва <u>н</u> на, -ы; <i>Ж</i>	koupeľ
грязевая в.	bahenní lázeň
вдох, -а; <i>т</i>	nádech
вдыхать, -аю, -аешь; <i>несов.</i>	vdechovat
вег <u>а</u> н, -а; <i>м</i>	vegan
вег <u>а</u> нство, -а; <i>с</i>	veganství
вегетари <u>а</u> н, -а; <i>м</i>	vegetarián
вегетари <u>а</u> нство, -а; <i>с</i>	vegetariánství
в <u>е</u> с, -а; <i>м</i>	váha
в. т <u>е</u> ла	tělesná v.
к <u>о</u> нтр <u>о</u> ля за в <u>е</u> сом	kontrola váhy
прибав <u>л</u> ять в в <u>е</u> се	přibírat na váze
вещ <u>е</u> ство, -а; <i>с</i>	látka
д <u>е</u> йствующее в.	účinná l.
обм <u>е</u> н вещ <u>е</u> ств	látková výměna
виб <u>р</u> ация, -и; <i>Ж</i>	vibrace
ви <u>р</u> ус, -а; <i>м</i>	virus
вита <u>м</u> ин, -а; <i>м</i>	vitamín
вита <u>р</u> и <u>а</u> нец, -а; <i>м</i>	vitarián
во <u>д</u> а, -ы; <i>Ж</i>	voda
дистилли <u>р</u> ованная в.	destilovaná v.
воспал <u>е</u> ние, -я; <i>с</i>	záněť
восстанов <u>л</u> ение, -я; <i>с</i>	obnovení
в <u>р</u> ед, -а; <i>м</i>	újma
в. для здоров <u>ь</u> я	ú. na zdraví
безв <u>р</u> едный	nezádavný
нанести в.	způsobit ú.

всеядный, -ая, -ое; *прил.*

všežravec

выздоровление, -я; *с*

uzdravení

Г

генетика, -и; *жс*

genetika

генетическая предрасположенность

genetická predispozice

гепатит, -а; *м*

žloutenka

гиперацидность, -и; *жс*

překyselení

головокружение, -я; *с*

závrať

голодание, -я; *с*

hladovění

гомеопатия, -и; *жс*

homeopatie

гомеостаз, -а; *м*

homeostáze

гормон, -а; *м*

hormon

гуру, *neskl.*; *м*

guru

ghi, г

ghi, ghí

Д

давление, -я; *с*

tlak

кровенное д.

krevní t.

поднимать д.

zvedat t.

движение, -я; *с*

pohyb

дегидратация, -и; *жс*

dehydratace

депрессия, -и; *жс*

deprese

дерматит, -а; *м*

dermatitida

дерматолог, -а; *м*

dermatolog

диагностика, -и; *жс*

diagnostika

иридодиагностика

irisdiagnostika

диабет, -а; *м*

diabetes

диабетик

diabetik

сахарный д.

cukrovka

диета, -ы; *жс*

dieta

безглютен <u>о</u> вая д.	bezlepková d.
сид <u>е</u> ть на ди <u>е</u> те	být na dietě
соблю <u>д</u> ать ди <u>е</u> ту	držet dietu
диет <u>о</u> лог, -а; <i>м</i>	dietologa
диурет <u>и</u> к, -а; <i>м</i>	diuretikum
доб <u>а</u> вка, -и; <i>жс</i>	doplňěk
пищев <u>а</u> я д.	d. stravy
до <u>ш</u> а, -и; <i>жс</i>	dóša
Ва <u>т</u> а д.	Váta d.
Ка <u>п</u> ха д.	Kapha d.
Пит <u>т</u> а д.	Pitta d.
душ <u>е</u> вный, -ая, -ое; прил.	duševní
душ <u>е</u> вное равновес <u>и</u> е	duševní rovnováha
дых <u>а</u> ние, -я; <i>с</i>	dýchání
сдержив <u>а</u> ть д.	zadržovat dech
ров <u>н</u> ое д.	pravidelné d.
дых <u>а</u> тельные пут <u>и</u>	dýchací cesty
Ж	
жасмин, -а; <i>м</i>	jasmín
желатин, -а; <i>м</i>	želatina
желе <u>з</u> о, -а; <i>м</i>	železo
жид <u>к</u> ость, -и; <i>жс</i>	tekutina
ж. т <u>е</u> ла	tělní tekutiny
жиз <u>н</u> ь, -и; <i>жс</i>	život
о <u>б</u> раз жи <u>з</u> ни	životní styl
жизне <u>д</u> еятельность	životoschopnost
З	
заболев <u>а</u> ние, -я; <i>с</i>	onemocnění
венер <u>и</u> ческое з.	venerické o.
виру <u>с</u> ное з.	virové o.

з. щитовидной железы	o. štítné žlázy
кожное з.	kožní o.
неизлечимое з.	nevyléčitelné o.
онкологическое з.	onkologické o.
половое з.	pohlavní o.
предотвратить з	zabránit, předejít o.
психическое з	duševní o.
хроническое з	chronické o.
зависимость, -и; <i>жс</i>	závislost
закисление, -я; <i>с</i>	zakyselení
запах, -а; <i>м</i>	vůně
здоровье, -я; <i>с</i>	zdraví
вредно для здоровья	zdraví škodlivé
по состоянию здоровья	ze zdravotních důvodů
укрепить з.	zlepšit z.

И

иглоукалывание, -я; <i>с</i>	akupunktura
иммунитет, -а; <i>м</i>	imunita
выработать и.	vytvořit si i.
обладать и	mít i.
понижать и.	snižovat i.
повышать иммунитет	posilovat i.
иланг-иланг, -а; <i>м</i>	ylang ylang
ингаляция, -и; <i>жс</i>	inhalace
исцеление, -я; <i>с</i>	uzdravení

Й

йога, -и; <i>жс</i>	jóga
аштанга й.	ashtanga j.
бикрам й.	bikram j., hot joga
виньяса й.	vinyasa j.

инь й.

карма й.

кундалини й.

хатха й.

jin j.

karma j.

kundalini j.

hatha j.

К

калория, -и; *жс*

калорийный, -ая, -ое; *прил.*

калорийная бомба

кальций, -я; *м*

камень, -мня; *м*

драгоценный к.

капсула, -ы; *жс*

кедр, -а; *м*

кипарис, -а; *м*

кислотность, -и; *жс*

кислота, -ы; *жс*

аминокислота

жирные кислоты

омега-3-ненасыщенные

жирные кислоты

клетка, -и; *жс*

жировые клетки

разрушать клетки

клетчатка, -и; *жс*

клизма, -ы; *жс*

клистир, -а; *м*

конституция, -и; *жс*

консультация, -и; *жс*

пройти консультацию

психологическая к.

kalorie

kalorický

kalorická bomba

vápník, kalcium

kámen

drahocenný k.

kapsle

cedr

cypríš

kyselost

kyselina

aminokyselina

mastné kyseliny

omega 3 nenasycené mastné

kyseliny

buňka

tukové buňky

ničit buňky

vláknina

klyzma

klystýr

konstítuce

konzultace; poradna

jít na konzultaci

psychologická p.

контр <u>ин</u> дикация, -и; <i>жс</i>	kontraindikace
кофе <u>ин</u> , -а; <i>м</i>	kofein
крапи <u>ва</u> , -ы; <i>жс</i>	kopřiva
криста <u>лл</u> , -а; <i>м</i>	krystal
кровообраще <u>ни</u> е, -я; <i>с</i>	krevní oběh
кровопус <u>ка</u> ние, -я; <i>с</i>	pouštění žilou

Л

лаван <u>да</u> , -ы; <i>жс</i>	levandule
лейко <u>з</u> , -а; <i>м</i>	leukémie
лече <u>ни</u> е, -я; <i>с</i>	léčba
водолече <u>ни</u> е	vodoléčba
ли <u>м</u> фа, -и; <i>жс</i>	lymfa
лимфодрена <u>ж</u> , -а; <i>м</i>	lymfodrenáž, lymfatická drenáž

М

маг <u>ни</u> й, -я; <i>с</i>	hořčík, magnesium
мазь, -и; <i>жс</i>	mast
целе <u>б</u> ная м.	hojivá m.
ма <u>с</u> ло, -а; <i>с</i>	olej
масса <u>ж</u> ное м.	masážní o.
эф <u>ир</u> ное м.	éterický o.
масса <u>ж</u> , -а; <i>м</i>	masáž
антицеллюли <u>т</u> ный м.	anticelulitidní m.
гидро <u>м</u> асса <u>ж</u>	hydromasáž
ре <u>ф</u> лекторный м.	reflexní m.
точечный м.	bodová m.
медика <u>м</u> ент, -а; <i>м</i>	medikament
медита <u>ц</u> ия, -и; <i>жс</i>	meditace
медитировать, -ую, -уешь, <i>несов.</i>	meditovat
меди <u>ци</u> на, -ы; <i>жс</i>	medicína

аллопатическая м.	alopatická m.
альтернативная м.	alternativní m.
индийская м.	indická m.
народная м.	lidová m.
нетрадиционная м.	netradiční m.
современная м.	současná m.
тибетская м.	tibetská m.
традиционная китайская м.	tradiční čínská m.
целостная м.	celostní m.
меридиан, -а; м	meridián
метаболизм, -а; м	metabolismus
металл, -а; м	kov
метеоризм, -а; м	plynatost
метод, -а; м	metoda
мигрень, -и; жс	migréna
микрoфлора, -ы; жс	mikroflóra
минерал, -а; м	minerál
моторика, -и; жс	motorika
мелкая м.	jemná m.
мумиё, -я; с	mumio
мята, -ы; жс	máta
м. перечная	m. peprná
мышца, -ы; жс	svál
Н	
направление, , -я; с	směr
напряжение, -я; с	napětí
нервное н.	nervové n.
снять н.	zbavit n.
настой, -я; м	výtažek
травяной н.	bylinný v.

настроение, -я; <i>с</i>	nálada
испортить н.	zkazit n.
поднять н.	zlepšit n.
натошак	nalačno
на тощий желудок	na lačný žaludek
недосып, -а; <i>м</i>	nedostatek spánku
нейтрализовать, -ую, -уешь, <i>несов.</i>	neutralizovat

О

обливание, -я; <i>с</i>	polévání
обоняние, -я; <i>с</i>	čich
оздоровление, -я; <i>с</i>	ozdravení
ожирение, -я; <i>с</i>	obezita
орган, -а; <i>м</i>	orgán
внутренний о.	vnitřní o.
жизненно важный о.	životně důležitý o.
организм, -а; <i>м</i>	organismus
закалить о.	posílit o.
острый, -ая, -ое; <i>прил.</i>	akutní
отдых, -а; <i>м</i>	odpočinek
отказаться от чего, -жусь, -ешься, <i>сов.</i>	zřeknout se
отравление, -я; <i>с</i>	otrava
ощущение, -я; <i>с</i>	pocit
о. сытости	p. sytosti

П

пачули, <i>мп.</i>	pačule (bylina), pačuli (aroma)
переедать, -аю, -аешь, <i>несов.</i>	přejídat se
питание, -я; <i>с</i>	stravování
пища, -и; <i>жс</i>	strava
пищевая добавка	potravinový doplněk
пищевая ценность	nutriční hodnota

пищеварение, -я; с	trávení
расстройство пищеварения	trávicí poruchy
плацебо, нескл; с	placebo
поглаживание, -я; с	hlazení
подход, -а; м	přístup
покалечить, -чу, -чишь; сов.	zmrzačit
полоскание, -я; с	kloktadlo
полость, -и; ж	dutina
п. рта	d. ústní
пояс, -а; м	průjem
поправиться, -влюсь, -вишься; сов.	ztloustnout
последствие, -я; с	následek
прана, -ы; ж	prána
препарат, -а; м	přípravek
приём, -а; м	užívání
продукт, -а; м	potravina
протеин, -а; м	protein
противопоказание, -я; с	kontraindikace
профилактика, -и; ж	profylaxe
процедура, -ы; ж	procedura
процесс, -а; м	proces
п. дегенерации	degenerační p.
п. регенерации	regenerační p.
метаболический п.	metabolický p.
пищеварительный п.	trávicí p.
разрушительный п.	ničivý p.
психогигиена, -ы; ж	psychohygiena
психосоматика, -и; ж	psychosomatika
пузик, -а; м	pupík, břicho
пульс, -а; м	tep
частота пульса	tepová frekvence

пучение, -я; с

Р

равновесие, -я; с

рак, -а; м

растение, -я; с

лекарственное р.

реабилитация, -и; жс

реакция, -и; жс

вызвать/создать реакцию

защитная р.

рацион, -а; м

релаксация, -и; жс

ромашка, -и; жс

С

сандаловое дерево

сахар, -а; м

свойство, -а; м

антиоксидантное с.

успокаивающее с

целебное с

симптом, -а; м

система, -ы; жс

дыхательная с.

иммунная с.

кардиоваскулярная с.

лимбическая с.

лимфатическая с.

мышечная с.

нервная с.

сердечно-сосудистая с.

nadýmání

rovnováha

rakovina

rostlina

léčivá r.

rehabilitace

reakce

vyvolat reakci

obranná r.

porce, přiděl potravy

relaxace

heřmánek

santalové dřevo

cukr, sacharidy

vlastnost

antioxidační v.

uklidňujíci v.

léčivá v.

symptom

system

dýchací s.

imunitní s.

kardiovaskulární s.

limbický s.

lymfatický s.

svalový s.

nervový s.

srdečně-cévní s.

смузи, нескл.; <i>м</i>	smothie
соблю́датель, -аю, -аешь; <i>несов.</i>	dodržovat
с. баланс	udržovat rovnováhu
с. диету	dodržovat dietu
соль, -и; <i>ж</i>	sůl
минеральная с.	minerální s.
соляная комната	solná jeskyně
сон, -а; <i>м</i>	spánek
крепкий с.	tvrdý s.
режим сна	spánkový režim
чуткий с.	lehký s.
состояние, -я; <i>с</i>	stav
душевное с.	duševní s.
ментальное с	mentální stav
по состоянию здоровья	ze zdravotních důvodů
с. здоровья	zdravotní stav
физическое с.	fyzický s.
спазм, -а; <i>м</i>	křeč
с. мышц	svalová křeč
специя, -и; <i>ж</i>	koření
спокойствие, -я; <i>с</i>	klid
способствовать, -ую, -уешь; <i>несов.</i>	podporovat
старение, -я; <i>с</i>	stárnutí
препятствовать старению	zabraňovat stárnutí
сте́вия, -и; <i>ж</i>	stévie
стресс, -а; <i>м</i>	stres
борьба со стрессом	boj se stresem
испытывать с.	zažívat s.
совладать со стрессом	zvládat s.
сопротивляться стрессу	bránit se stresu
справиться со стрессом	vypořádat se se stresem

управление стрессом	zvládání stresu
судорога, -и; <i>жс</i>	křeč
суперфуд, -а; <i>м</i>	superfood
суперпродукт, -а; <i>м</i>	superpotravina
сустав, -а; <i>м</i>	kloub
сухожилие, -я; <i>с</i>	šlacha
сыпь, -и; <i>жс</i>	vyrážka
сырод, -а; <i>м</i>	vitarián
Т	
тело, -а; <i>с</i>	tělo
строение тела	tělesná stavba
терапия, -и; <i>жс</i>	terapie
апитерапия	apiterapie
ароматерапия	aromaterapie
галотерапия	haloterapie
гидротерапия	hydroterapie
гирудотерапия	hirudoterapie
дельфинотерапия	dulfinoterapie
звукотерапия	zvukoterapie
иппотерапия	hipoterapie
канистерапия	kanisterapie
лучевая т.	léčba ozařováním
мануальная т.	manuální t.
музыкотерапия	muzikoterapie
радиотерапия	radioterapie
спелеотерапия	speleopterapie
пет-терапия	
фелинотерапия	felinoterapie
фитотерапия	fytoterapie
фунготерапия	fungoterapie

химиотерапия	chemoterapie
хромотерапия	chromoterapie
трава, -ы; <i>Ж</i>	bylina
цел <u>е</u> бная т.	léčivá b.
травка, -и; <i>Ж</i>	bylinka
травма, -ы; <i>Ж</i>	trauma, úraz
получить травму	přijít k úrazu
токс <u>и</u> н, -а; <i>М</i>	toxin
выводить токсины из тела	odvádět toxiny z těla
то <u>н</u> ус, -а; <i>М</i>	tonus
приводить в тонус	dostávat se do formy
У	
углевод, -а; <i>М</i>	uhlovod, sacharid
укрепление, -я; <i>С</i>	posílení
ультразвук, -а; <i>М</i>	ulrazvuk
умер <u>е</u> ть, -ру, -р <u>е</u> шь; <i>Сов.</i> (от чего)	umřít (na co)
устал <u>о</u> сть, -и; <i>Ж</i>	únava
синдром хронической усталости	chronický únavový syndrom
устойчивость, -и; <i>Ж</i> (к чему)	odolnost (vůči čemu)
ущер <u>б</u> , -а; <i>М</i>	újma
ущерб здоровью	újma na zdraví
Ф	
фастфуд, -а; <i>М</i>	fastfood
фен-шуй, <i>нескл.</i>	feng shui
фосфор, -а; <i>М</i>	fosfor
фреш, -а; <i>М</i>	fresh
фрукторианец, -а; <i>М</i>	fruktarián
фруктоза, -ы; <i>Ж</i>	fruktóza
Х	
холестерин, -а; <i>М</i>	cholesterol

хрящ, -а; *м*

chrupavka

Ц

целитель, -я; *м*

léčitel

народный ц.

lidový l.

целлюлит, -а; *м*

celulitida

цинк, -а; *м*

zinek

Ч

чакра, -ы; *жс*

čakra

Муладхара

Mūlādhārā

Сватхистана

Svadhištāna

Манипура

Manipūra

Анахата

Anāhata

Вишудха

Viśuddha

Аджна

Ādžna

чаи, *нескл.*

chia

чувствовать, -ую, -уешь, *несов.*

pociťovat

Ш

шалфей, -я; *м*

šalvěj

шейк, -а; *м*

šejk, shake

шиацу, *нескл.*; *м*

shiatsu, šiacu

шлак, -а; *м*

škodlivá látka

Щ

щелочной-ая, -ое, *прил.*

zásaditý

Э

экзема, -ы; *жс*

ekzém

атопическая э.

atopický e.

экстракт, -а; *м*

extrakt

эндорфин, -а; *м*

endorfin

эффект, -а; *м*

efekt, účinek

антиоксидантн <u>ы</u> й э.	antioxidační ú.
да <u>в</u> ать э.	mít ú.
диуретич <u>е</u> ский э.	diuretický ú.
мочегонн <u>ы</u> й э.	močopudný ú.
нежелател <u>ь</u> ный э.	nežádoucí ú.
оздоровител <u>ь</u> ный э.	ozdravný ú.
оказыват <u>ь</u> э.	působit
получит <u>ь</u> желаем <u>ы</u> й э.	dosáhnout kýženého výsledku
противовоспалител <u>ь</u> ный э.	protizánětlivý ú.
фармаколог <u>и</u> ческий э.	farmakologický ú.
энзим, -а; <i>м</i>	enzym
энергия, -и; <i>ж</i>	energie
забират <u>ь</u> негативн <u>у</u> ю энерг <u>и</u> ю	brát negativní energii
накапливат <u>ь</u> энерг <u>и</u> ю	hromadit energii
потеря энерг <u>и</u> и	ztráta e.
чи э.	e.čchi, či
энергетическо <u>г</u> о пол <u>е</u>	energetické pole
эссенция, -и; <i>ж</i>	esence